

WAASAN PÄIVÄLEHTI

Nr 41

Sunnuntaina, 27 lokakuuta 2024

ISSN 2954-248X

Helsingin kirja- messut

Haluatko blogi-
kirjoittajaksi
- tervetuloa Waasan Päi-
väleheen!

KIITOS NÄISTÄ VUOSIS-
TA, LUMI JA PYRY! HY-
VÄÄ KOTIMATKAA!

TÄÄLLÄ OLEMME:
vpress.ovh

72 SIVUA
TÄYNNÄ TIIVISTÄ ja TÄR-
KEÄTÄ TIETOA

Lukemisen voima: Helsingin Kirjamessut ja lukuharrastuksen merkitys

Lokakuun pimenevät illat tuovat mukanaan yhden syksyn odotetuimmista kulttuuritapahtumista – Helsingin Kirjamessut. Tämä 24.–27.10.2024 järjestettävä tapahtuma on vuosittainen kohtauspaikka kirjallisuuden ystäville, kirjailijoille ja kustantajille.

Messujen ilmapiiri, täynnä keskusteluja, kirjallisia elämyksiä ja uusia löytöjä, on oivallinen muistutus siitä, kuinka tärkeää lukeminen on ihmiselle – ei vain tiedon ja taitojen kartuttamiseksi, vaan myös kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lähteenä.

Lukeminen tarjoaa meille monia arvokkaita asioita. Ensinnäkin se on väline tiedon ja sivistyksen hankkimiseen. Kirjat avaavat ovia uusiin maailmoihin, auttavat ymmärtämään monimutkaisia asioita ja laajentavat näkökulmiamme. Kirjallisuus voi käsitellä historiaa, filosofiaa, tiedettä tai yhteiskunnallisia kysymyksiä tavalla, joka tekee niistä helposti lähestyttäviä ja syvällisiä yhtä aikaa. Lukeminen kehittää ajattelukykyä ja kykyä analysoida ympäröivää maailmaa kriittisesti, taitoja, joita tarvitaan nykypäivän

monimutkaisessa ja tietotulvaisessa maailmassa.

Mutta lukeminen ei ole vain tiedon hankkimista. Se tarjoaa myös taidon empatiaan ja ymmärrykseen. Hyvä kirja voi viedä meidät toisen ihmisen nahkoihin ja auttaa näkemään elämää heidän näkökulmastaan. Fiktiiviset tarinat ja elämäkerrat laajentavat maailmankuvaamme, kun kohtaamme erilaisia kulttuureja, tapoja ja elämäkokemuksia. Lukemisen kautta voimme kehittää syvempää myötätuntoa ja ymmärrystä erilaisia ihmisiä ja olosuhteita kohtaan.

Lukeminen voi myös vaikuttaa elämänasenteeseen ja hyvinvointiin. Monet kokevat kirjojen tarjoavan pako paikan arjen kiireestä. Kirja voi tarjota hetken hengähdystä, olla keino sukeltaa mielikuvituksen maailmaan tai jopa apuväline henkiseen kasvuun. Monelle lukeminen on myös tärkeä mielenterveyden ylläpitäjä – se rauhoittaa mieltä, lisää keskittymiskykyä ja auttaa jäsentämään omia ajatuksia.

Erytisesti nykyajan hektisessä ja digitaalisessa maailmassa lukeminen tarjoaa arvokkaan vastapainon kiireelle. Se antaa mahdollisuuden pysähtyä ja syventyä tarinaan tai tietoon

omassa rauhassa, ilman pauden ja yhdenvertaisuusjatkuvaa ärsykkeiden vir-den tärkeyttä, muistuttaen taa. Kirjaan keskittyminen meitä kirjallisuuden voi-kehittää kärsivällisyyttä ja masta haastaa ajatteluamme pitkäjänteisyyttä – ominai- ja avata uusia näkökulmia. suuksia, jotka tuntuvat ole-

van yhä harvinaisempia ny- Kun Helsingin Kirjamessut jälleen kutsuu lukijoita yhteen, on hyvä pysähtyä

Helsingin Kirjamessut on hetkeksi ja muistaa, kuinka paljon enemmän kuin pelk-suuri merkitys lukemisel-kä kirjamyyntitapahtuma. la on meille kaikille. Olipa Se on paikka, jossa kirjal-kyseessä tietokirja, romaa-lisuus ja lukeminen saavat ni, runokokoelma tai sarja-ansaitsemansa arvostuksen. kuva, jokainen kirja rikas-Kirjamessujen monipuoli-tuttaa elämäämme ja avaa nen ohjelma rohkaisee ihmi- uusia maailmoja. Lukemi-siä osallistumaan keskuste- nen ei ole vain ajanvietettä luihin, kohtaamaan erilaisia – se on taito, joka kantaa näkökulmia ja innostumaan läpi elämän ja jonka merki-lukemisen tarjoamista tys yhteiskunnassamme on mahdollisuuksista. Messut suurempi kuin koskaan. myös korostavat sananva-

Vuonna 2070 meitä on 6,5 miljoonaa: Väestönkasvu jatkuu, mutta ikärakenne muuttuu

Suomen tulevaisuuden väestökehitys on kiinnittänyt huomiota monista eri näkökulmista. Vii-meisimpien Tilastokeskuksen väestöennusteiden perusteella Suomen väkiluku saavuttaisi 6,5 miljoonan asukkaan rajan vuoteen 2070 mennessä. Tämän kasvun taustalla on kuitenkin yksi merkittävä tekijä: maahanmuutto. Nykyisellä maahanmuuton tasolla Suomen väestö pysyisi kasvu-urala, vaikka samalla maamme ikärakenteessa tapahtuu huomattavia muutoksia, jotka asettavat haasteita talouden ja hyvinvoinnin ylläpitämiselle tulevina vuosikymmeninä.

Väkiluvun kasvu maahanmuuton ansiosta

Tilastokeskuksen mukaan Suomen väestö kasvaisi

6,5 miljoonaan vuoteen 2070 mennessä, mikäli nettomaahanmuutto säilyy nykyisellä tasollaan. Nettomaahanmuutto tarkoittaa sitä, että maahanmuuttavien määrä ylittää maasta lähtevien määrän, ja tämä tasapaino on ollut keskeinen tekijä Suomen väestönkasvussa viime vuosina. Ilman maahanmuuttoa Suomen väkiluku alkaisi laskea nopeammin, sillä syntyvyys on ollut laskussa jo useita vuosia.

Vuonna 2023 Suomeen odotetaan nettomaahanmuuton tuovan 52 000 henkilöä, ja seuraavina vuosina määrän arvioidaan tasoittuvan noin 40 000 henkilöön vuosittain. Vaikka nämä luvut pitävät väkiluvun kasvussa, ennusteen takana on epävarmuustekijöitä. Esimerkiksi Ukrainan sota on tuonut

Suomeen merkittävän määrän pakolaisia, mutta heidän tilanteensa pitkän aika-välin vaikutuksia on vaikea ennustaa.

Syntyvyyden lasku ja sen kauaskantoiset vaikutukset Vaikka väkiluku kasvaisi maahanmuuton ansiosta, Suomen ikärakenne muuttuu radikaalisti tulevina vuosikymmeninä. Alle 15-vuotiaiden määrä laskee nykyisestä 832 000 nuoresta runsaaseen 700 000 nuoreen vuoteen 2070 mennessä. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että syntyvyys on ollut pitkään alhaisella tasolla.

”Vuosi 2023 on jo seitsemäs perättäinen vuosi, jolloin Suomessa syntyy alle 50 000 lasta,” totea Tilastokeskuksen yliaktuaari Markus Rapo. Tämä kehitys on huolestuttavaa,

koska alhainen syntyvyys vaikuttaa tulevaisuudessa synnytysikäisten naisten määrään ja sitä kautta koko väestön ikärakenteeseen. Pidemmällä aikavälillä tämä johtaa siihen, että työikäisten määrä alkaa laskea ja vanhusväestön osuus kasvaa, mikä tuo mukanaan suuria haasteita talouden ja hyvinvointivaltion ylläpitämiselle.

Työikäisen väestön kasvu ja tuleva lasku

Vuoden 2023 lopussa Suomessa oli 3,46 miljoonaa työikäistä henkilöä (15–64-vuotiaita). Työikäisen väestön ennustetaan kasvavan seuraavien 30 vuoden aikana lähes 300 000 henkilöllä, mikä nostaa heidän määränsä huippuunsa 2050-luvun alussa, noin 3,84 miljoonaan.

TÄTÄ LEHTEÄ VOIT LUKEA MISSÄ TAHANSA:

Kuten tässä, Saariselässä

Tämän jälkeen työikäisten määrä kääntyy laskuun, ja samalla huoltosuhde—eli työikäisten ja ei-työikäisten (lapset ja vanhuks) suhde—alkaa nousta.

Tällä hetkellä väestöllinen huoltosuhde on Suomessa 62, mikä tarkoittaa, että saataa työikäistä kohti on 62 lasta ja vanhusta. Vuoteen 2070 mennessä huoltosuhteen ennustetaan nousevan 72

. Tämä tarkoittaa, että yhä harvempi työikäinen joutuu elättämään kasvavan vanhusväestön ja samalla rahoittamaan hyvinvointivaltion palvelut, mikä lisää taloudellista painetta.

Maahanmuutto ei ratkaise kaikkia ongelmia. Vaikka maahanmuutto lykkää työikäisen väestön laskua ja hidastaa huoltosuhteen nousua, se ei yksin riitä ratkaisemaan

an kaikkia väestökehityksen tuomia haasteita. Syntyvyyden pysyessä matalana Suomen väestörakenteessa tapahtuu väistämättömiä muutoksia, jotka vaikuttavat koko yhteiskuntaan.

Rapo painottaa, että vaikka maahanmuutto auttaa, väestön ikääntyminen ja työikäisten määrän lasku ovat väistämättömiä, ellei syntyvyyttä saada nousuun. ”Nykyisellä matalalla syntyvyydellä olisi pitkittyessään pysyvä vaikutus väestökehitykseen,” hän sanoo. Tämä tarkoittaa, että vaikka maahanmuuttopolitiikalla voidaan tietysti määrin vaikuttaa väestökehitykseen, syntyvyys ja ikärakenne ovat tekijöitä, joihin tarvitaan pitkäjänteisiä ratkaisuja.

Tulevaisuuden haasteet ja mahdollisuudet

Väestöennusteet perustuvat pitkälti aiempaan kehitykseen ja tilastoihin, mutta ne tarjoavat tärkeän näkökulman tulevaisuuden suunnitteluun. Väestörakenteen muutokset tuovat mukanaan merkittäviä haasteita niin taloudelle kuin sosiaali- ja terveyspalveluille. Erityisesti vanhus-ten hoidon ja eläkkeiden rahoittaminen nousee tulevaisuudessa entistä suuremmaksi kysymykseksi, kun työikäisten määrä vähenee ja eläkeläisten määrä kasvaa.

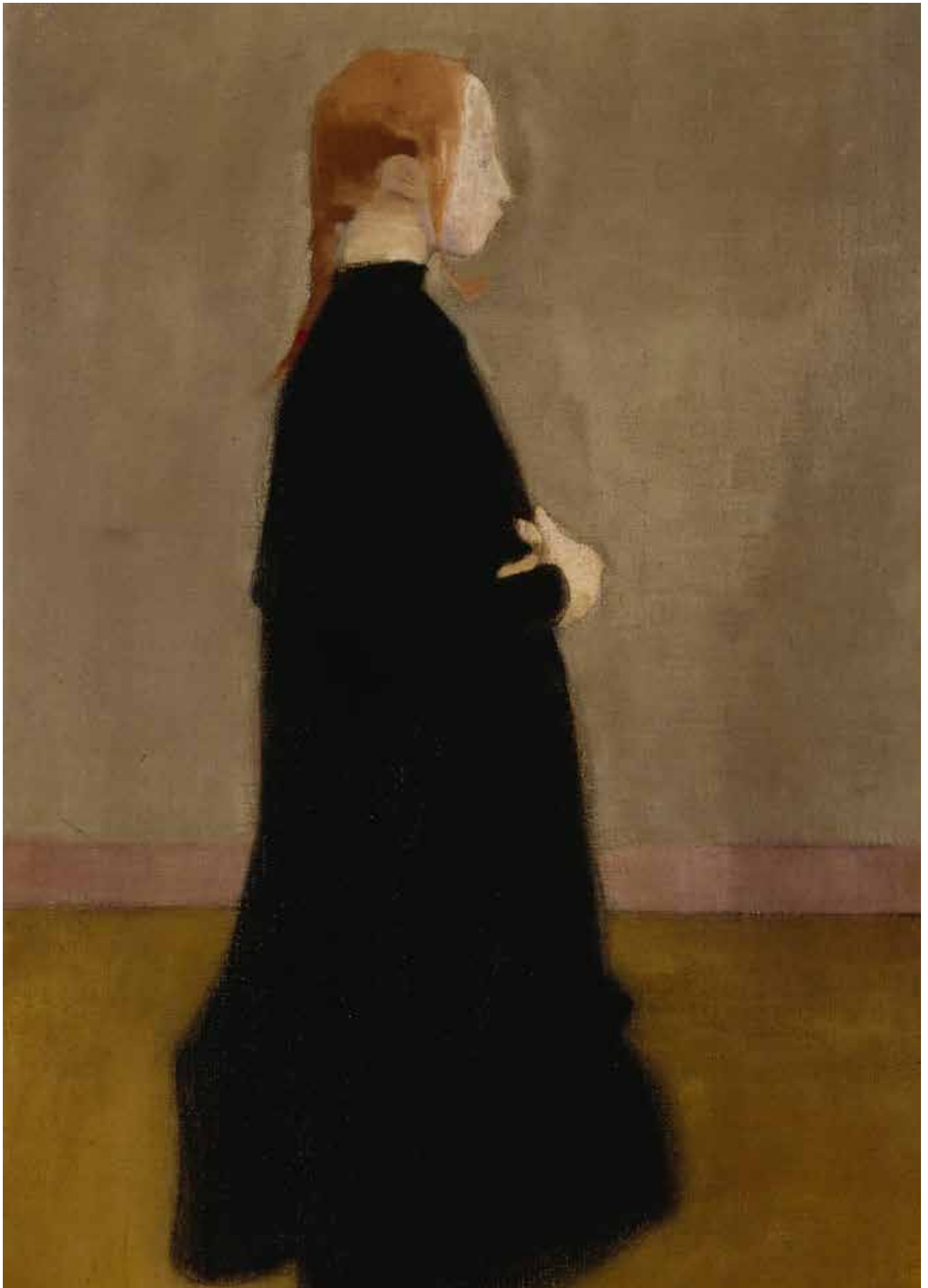
Samaan aikaan maahanmuutolla on merkittävä rooli väestönkasvun ylläpitämisessä, mutta siihen liittyy myös epävarmuustekijöitä, kuten globaalit kriisit ja pakolaisvirrat. Tulevina vuosi-

na tarvitaan laajaa yhteiskunnallista keskustelua ja poliittisia päätöksiä, jotta Suomi pystyy vastaamaan väestön ikääntymisen ja syntyvyyden laskun tuomiin haasteisiin.

Vuosi 2070 saattaa tuntua kaukaiselta, mutta väestökehitys etenee hitaasti mutta varmasti. Nyt tehdyt päätökset ja toimenpiteet muokkaavat Suomen tulevaisuutta ja vaikuttavat siihen, miten hyvin yhteiskunta pystyy vastaamaan väestönkasvun ja ikärakenteen muutosten tuomiin haasteisiin.

**He, jotka tietävät
hiukan enemmän
ovat
He, jotka tulevat
Waasan Päivälehteä**

Viikon taide-elämys:

Helene Schjerfbeck
10.7.1862 - 23.1.1946
Kansakoulutyttö II, 1908

Helsingin Sanomat: Tuiran malli saattaa pelastaa terveydenhuollon

Helsingin Sanomien 3.10 julkaistussa artikkelissa ”Pelastaisiko Oulun Tuiran omalääkärimalli Suomen terveydenhuollon?” käsitellään Oulun Tuiran hyvinvointikeskuksessa käytössä olevaa Omalääkäri 2.0 -mallia.

Tämä malli on herättänyt laajaa kiinnostusta erityisesti siksi, että se on onnistunut parantamaan perusterveydenhuollon toimivuutta alueella, joka on tunnettu haasteistaan, kuten työttömyydestä ja huono-osaisuudesta. Tuiran hyvinvointikeskus palvelee noin 65 000 asukasta, ja mallin tavoitteena on ollut vähentää päivystys- ja erikoissairaanhoidon kuormitusta sekä parantaa hoidon jatkuvuutta.

Omalääkäri 2.0 -mallin perusajatus on yksinkertainen: koko väestö jaetaan aakkosjärjestyksessä ryhmiin, ja jokaiselle ryhmälle nimetään oma lääkäri. Tämä lääkäri vastaa potilaan hoidosta pitkäaikaisesti, mikä luo jatkuvuutta ja lisää potilaan luottamusta siihen, että hänen tarpeensa huomioidaan. Tuirassa mallia on sovellettu nyt kahden vuoden ajan, ja tulokset ovat olleet rohkaisevia: päivystyskäynnit ja erikoissairaanhoidon tarve ovat vähentyneet, hoidon laatu on parantunut ja potilastyytyväisyys on kasvanut.

Mallin yksi suurimmista haasteista on kuitenkin lääkäreiden suuri vaihtuvuus. Tuiran hyvinvointikeskuksessa noin puolet lääkäreistä vaihtuu vuosittain, mikä vaikeuttaa pitkäaikaisten hoitosuhteiden rakentamista. Vaikka malli on onnistunut vähentämään lääkäreiden vaihtuvuutta, tarvitaan edelleen muutoksia, jotta omalääkäripalvelut voitaisiin tarjota kaikille potilaille.

Artikkelissa nostetaan esille myös se, että omalääkärimalli ei ole uusi idea Suomessa. 1980- ja 1990-luvuilla Suomi oli kansainvälinen edelläkävijä omalääkärijärjestelmän kehittämisessä, mutta 1990-luvun laman jälkeen malli mureni, kun lääkäreiden vastuut kasvoivat ja työkuormat kasautuivat. Tuirassa tätä vanhaa mallia on nyt päivitetty, mutta jotta malli voitaisiin ottaa laajemmin käyttöön, tarvitaan erityisesti pysyviä lääkäreitä.

Omalääkäri 2.0 -malli on herättänyt kiinnostusta myös muilla alueilla Suomessa. Esimerkiksi Espoossa ja Helsingissä mallin käyttöönottoa on esitetty osana ratkaisua perusterveydenhuollon kriisiin. Vaikka mallin suurimmat hyödyt ovat jo nähtävissä Tuirassa, sen täysi toteuttaminen vaatii pitkäjänteistä työtä, ja asiantuntijoiden mukaan mallin lopullinen sisäänajo voi kestää noin kuusi vuotta.

Yksi keskeinen kysymys on lääkäreiden työskentelyolosuhteet. Suuri osa lääkäreistä tekee osa-aikatyötä, mikä vaikeuttaa omalääkärimallin täysimittaista hyödyntämistä. Tuirassa lääkärit työskentelevät usein vain 80-prosenttisella työajalla, mikä osaltaan pidentää odotusaikoja kiireettömille vastaanotoille. Jotta hoidon jatkuvuus paranis entisestään ja potilaat saisivat varmuuden omasta lääkäristään, tarvitaan

enemmän täysipäiväisiä lääkäreitä perusterveydenhuoltoon.

Artikkelin mukaan Oulun Tuiran omalääkärimalli tarjoaa lupaavan ratkaisun Suomen perusterveydenhuollon haasteisiin, mutta se vaatii merkittäviä muutoksia erityisesti lääkäreiden pysyvyyteen ja resurssien jakoon, jotta malli voidaan laajentaa koko maahan.

UUTISET

Komisario Palmu palaa näyttämölle Vaasan kaupunginteatterissa

Vaasan kaupunginteatteri tuo syksyn kohokohtana näyttämölle klassikkodekkarin Komisario Palmun erehdys, joka perustuu Mika Waltarin rakastettuun romaaniin. Tämä monien mielestä paras Palmu-tarina sijoittuu Helsingin Eiraan, jossa rikkaan ja huikentelevaisen Bruno Rygseckin kohtalo kääntyy traagiseksi, kun hänet löydetään hukkuneena omaan kylpyammeeseensa.

Komisario Palmu, yhdessä avustajiansa Kokin ja Virran kanssa, ryhtyy tutkimaan tapausta, jota aluksi pidetään tapaturmana. Epäilykset heräävät, kun selviää, että kaikki erikoisen Rygseckin suvun jäsenet ovat olleet paikalla Brunon talossa juuri tapahtuman aikaan. Yön pimeinä tunteina talossa on pidetty juhlat, joissa mystiikka ja oudot voimat ovat olleet vahvasti läsnä.

Onko kyseessä lavastettu onnettomuus, jonka avulla yritetään hämätä Palmua, vai onko kohtalo pelannut julmaa peliä? Teatteriversiossa Palmu johdattaa katsojat jännittävään ja visuaalisesti näyttävään seikkailuun, jossa huumori ja dekkarijännitys kulkevat käsi kädessä.

Vaasan kaupunginteatterin syyskauden teemana on valta, ja Komisario Palmun erehdys käsittelee tätä teemaa puretuun rikoksen ja virkavallan välisiin valtasuhteisiin. Teatterin ohjelmisto tarjoaa laajan katsauksen vallan eri muotoihin niin yksittäisissä esityksissä kuin yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Mutta ennen kaikkea, tämä dekkari tarjoaa nostalgisen ja mukaansatempaavan kokemuksen, jonka parissa voi rentoutua hyvän tarinan äärellä.

Esityksen ensi-ilta on 1. marraskuuta 2024 Romeo-näyttämöllä, ja se kestää noin kaksi tuntia väliaikoineen. Esitys on suunnattu yli 7-vuotiaille, ja se on tekstitetty myös ruotsiksi. Teatterissa järjestetään lisäksi tuoksuuttomia näytöksiä, jotta myös tuoksuherkät voivat nauttia esityksistä ilman häiriöitä.

Luvassa on siis jännitystä, huumoria ja nostalgian havinaa – Komisario Palmu kutsuu sinut nauttimaan rikosmysteristä menneiltä ajoilta.

Esityksen tiedot:

Komisario Palmun erehdys

Ensi-ilta: 1.11.2024

Kesto: n. 2 h 10 min (sisältäen väliajan)

Näyttämö: RomeoIkäsuosi-

tus: yli 7-vuotiaat

Esitys on tekstitetty ruotsiksi.

He, jotka tietävät hiukan enemmän ovat He, jotka tulevat Waasan Päivälehteä

Vaasan Sisäsataman suosittu talviuintipaikka avautuu lokakuun lopussa

Vaasan Sisäsataman talviuintialue avataan jälleen lokakuun lopussa, viikolla 44, tarjoten virkistävän elämyksen kaikille talviuinnista nauttiville. Maksuton ja päivittäin avoinna oleva talviuintipaikka palvelee klo 6–21, ja se on saavuttanut suuren suosion niin paikallisten kuin vierailijoiden keskuudessa.

Sandögatanin päässä sijaitseva talviuintialue on varustettu kahdella lämmitetyllä pukuhuoneella, jotka ovat erikseen naisille ja miehille. Alueen turvallisuus ja mukavuus on huomioitu hyvin: pukuhuoneet ovat tilavat ja käytettävissä on penkit, naulat sekä neljä arvotavarakaappia kummassakin pukuhuoneessa, jotka voi lukita omalla lukolla. Uimarannan laiturilla on valaistu ja valvottu tallentavan kamerajärjestelmän avulla. Uimareille

on myös tarjolla pumpulla ylläpidetty avanto, johon pääsee turvallisesti tikkaita tai loivempia portaita pitkin.

Tänä vuonna Vaasan kaupunki on lunastanut pukuhuoneet omistukseensa, mikä mahdollistaa alueen parannukset ja ylläpidon kehittämisen entisestään. "Olemme lunastaneet pukuhuoneet pysyvästi kaupungin käyttöön, joten voimme tehdä pieniä mutta merkittäviä parannuksia, kuten lisätä takkikoukkuja ja asentaa lattiakaivoja," kertoo viheraluetiimin palvelupäällikkö Jarmo Latvala, joka vastaa talviuintialueen kunnossapidosta.

Talviuintipaikka, joka avattiin ensimmäistä kertaa joulukuussa 2023, houkutteli viime

talvikaudella yli 10 000 kävijää, ja alueen odotetaan olevan yhtä suosittu myös tulevana talvena. Tämä sisäsataman helmi tarjoaa niin mielen kuin kehon virkistystä kaamoksen keskellä.

Euroopan kuumin kesä koskaan

Kesä 2024 oli virallisesti Euroopan historian kuumin, Copernicus Climate Change Service -palvelun mukaan. Vaikka osissa Eurooppaa oli viileämpää, erityisesti luoteessa, kaakkois-Eurooppa ja Pohjois-Fennoskandia koh-tasivat ennätysellisiä helteitä.

Kaakkois-Eurooppa kärsi erityisesti, sillä siellä oli jopa 60 % enemmän «lämpimiä päiviä».

UUTISET

Nikotiinipussit aiheuttavat myrkytysvaaran pikkulapsille – huoli kasvaa Myrkytystietokeskuksessa

Nikotiinipussit ovat yleistyneet merkittäväksi myrkytystapausten aiheuttajaksi, ja Myrkytystietokeskus saa niihin liittyen päivittäin yhteydenottoja. Erityisesti pikkulapset ovat vaarassa, sillä he voivat tutkiessaan ympäristöään laittaa nikotiinipusseja suuhunsa, kertoo Suomen Lääkärilehti.

Myrkytystietokeskuksen ylilääkärin, apulaisprofessori Tuomas Liliuksen mukaan nikotiinimyrkytys on todellinen riski erityisesti pienten lasten kohdalla. ”Huoli on perusteltu, sillä nikotiini imeytyy nopeasti suun limakalvojen kautta ja voi aiheuttaa oireita minuuteissa”, Lilius toteaa. Tyypillisiä myrkytysoireita ovat vatsakipu, pahoinvointi, oksentelu, vapina ja takykardia. Vakavissa tapauksissa myrkytys voi johtaa jopa rytmihäiriöihin ja kouristeluihin.

Vuoden 2024 syyskuuhun mennessä Myrkytystietokeskukseen oli tullut 325 yhteydenottoa nikotiinipusseihin liittyen. Näistä puolet koski alle kaksivuotiaita lapsia. Lilius painottaa vanhem-

pien vastuuta: ”Nikotiinipusseja tulisi käsitellä kuten kemikaaleja tai lääkkeitä – ne tulee pitää lasten ulottumattomissa.”

Nuorten ja nuorten aikuisten kohdalla myrkytysoireet johtuvat usein nikotiinipussien liikkakäytöstä tai vahingossa niellystä pussista. Monissa tapauksissa mukana on myös muiden pähteiden käyttöä.

Lapsiperheitä kehoitetaan hankkimaan kotiin lääkehiiltä, joka voi estää nikotiinin imeytymistä, jos lapsi on niellyt pussin. Lilius muistuttaa, että vaikka nikotiinipussien myynti on Suomessa rajoitettu 20 mg/g vahvuuteen, ulkomailta on saatavilla huomattavasti vahvempia pusseja, mikä lisää riskiä entisestään.

Myrkytystietokeskus tutkii parhaillaan nikotiinipussien toksisuutta tarkemmin, sillä tietoa niiden vaarallisuudesta on yllättävän vähän.

Haluatko tietää lisää? Lue Waasan Päivälehteä!

Parhaiten asioista perillä ovat ne, jotka lukevat Wasan Päivälehteä. Meiltä saat aina viimeisimmät uutiset, syvälliset analyysit ja näkökulmat siihen, mitä tapahtuu sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Heille, jotka haluavat tietää enemmän – ja ymmärtää enemmän – Waasan Päivälehti on ilmeinen valinta.

TAPAHTUMAT

ATENEUM

Gothic Modern – pimeydestä valoon

4. lokakuuta 2024–26. tammikuuta 2025.

Keskiajan ja renessanssin taide tarjosi 20-luvun taiteilijoille emotionaalista materiaalia ja tapoja käsitellä ihmisen perustunteita sekä syntymää, kuolemaa, kärsimystä ja seksuaalisuutta

Näyttelyn taiteilijoita ovat Arnold Böcklin, Lucas Cranach vanhempi, Akseli Gallen-Kallela, Vincent van Gogh, Theodor Kittelsen, Käthe Kollwitz, Edvard Munch, Hugo Simberg, Helene Schjerfbeck, Marianne Stokes ja Gustave Van de Woestyne.

Ateneumissa ensiesittelynsä jälkeensä näyttely matkustaa Norjan kansallismuseoon ja Wienin ALBERTINA-museoon, jossa sen kuraatoivat Vibeke Waallann Hansen ja Cynthia Osiecki (kuraattorit, kansallismuseo, Norja) ja Ralph Gleis (johtaja, Alte Nationalgalerie).

Näyttelyä täydennetään kattavalla näyttelyluettelolla

ART CENTER TORNI

8.10-27.10.24

Jari Boelius Flower Flow
Näyttely
Pitkäkatu 66

RITZ

Michael Monroe - Acoustic solo tour
1.11.2024
www.ritz.fi

VAASA LITTFEST

tila - tillstånd
14.-16.11.2024

Vaasaan saapuvat Riina Tanskanen, Juha Itkonen, Kaj Korkea-Aho ja Ville-Juhani Sutinen.

Kaksikielinen kirjallisuusfestivaali LittFest tarjoaa mielenkiintoisia kohtauksia huippukirjailijoiden ja laatukirjallisuuden parissa 14.–16.11.2024 Vaasassa. Tapahtumassa tehdään yhteistyötä kestävää kehitystä ajavan Nuorten Agenda 2030 kanssa. Kumppaneina toimivat myös Svenska Lit-

teratursällskapet, Kulturrösterbotten sekä Vaasan kaupunginorkesteri.
vaasa.fi/litffest

RUSK

19-23.11.24

Kamarimusiikkia Pietarsaassa

Kaipuun kauneus

Kansainvälistä luovuutta vuoden pimeimpään aikaan

ruskfestival.fi

HELSINGIN KIRJAMESSTUT

24-27.10.24

Helsingin Messuhalli
https://kirjamesstut.messukeskus.com/

LAUTASELLA-messut

Erikoisruokavaliomessut
Helsingin Messuhallissa
26-27.10.24

www.keliakialiitto.fi/
messut

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

Komisario Palmun erehdys

Ensi-ilta 1.11.24

TIKANOJA:

UUDELLA TAIDETAPAHTUMASSA VAASASSA

Eero Järnefeltin näyttely avautuu 23.11.2024

RITZ

16.11.24

KLO 14 JA 19

AUTIOTALO

Musikaali Dingo-huumasta
www.ritz.fi

RITZ

30.11.24

KLO 14 JA 19

BADDING-MUSIKKAILI

www.ritz.fi

STUNDARS

1.12.24

Joulumarkkinat

TIETEIDEN YÖ

9.1.2025 Helsingissä

Tieteiden yö on tieteen oma kaupunkitapahtuma Helsingissä. Vuosittain tammikuussa järjestettävää tapahtumaa vietetään seuraavan kerran torstaina 9.1.2025. Kirjava ohjelmanjärjestäjien joukko takaa sen, että illan ja yön aikana päästään nauttimaan niin mukaansatempaavista luennoista kuin oivaltamisesta itse tekemällä. Kaikkiin Tieteiden yön tapahtumiin on vapaa pääsy! Meillä on kesäisin Taideiden yö Vaasassa. Milloin me saamme Tieteiden yön talvella?

https://www.tieteidenyo.fi/
MEDIKIELI (ruotsiksi)

2025: Seminaari

Vaasa 22.-23. tammikuuta 2025.

Mediespråk 2025 -tapahtuman järjestävät Ruotsalainen lehdistöpalvelu ja Åbo Akademin elinikäisen oppimisen keskus.

, Hufvudstadsbladet Ab:n, HSS Median, ÅU Median, Ruotsin julkisten koulujen ystävien, Åbo Akademin säätiön, Ruotsin kulttuurirahaston, Harry Schaumanin säätiön ja Konstsfundamentin kanssa.

Mediespråkin kielijohta-

jat ovat Jennie Storgård, Minna Levälahti ja Leni Sundman Ruotsalaisessa lehdistöpalvelusta (SPT). Tammikuussa 2024 seminaari järjestettiin Helsingin Hanasaassa.

https://www.mediesprak.fi/seminariet/

KOKOLAN TALVIHARMONIKKA 2025

Karleby vinteracordeon
8.-15.2.2025

Kokkolan Talviharmonikka on vuonna 1998 aloittanut musiikkifestivaali Kokkolassa

ILMAJOEN MUSIIKKIFESTIVAALI

”Isoviha” 1713-1721”

6.-15.6.2025

”Tämä voimakas ja ajankohtainen ooppera tuo vihan vuodet ja esi-isiemme kohtalot takaisin Kyrönjoen rannoille.

Big Wrath on järkyttävä ja ravitseva tarina perhesiteistä, äidinrakkaudesta, sinnikkyudesta ja yhteistyön voimasta tietyn ajan kuluessa, kun Venäjän julma hyökkäyssota Suomea vastaan poltti Pohjanmaan mustaksi maaksi.”

www.musiikkijuhlat.fi

KORSHOLMAN MUSIIKKIJUHLAT

23.7.–30.7.2025

”Korsholman Musiikkijuhlat 2024 ja Tove Teuvalla -ooppera ovat ohi ja syksy lähestyy. Nyt työskentelemme jo kesän 2025 Musiikkijuhlien parissa. Haluamme kuitenkin palata vielä heinä-elokuun lämpimiin päiviin ja festivaalitunnelmiin.”

Korsholman Musiikkijuhlat järjestetään ensi vuonna 23.–30.7.2025.

https://korsholmmusicfestival.fi/

YHTEISKUNTA

Suomi, maailman onnellisin maa?

Onnellisuus on jotain, johon me kaikki pyrimme, mutta mitä todella tarkoittaa olla onnellinen? Onko se tuntoa suurimman osan ajastasi, vai onko kyse yleisemmästä tyytyväisyydestä elämään? Näitä kysymyksiä pohti hiljattain professori Jan-Erik Lönnqvistin luennolla Helsingin yliopistossa ja hän esitteli tutkimustuloksia onnellisuudesta ja sen syistä. Luento alkoi tosiasista, josta me suomalaiset voimme olla ylpeitä: Suomi on toistuvasti ollut listan kärjessä vuosittaisessa kansainvälisessä World Happiness Report -tutkimuksessa.

Mutta miten on mahdollista, että Suomi, jossa 10 prosenttia aikuisväestöstä käyttää masennuslääkkeitä ja suuri osa nuorista naisista ilmoittaa mielenterveysongelmista, on edelleen maailman onnellisin maa? Tärkeä osa selitystä piilee siinä, miten onnellisuus määritellään ja

mitataan. Onnellisuuteen voivat vaikuttaa monet tekijät, jotka vaihtelevat taloudellisesta turvallisuudesta ja sosiaalisista verkostoista fyysiseen terveyteen ja yhteisön luottamukseen.

Lönnqvist korosti, että sosiaalisella pääomalla eli yhteisöllisyydellä ja luottamuksella toisiin ihmisiin on ratkaiseva rooli onnellisuudessamme. Ystävä, johon voit luottaa ja jonka puoleen voit kääntyä vaikeina aikoina, on yksi tärkeimmistä hyvinvoinnin tekijöistä. Luottamus viranomaisiin ja oikeuslaitokseen on myös vahvasti sidoksissa maan onnellisuuden tasoon. Suomessa, jossa korruptio on vähäistä ja luottamus korkealla, moni tuntee olonsa turvallisemmaksi, mikä puolestaan lisää onnellisuutta.

Toinen mielenkiintoinen korrelaatio, joka esitettiin, oli onnellisuuden ja terveyden välinen yhteys. Terveillä ihmisillä on taipumus olla onnellisempia, ja päinvastoin, onnellisilla ihmisillä on paremmat mahdollisuudet pysyä terveinä. World Happiness Report 2024 -raportissa esitelty tutkimus osoittaa jopa, että onnellisuus voi vähentää dementian riskiä.

Myös taloudellisella turvallisuudella on merkitystä, mutta tutkimusten mukaan tulojen kasvu ei vaikuta onnellisuuden tasoon pitkällä aikavälillä. Suhteelliset tulot verrattuna esimerkiksi naapureihin tai työvereihin voivat aiheuttaa onnellisuuden tai tyytymättömyyden tunteen. Lönnqvist pohti myös omaa kasvatustaan sodanjälkeisessä Suomessa, aineellisen köyhyyden, mutta tasa-arvon ja turvallisuuden aikaa.

Niukoista resursseista huolimatta hän ja hänen ikätoverinsa kokivat lapsuutensa onnellisena, minkä hän katsoo johtuvan kollektiivisesta yhteenkuuluvuuden ja vakauden tunteesta. Luennolla sivuttiin myös

maiden välisestä vertailua. Bruttokansantuotetta (BKT) on pitkään pidetty maan hyvinvoinnin indikaattorina, mutta tutkimukset osoittavat, että kun tulot henkeä kohden ylittävät tietyn määrän - noin 10 000 dollaria vuodessa - onnellisuuden taso ei nouse merkittävästi jatkuvasta talouskasvusta huolimatta. Sen sijaan bruttokansanonnellisuuden (GNH) käsite on noussut kokonaisvaltaisemmaksi tavaksi mitata onnellisuutta ja elämänlaatua. Miksi Suomi sitten voittaa nämä ”onnenkisat” vuosi toisensa jälkeen? Yksi selitys voi olla se, että suomalaiset antavat kyselyissä yleensä vivahteikkaampia vastauksia kuin monissa muissa maissa. Siinä missä elämään täysin tyytymätön suomalainen saattaa laittaa neloselle asteikon nolasta kym-

meeseen, toisessa maassa joku antaa samassa tilanteessa nolapisteen. Tämä nostaa keskiarvoamme, vaikka emme itse aina olisikaan erityisen onnellisia. Tulkitsimmepa tuloksia miten tahansa, on lohdullista tietää, että Suomi on maa, jossa ihmiset voivat - ja voimme vain toivoa, että olemme jatkossakin maailman onnellisin!

Lähteet:
World Happiness Report 2024 <https://worldhappiness.report/Well-being-critical-for-dementia-risk-reduction-research-suggests> (2024) <https://worldhappiness.report/news/well-being-critical-for-dementia-risk-reduction-research-suggests/>

Ote mediatiedotteesta 1.4.2022:

ONNELLISUUSMITALIT JAETAAN VAASASSA 1.4.2022 KLO 10.00. Vaasa on Suomen onnellisin kaupunki. Suomi on maailman onnellisin maa jo viidettä vuotta peräkkäin. Tästä seuraa, että Vaasa on maailman onnellisin kaupunki. Maailman onnellisin kaupunki! Mietitäänpä hetki, mitä tämä tarkoittaa. Me kaikki vaasalaiset olemme tämän maailmanlaajuisen onnekaan kilpailun onnekkaita voittajia. Tämän kunniaksi kaupunginhallitus on tilannut 65 000 mitalia eli yhden mitalin jokaista vaasalaista kohden. Mitali on halkaisijaltaan 46 mm ja sen on suunnitellut armenialainen taiteilija Onnis Tunut. Mitali näyttää tältä:

Ensimmäiset 10 000 mitalia ovat kultaa ja ne jaettiin juhlallisissa juhlissa kaupungin-talon edessä tänään huhtikuun päivänä kello 10. Levittäjänä toimii kaupungin onnellisuuspäällikkö Lisbeth Salander, joka tunnetaan Millennium-trilogiasta Tukholmas-sa. Se on vierailun arvoinen. Tästä mitalista tulee jonain päivänä todella arvokas ke-räilyesine.

KIRJAMESSUT

Syksyn merkittävin kulttuuritapahtuma: Helsingin Kirjamesut 24.–27.10.2024

Helsingin Kirjamesut avasi jälleen ovensa torstaina 24. lokakuuta tarjoten kävijöilleen mahdollisuuden sukeltaa kirjallisuuden, kulttuurin ja merkityksellisten kohtaamisten maailmaan. Tämän vuoden teemana on Tulevaisuus, ja se tuo esille kirjallisuuden kyvyn luoda toivoa ja kuvitella toisenlaisia maailmoja. Ohjelmajohtaja Ville Blåfield kuvailee teemaa näin: “Kirjallisuuden keinoin kuvitellaan vaihtoehtoisia maailmoja, luodaan utopioita ja dystopioita. Kirjamesut tuovat esiin kirjailijan kyvyn nähdä huomiseen ja lukijan mahdollisuuden uskoa toisenlaiseen tulevaisuuteen.”

Senaatintori-lavalla kuullaan teemaan liittyvä keskusteluseria, ja messujen monipuolinen ohjelmatarjonta kattaa lähes tuhat keskustelua, haastattelua ja kirjaesittelyä. Esiintyjä on jopa 1 500, mukaan lukien suomalaisia ja kansainvälisiä kirjailijoita, jotka

tarjoavat näkökulmia ajankohtaisiin aiheisiin ja kulttuurin tulevaisuuteen.

Monipuolinen elämys – kirjamesujen yhteydessä myös Levymessut, Postimerkkimessut ja Antikvaariset Kirjamesut

Kirjallisuuden lisäksi Helsingin Kirjamesuilla on tarjolla musiikin ystäville Levymessut sekä filatelien ja keräilijöiden iloksi Postimerkkimessut ja Antikvaariset Kirjamesut. Yhteistyössä Suomen Antikvariaattiyhdistyksen kanssa järjestettävät antikvaarimessut tarjoavat vierailijoille mahdollisuuden löytää harvinaisuuksia ja keräilyesineitä eri vuosikymmeniltä.

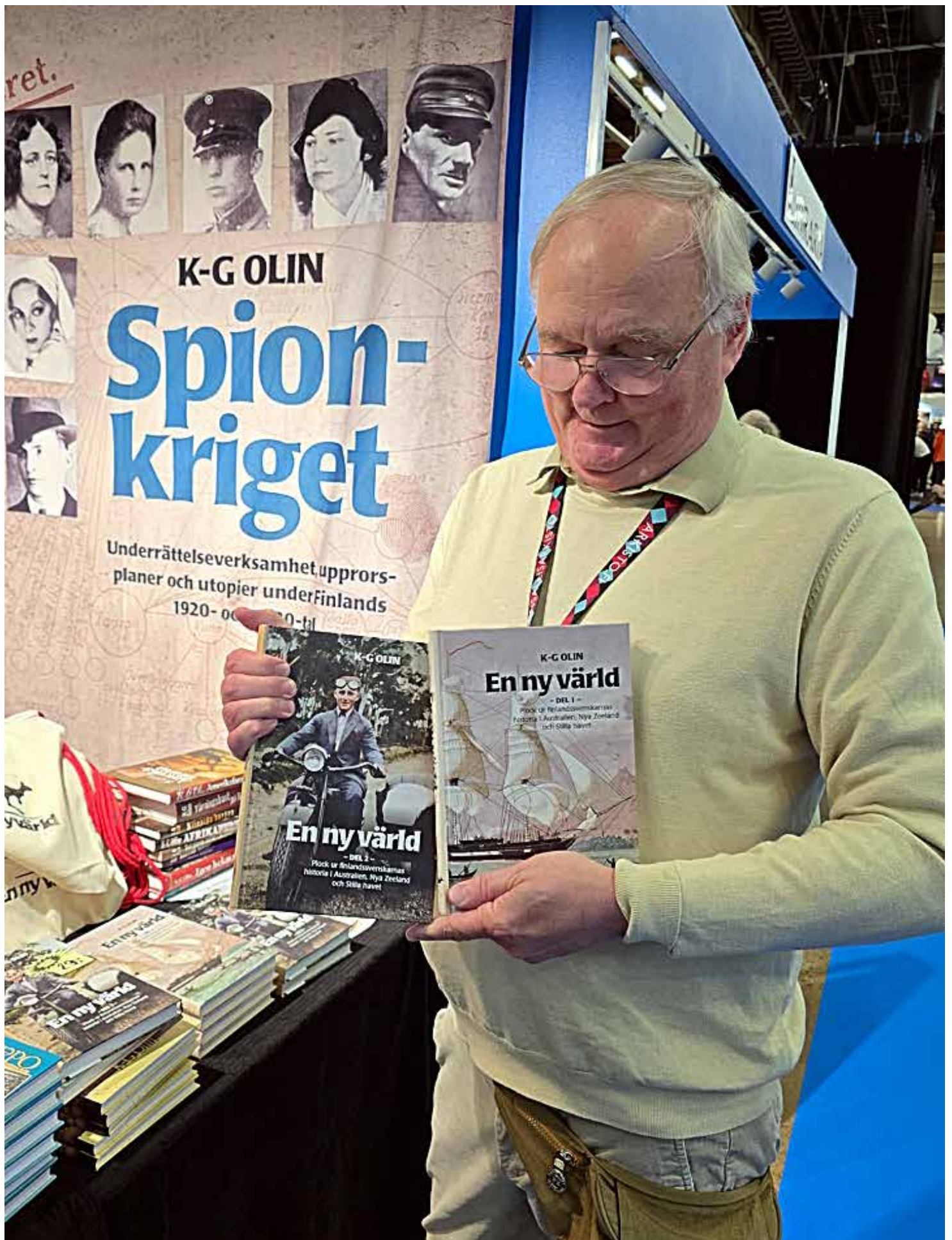
Samalla lipulla pääsee myös vierailemaan Viini & Ruoka -tapahtumassa (K18), jossa makuelämykset tuovat lisänsä kulttuuritapahtuman

elämyksellisyyteen, sekä Lautasella-erityisruokavaliomessuilla, jotka tarjoavat monipuolisia vaihtoehtoja erityisruokavaliota noudattaville.

Kirjamesut vahvistavat kulttuuria ja tukevat lukuharrastusta

Vuodesta 2001 lähtien järjestetyt Helsingin Kirjamesut ovat vakiinnuttaneet asemansa yhtenä Suomen tärkeimmistä kulttuuritapahtumista. Messut tukevat lukuharrastusta, kirjallisuuden arvostusta ja kirjojen myyntiä ja tarjoavat arvokkaan foorumin keskustelulle sananvapauden, yhdenvertaisuuden ja ihmisarvon teemoista. Tapahtuma houkuttelee vuosittain kymmeniätuhansia kävijöitä, ja tänä vuonna odotetaan jopa 100 000 kävijän ennätystä. Helsingin Kirjamesut järjestetään Messukeskuksessa yhteistyössä Suomen Kustannusyhdistyksen ja Suomen Kirjakauppiasliiton kanssa.

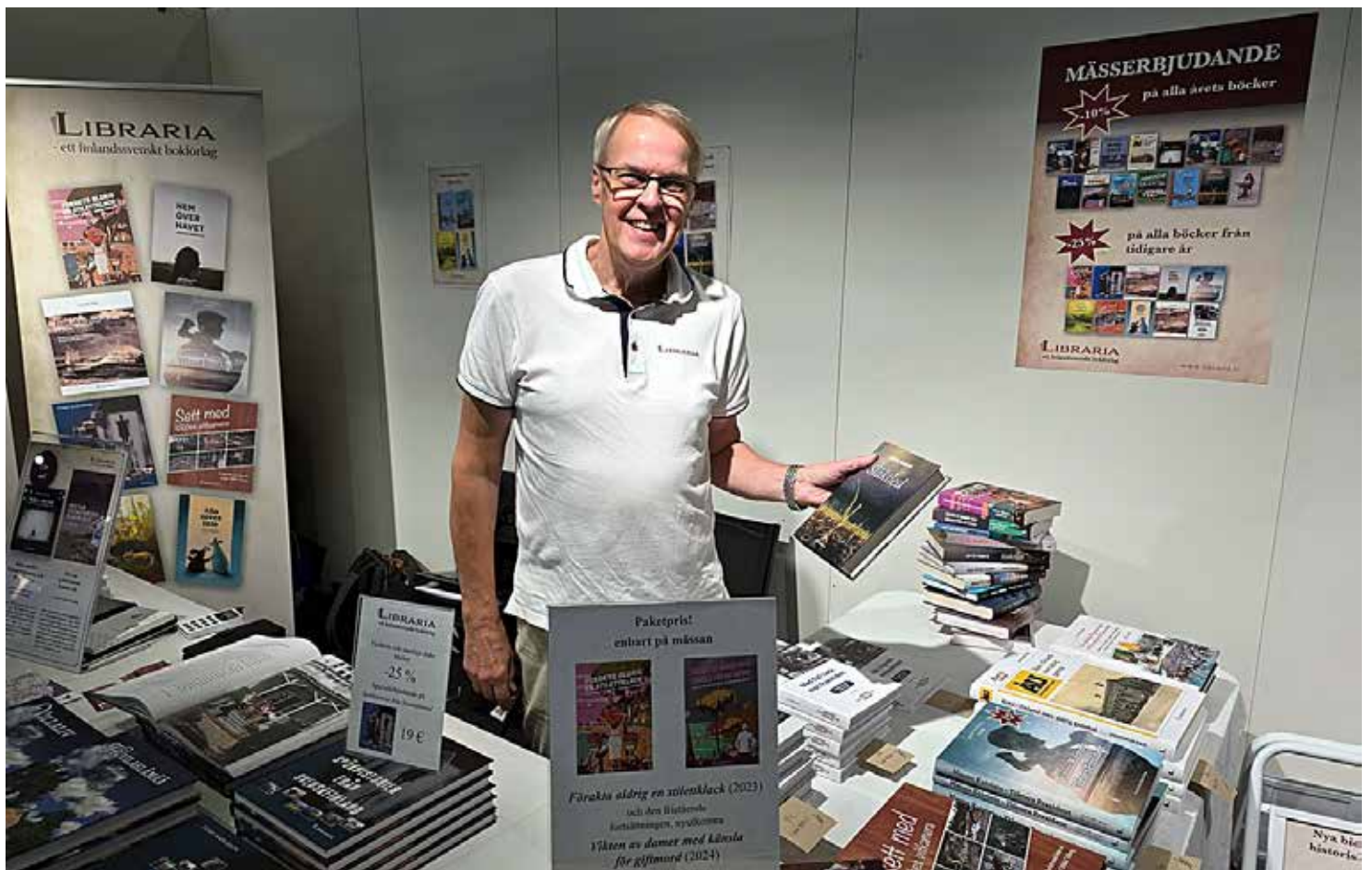

Alueemme tunnetuimpia kirjailijoita, K-G Olin.

Hänen seuraava kirjansa nimen tulee olemaan "Mera brännvin (Enemmän viinaa)"

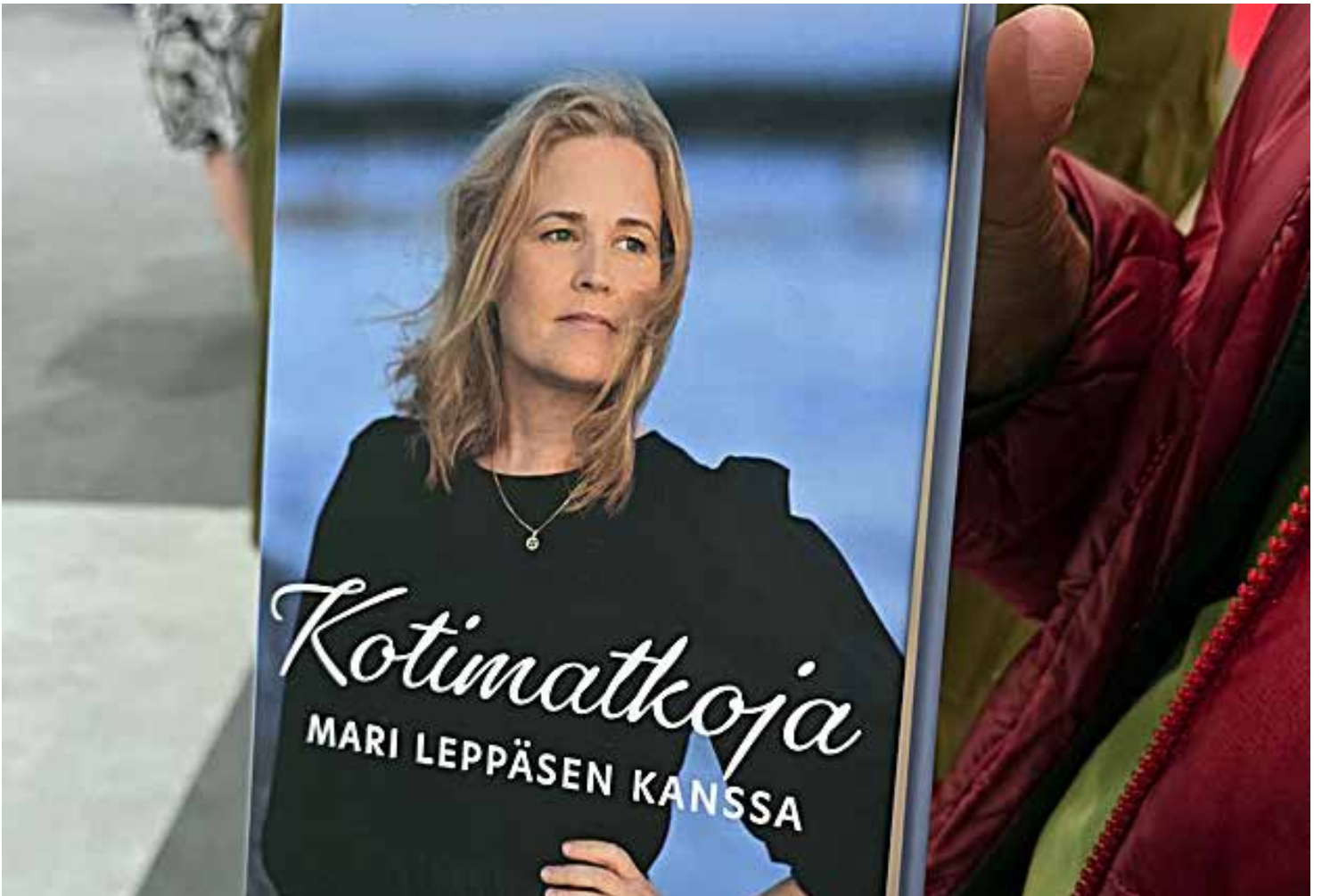
Suomen uusin kirjankustantaja on nimeltään "Libraria" ja sijaitsee Hangossa. Kustantaja on ensimmäisen toimintavuotensa aikana julkaissut 20 kirjaa ja kirjatuoanto jatkuu. Rohkea ja onnistunut projekti! Alla yksi kustantajan kirjoista, jossa haamutarinoita myös Pohjanmaalta.

Piispa Mari Leppänen ja hänestä kertova kirja

KUNNIAAN LIITTYVÄ VÄKIVALTA

MIMMI KOUKKULA

Paneelikeskustelu

Haastattelu kunniaväkivallasta (suomeksi)

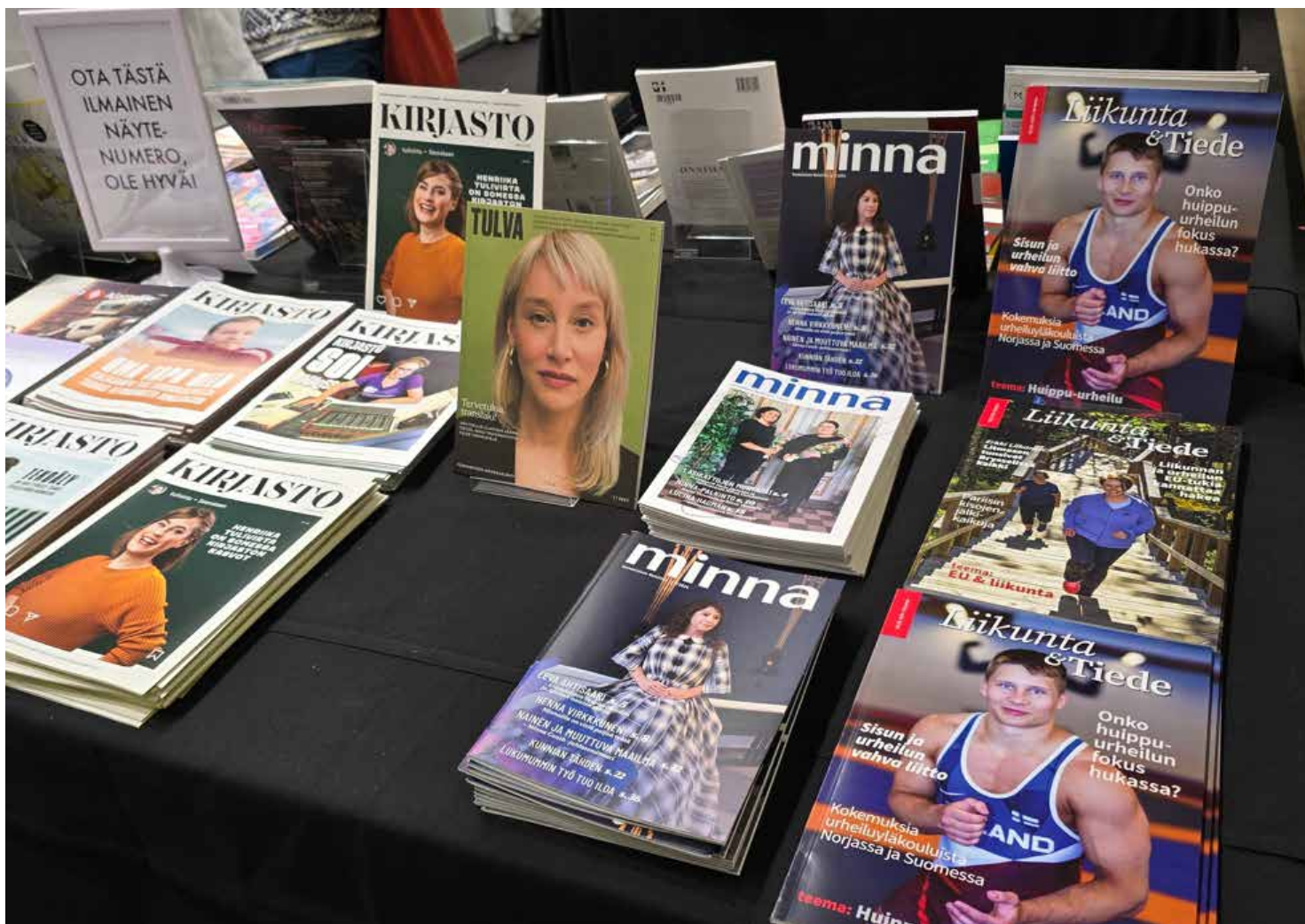
Kirjamessuilla järjestettiin tärkeä paneelikeskustelu, tarkemmin sanottuna haastattelu, jossa Mimmi Koukkala kertoi avustustyöstään Afrikassa. Haastattelussa käsiteltiin pitkälti kunniaväkivaltaa.

Video paneelikeskustelusta löytyy täältä:

<https://drive.google.com/file/d/1UliIAPLZexnAHN27mpHddeqF8znlye3I/view>

HISTORIA

Vapaamuurarin hauta Helsingin Kaisaniemen puistossa

Tässä aidatussa haudassa Kaisaniemen puiston pohjoisosassa (lähellä Kasvi-tieteellisen puutarhan aitaa lepää majuri Fredrik Granatenhjelm (1708 - 1784).

Fredrik Granatenhjelm oli silloisen Suomen ensimmäisiä vapaamuurareita, tosin tästä ei ole ihan täyttä varmuutta. Hän halusi tulla haudatuksi tähän paikkaan missä hän oli monesti käynyt kävelemässä.

Vapaamuurarius oli tullut Suomeen vuonna 1777.

Kun Suomi oli siirtynyt Venäjän vallan alaiseksi vapaamuurarijärjestöt kiellettiin vuonna 1821. Mutta vapaamurareita oli Suomessa jo ennen maan itsenäistymistä, ja vuonna 1908 aloitettiin tapaamiset majuri Granatenhjelmien haudalla. Virallisesti kokoonnuttiin vaaliin majurin muistoa, salaisesti ko-kouksissa suunniteltiin vapaamuurarityön aloittamista kun olosuhteen antaisivat siihen mahdollisuutta.

Majuri Fredrik Granatenhjelmien hauta on Helsingin vanhin muistomerkki. Kivessä ei ole hänen nimeä vaan teksti: ””Lika godt / om verlden vet hvem här hvilar / alt nog / Gud käner hvad Han gjort / och / välfignar / HANS min-ne”. (”Yhtä hyvin, tietääkö maailma, kuka tässä lepää. Kyllä Jumala tuntee hänen tekonsa ja siunaa hänen muistoaan.”)

ARKITEHTUURI

Säynätsalon kunnantalo: Alvar Aallon suunnittelema suomalaisen modernismin helmi

Säynätsalon idyllisen järvi-
maiseman keskellä, Suo-
messä, sijaitsee mo-
dernin arkkitehtuurin mestariteos:
Säynätsalon kunnantalo. Tämä iko-
ni-nen rakennus, jonka on suunni-
tellut legendaarinen suomalainen
arkkitehti Alvar Aalto, ylittää kun-
nallisen keskuksen roolinsa ja no-
usee kulttuuriseksi maamerkiksi ja
todisteeksi Aallon visionäärisestä
lähestymistavasta suunnitteluun.

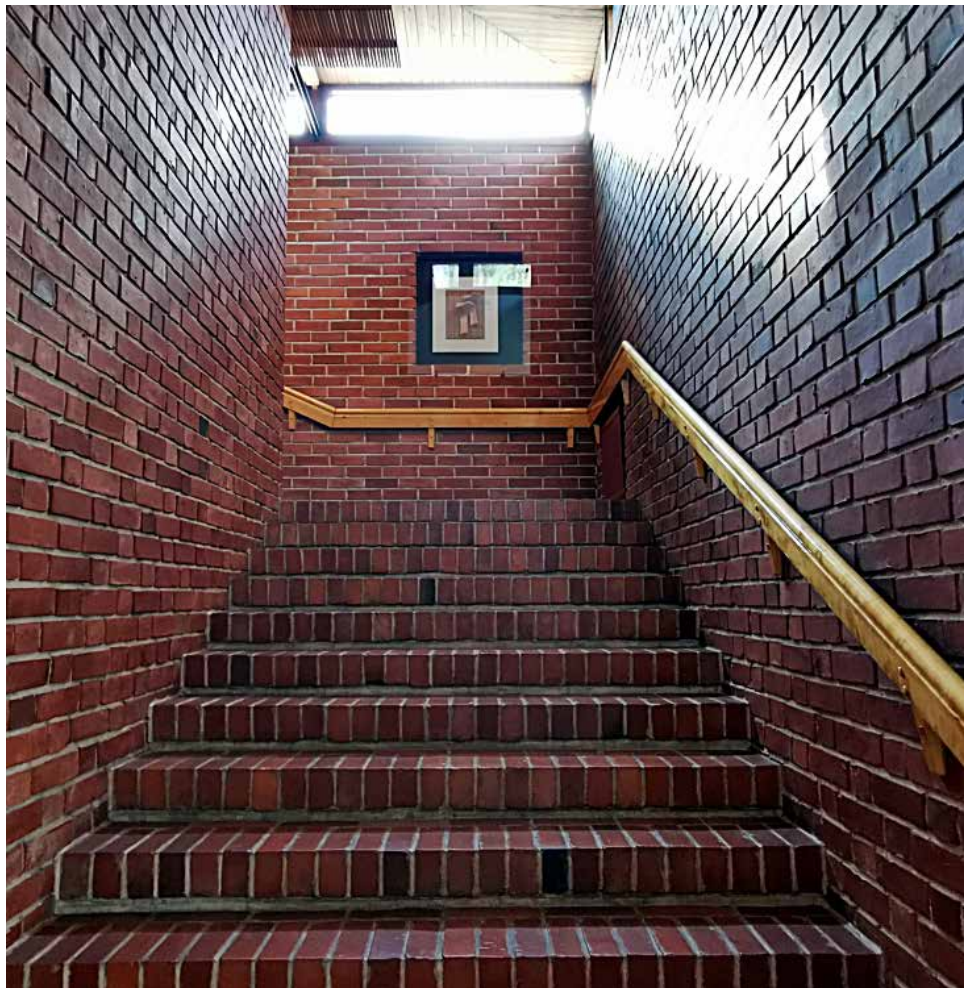
Aallon visio herää eloon

Aalto sai Säynätsalon kunnantalon
suunnittelutehtävän vuonna 1949
suunnittelukilpailun jälkeen. Säy-
nätsalo, entinen tehdaspaikkakun-
ta, koki kasvun aikaa, ja uudesta
kunnantalosta haluttiin yhteisön
keskipistettä. Aalto, joka tunnet-
aan harmonisesta luontoa ja toimin-
nallisuutta yhdistävästä tyylistään,
omaksui järvimaiseman. Syntyi
suunnitelma, joka koostui kahdes-
ta päärakennuksesta, jotka on jär-
jestetty keskush pihan ympärille:

- U:n muotoinen valtuustosali ja kunnantalarakennus hallin-
totoimistoineen.
- Yhteisö kirjasto vuokra-asuntoineen.

Aallon tunnistettava tyyli

Säynätsalon kunnantalo on esi-
merkki Aallon tunnistettavasta
tyylistä. Pu-nainen tiili, toistuva
elementti hänen töissään, hallitsee
ulkoasua toistaen ympäröivän mai-
seman lämpimiä sävyjä. Kupariin
verhoiltu, aaltoileva kat-to heijas-
taa läheisen järven aaltoja. Suuret
ikkunat häivyttävät rajan sisä- ja
ulkotilojen välillä, kutsuen sisään
luonnonvaloa ja luoden yhteyden
luontoon.

Toiminnallisuuden tuolla puolen

Vaikka rakennus palvelee hallinnollisia tarkoituksiaan tehokkaasti, Aallon nerokkuus piilee siinä, että hän on luonut tilan, joka ylittää toiminnallisuuden. Valtuustosalin Suomen maisemasta inspiroidut viistot seinät luovat kokoustiloille intiimin ja inspiroivan ympäristön. Keskuspiha, rauhan tyys-sija, toimii yhteisön kokoontumispaikkana.

Innovaation perintö

Säynätsalon kunnantalo ei selviytynyt ilman haasteita. Rakennustyöt viivästyivät ja budjettirajaukset pakottivat Aaltoa tekemään muutoksia alkuperäisiin suunnitelmiinsa. Näistä esteistä huolimatta rakennus on edelleen todiste hänen innovatiivisesta hengestä ja kyvystään sopeutua odottamattomiin olosuhteisiin.

Arkkitehtuuriharrastajien mustnähtävyyys

Nykyään Säynätsalon kunnantalo on rakastettu maamerkki, ei vain Säynätsalolle vaan koko Suomelle. Se houkuttelee arkkitehtuuriharrastajia ympäri maailmaa, jotka haluavat todistaa omin silmin Aallon mestaruutta tilan, valon ja luonnonmateriaalien käytössä. Rakennus on avoinna yleisölle opastettuja kierroksia varten, jolloin vierailijat pääsevät kokemaan Aallon luoman ainutlaatuisen tunnelman.

Kesäisin kaupungintalolla vierailee noin 8 000 kävijää, joista kolmannes on ulkomailta, muun muassa Japanista, Yhdysvalloista ja Saksasta.

Säynätsalon identiteetin symboli

Säynätsalon kunnantalo on enemmän kuin vain rakennus; se on symboli Säynätsalon identiteetistä. Se heijastaa kaupungin sitoutumista moderniin muotoiluun ja sen syvää yhteyttä luontoon.

ARKITEHTUURI

Barcelonan kruununjalokivi: Sagrada Familia lähestyy valmistumistaan

Barcelonan kaupunkikuvaa ko-
hoava Sagrada Familia on An-
toni Gaudín modernistisen
vision mestariteos. Rakenta-
minen alkoi vuonna 1882, ja tämä iko-
ninen basilika on kiehtonut yleisöä yli
vuosisadan ajan ainutlaatuisella sekoit-
uksellaan goottilaisia ja jugendvaikut-
teita.

Gaudí omisti elämänsä Sagrada
Familialle, ja hänen kuoltuaan vuon-
na 1926 vain neljännes pro-jeektista
oli valmis. Gaudín monimutkaisten
suunnitelmien mukaisesti ja luottaen
tulkintoihin ja joihinkin mukautuksiin

arkkitehtisukupolvet ovat jatkaneet
huolellista työtä. Sagrada Familia yl-
peilee vaikuttavalla syntymäjulkisivul-
la, jota koristavat monimutkaiset veis-
tokset, jotka kuvaa-vat Kristuksen
syntymää. Vierailijat voivat myös ih-
metellä kärsimysjulkisivua, jyrkkää
kontrastia, joka heijastaa Jeesuksen
kärsimystä.

Nousevat tornit, Sagrada Fami-
lian erottuva piirre, ovat edelleen
rakenteilla. Neitsyt Marian tor-nin
valmistuminen vuoden 2021 lopulla
oli merkittävä virstanpylväs. Tämän
arkkitehtonisen ihmeen odotetaan

valmistuvan vuonna 2026, samaan ai-
kaan Gaudín kuoleman 100-vuotispä-
ivän kanssa. Jopa sen valmistumisen
jälkeen joitain pieniä näkökohtia, ku-
ten kiistely portaikko, saatetaan jat-
kaa rakentamista vuoteen 2034 asti.
Olitpa sitten harras pyhiinvaeltaja tai
arkkitehtuurin harrastaja,

Sagrada Familia tarjoaa henkeäsal-
paavan todistuksen ihmisen luovuus-
desta ja sinnikkydestä. Joten älä
missaa mahdollisuuttasi todistaa tätä
arkkitehtonista ihmettä, kun se lähe-
styy suurta valmistumistaan.

TAIDEHISTORIA

Taidehistorian haaste: Jacopo Bassani (1515-1592) Hänen maalauksiaan on nyt nähtävissä Sinebrychoffin taidemuseossa Helsingissä 12. tammikuuta asti, 2025

Jacopo Bassani, 1600-luvun venetsialainen taiteilija, on edelleen hieman arvoituksellinen hahmo taidehistorian aikakirjoissa. Huolimatta hänen aikaissuosiostaan ja työnsä laadusta, hänen nimensä on jäänyt venetsialaisen renessanssin merkittävimpien hahmojen varjoon. Vaikka hänen elämästään ja urastan on vain vähän tietoa, hänen säilyneet maalauksensa tarjoavat vilauksen hänen taiteellisesta tyylistään ja panoksestaan venetsialaiseen kouluun.

Titianin ja Tintoretton aikalainen

Bassani oli aktiivinen Venetsiassa samaan aikaan kuin Titian ja Tintoretto, kaksi venetsialaisen renessanssin jättäjäistä.

Tämä läheisyys tällaisiin vaikutusvaltaisiin taiteilijoihin olisi epäilemättä muokannut hänen taiteellista kehitystään. Bassani onnistui kuitenkin kaivamaan oman markkinarakonsa, joka erottuu ainutlaatuisesta lähestymistavastaan väreihin ja koostumukseen.

Keskittyminen uskonnollisiin maalauksiin

Suuri osa Bassanin tunnetuista töistä koostuu uskonnollisista maalauksista, jotka olivat suosittu genre renessanssin aikana. Hänen kuvauksissaan raamatullisista kohtauksista on usein rauhallinen ja mietiskelevä ilmapiiri, joka saavutetaan valon ja varjon huolellisella käytöllä. Bassanin väripaletti, jolle on ominaista

rikkaat kullan, punaisen ja sinisen sävyt, lisää hänen sävellyksiinsä runsauden ja suuruuden tunnetta.

Merkittäviä teoksia

Vaikka Bassanin tuotanto on suhteellisen pieni verrattuna hänen kuuluisimpiin aikalaisiinsa, monet hänen maalauksistaan ovat säilyneet ja niitä ihaillaan edelleen. Hänen merkittävimpiä teoksiaan ovat:

”Magien palvonta”: Tämä maalaus esittelee Baszanin kykyä luoda dynaaminen ja tungosta kohtaus säilyttäen samalla järjestyksen ja harmonian tunteen.

”Pyhän Sebastianuksen marttyyrikuolema”: Tämä dramaattinen teos sisältää voimakkaan kuv-

auksen pyhimyksen karsimyksestä, painottaen voimakkaasti kohtauksen fyysisyyttä.

Attribuution haaste

Yksi Baszanin työn tutkimisen vaikeuksista on attribuutiokysymys. Hänen suhteellisen pienen tuotantonsa ja lopullisen dokumentaation puutteen vuoksi voi olla haastavaa antaa tiettyjä maalauksia

lopullisesti hänen käteensä. Tämä on johtanut taidehistorioitsijoiden keskusteluun joidenkin Baszanille omistettujen teosten aitoudesta.

Laiminlyöty mestari

Huolimatta Jacopo Bassanin opiskeluun liittyvistä haasteista, hänen työnsä ansaitsee tulla tunnetummaksi ja arvostetummaksi. Hänen ainutlaatuisen taiteellisen tyylinsä ja panoksensa venetsialaiseen renessanssiin tekevät hänestä arvokkaan hahmon taiteen historiassa. Kun tutkimusta tehdään lisää ja uusia löytöjä tehdään, toivotaan, että Bassanin paikka venetsialaisen taiteen kaanonissa vakiintuu.

*Jacopo Bassani (1515-1592):
Portrait of a Man in Armour and a Girl, 1578*

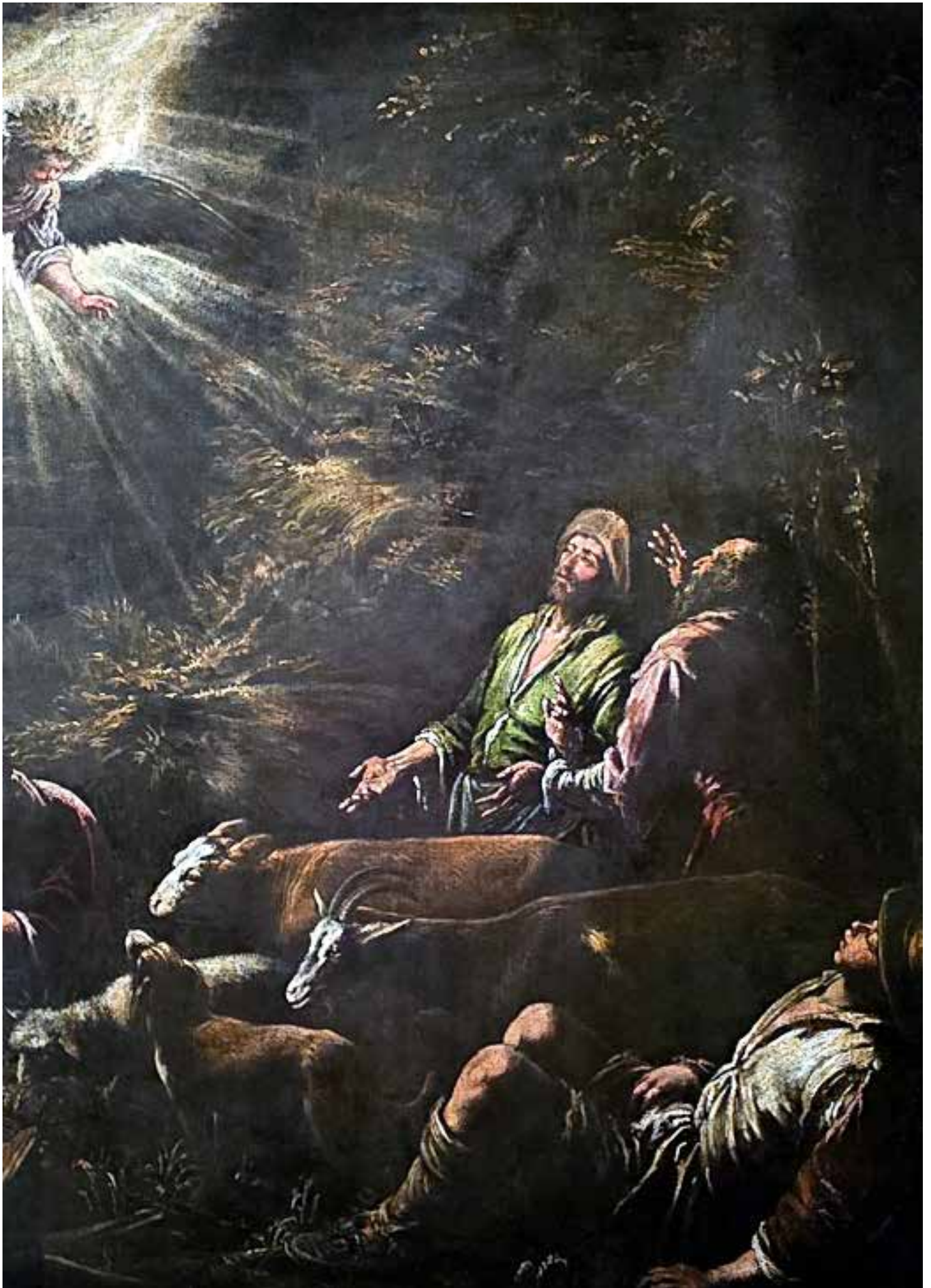

*Jacopo Bassani (1515-1592):
Virgin and Child with John the Baptist and Saint Anthony the Abbot*

*Jacopo Bassani (1515-1592):
Annunciation to the Shepherds, 1575*

TAIDE

Eero Järnefelt: Suomen merkittävä luonto- ja muotokuvamaalari - Vaasan näyttely avautuu 23.11.24

Eero Järnefelt (1863–1937) oli suomalaisen taiteen merkikkeen henkilö, joka tunnettiin kiehtovista maisemistaan ja oivaltavista muotokuvistaan. Merkittävään taiteilijaperheeseen syntynyt Järnefelt oli pienestä pitäen luovuuden ympäröimä.

Hänen isänsä oli kenraali ja äitinsä paronitar, jolla oli taiteellisia etuja. Hänen sisarensa Aino avioitui arvostetun säveltäjän Jean Sibeliuksen kanssa. Taiteellinen miljöö lähestyi epäilemättä Järnefeltin omia taiteellisia lahjoja. Järnefeltin taiteellinen taival alkoi Pariisista, jossa hän opiskeli kuuluisien ranskalaisten taiteilijoiden, kuten Fer-

nand Cormonin johdolla. Hän imi naturalismin ja impressionismin vaikutteita, mikä näkyy hänen valonkäytössään ja keskittymisessään ohikiitävien hetkien vangitsemiseen.

Suomeen palattuun Järnefelt ihastui kotimaansa luonnon kauneuteen, erityisesti Kolin kansallispuistoa ympäröiviin jylhiin maisemiin. Hänen maalauksensa vangitsivat näiden maisemien hiljaisuuden ja loistokkuuden, usein hillityllä väripaletilla ja korostamalla Suomen erämaan laajuutta. Nämä Koli-aiheiset maalaukset ovat edelleen hänen tunnetuimpia teoksiaan. Järnefelt oli myös lahjakas muotokuvamaalari. Hän

maalasi suomalaisen yhteiskunnan merkikkeen henkilöitä ja vangitsi heidän persoonallisuutensa ja ilmeensä hämmästyttävän yksityiskohtaisesti. Hänen muotokuvansa tunnettiin psykologisesta syvyydestään ja kyvystä välittää kohteidensa sisäinen maailma. Taiteellisten pyrkimystensä lisäksi Järnefeltillä oli merkittävä rooli suomalaisen taidekasvatuksen muotoutumisessa. Hän toimi professorina Helsingin yliopiston piirustusstudiossa yli kahden vuosikymmenen ajan inspiroiden aloittelevia taiteilijasukupolvia. Eero Järnefeltin taiteen keskeisiä piirteitä:

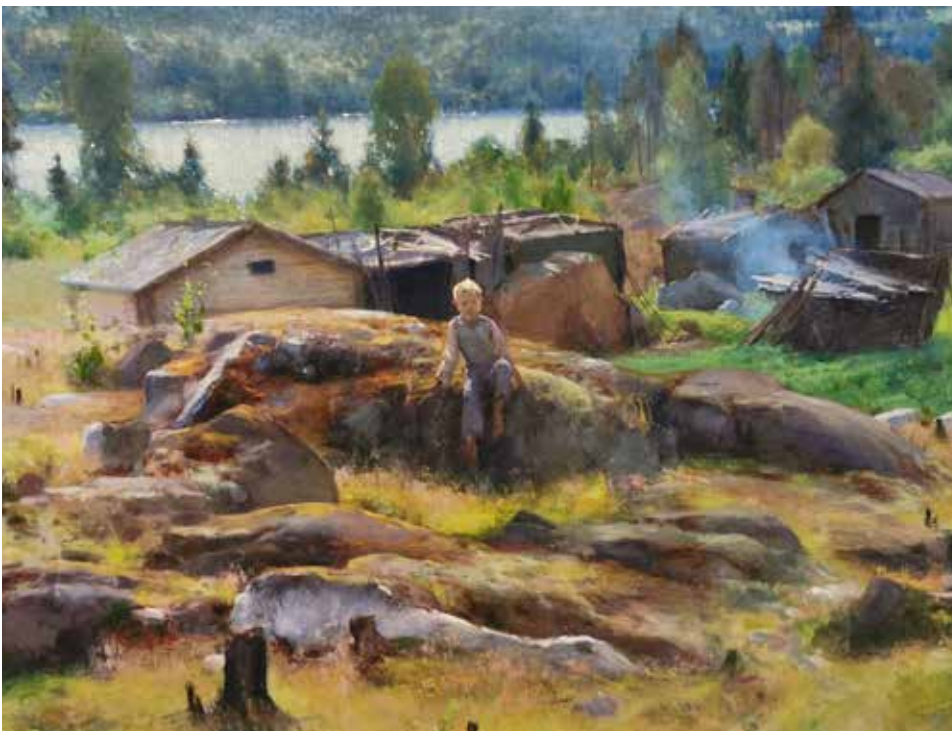
Maisemat: Keskity vangitsemaan Suomen erämaiden, erityisesti Ko-

J K Paasikivi, muotokuva

lin kansallispuiston, kauneutta. Mykistettyjen värien käyttö ja laajuuden korostaminen.

Muotokuva: Psykologinen syvyys ja kyky kuvata kohteiden sisäistä maailmaa.

Vaikutteet: Naturalismi ja impressionismi näkyvät hänen valonkäytössään ja keskittymisessään ohikiitävien hetkien vangitsemiseen. Perintö: Eero Järnefeltiä pidetään yhtenä suomalaisen taiteen kultakauden johtohahmoista. Hänen maalauksiaan ihailaan edelleen niiden kauneuden, teknisen taidon ja kyvyn vangita suomalaisen maiseman ja ihmisten ydin.

Muutama Järnefeltin maalauksia:

”Raatajat rahanalaiset” eli ”Kaski (1893): Tätä pidetään yleisesti Järnefeltin ikonisimpana teoksena ja suomalaisen taiteen virstanpylväänä. Se kuvaa ryhmää väsyneitä maanviljelijöitä, jotka raivaavat maata polttamalla riisiä. Maalaus on voimakas yhteiskunnallinen kommentaari ja tuo esiin tuon ajan maaseudun karun todellisuuden Suomessa. Hahmot ovat stoalaisia ja siluetteja savun täyttämää taivasta vasten, mikä välittää vaikeuksien ja joustavuuden tunteen.

”Saimi niityllä” (1892): Tässä muotokuvassa Järnefeltin vaimo Saimi istuu kauniisti aurinkoisella niityllä. Maalaus tunnetaan idyllisestä tunnelmastaan ja puiden läpi tihkuvasta pehmeästä valosta. Järnefeltin taito vangita valoa ja varjoa on ilmeinen, samoin kuin hänen hellyytensä kuvata vaimoaan. Mykistetyn väripaletin käyttö, jossa on vihjeitä kirkkaasta vihreästä ja keltaisesta, luo harmonisen ja rauhallisen koostumuksen.

”Koli” (1935): Myöhemmin Järnefeltin uralla maalattu maisema edustaa hänen pitkäaikaista kiinnostustaan Kolin kansallispuiston upeaan luontoon. Järven laajuus ja kumpuilevat kukkulat hallitsevat

Frans Ali Krogius' muotokuva

etualaa, kun taas kaukaiset vuoret nousevat majesteettisesti taustalla. Viileän sinisen ja vihreän värimaailman käyttö välittää Suomen erämaan seesteisyyttä. Tämä maalaus on esimerkki Järnefeltin kyvystä kääntää luonnon mahtavuus kankaalle tyyneydellä ja kunnioituksella.

Suurin osa Eero Järnefeltin maalauksista on julkisissa kokoelmissa Suomessa, erityisesti suomalaiseen taiteeseen keskittyvissä. Tässä on joitain näkyviä paikkoja, joista löydät hänen työnsä:

Ateneumin taidemuseo, Helsinki: Kansalliskokolema Järnefeltin maalauksia, kuten ikoniset teokset kuten ”Ruoskan alla” ja ”Saimi niityllä”.

Järvenpään taidemuseo: Järvenpäässä, rikkaassa taidehistoriallisessa kaupungissa, sijaitsevassa museossa on merkittävä kokoelma Järnefeltin teoksia ja se tarjoaa tarkemman katsauksen hänen taiteelliseen matkaansa.

Muut Suomen museot: Monissa museoissa ympäri Suomea on esillä Järnefeltin maalauksia, muun muassa alueellisissa taidemuseoissa ja niissä, joissa on laajempi kokoelma suomalaista taidetta. Joitakin esimerkkejä:

HAM Helsingin taidemuseo

Turun taidemuseo

Sara Hildénin taidemuseo, Tampere

Eri yliopistomuseoiden kokoelmat

Yksityiskokoelmat: Vaikka suurin osa Järnefeltin teoksista on julkisissa museoissa, pienempi osa on yksityiskokoelmissa.

Eero Järnefeltin 200 maalauksen näyttely avautui toissapäivänä Helsingin Ateneumissa. Näyttely on avoinna 25. elokuuta asti. Marraskuussa 2024 osa noin 80 maalauksen näyttelystä on esillä Tikanojan taidegalleriassa Vaasassa.

ILMASTONMUUTOS

Ilmastonmuutoksen kauhistuttava todellisuus vuonna 2024

Vuosi 2024 on ollut ilmastolisten äärimmäisyyksien vuosi, mikä korostaa ilmastonmuutoksen kauhistuttavaa todellisuutta. Tässä esseessä tarkastellaan Copernicuksen ilmastonmuutospalvelun (C3S) julkaisemien kolmen raportin keskeisiä havaintoja, jotka maalaavat synkän kuvan lämpenevästä planeetasta ja sen tuhoisista seurauksista.

Ensimmäinen raportti, jossa tarkastellaan syyskuuta 2024, paljastaa, että syyskuu oli mittaushistorian toiseksi lämpimin koko maailmassa ja Euroopassa. Tämä hälyttävä suuntaus on erityisen huolestuttava, koska se merkitsee 14. peräkkäistä kuukautta, jolloin maapallon lämpötila on ylittänyt 1,5 ° C esiteolliseen aikaan verrattuna. Nämä nousevat lämpötilat eivät ole vain tilastoja – ne johtavat todellisiin seurauksiin, kuten äärimmäiset sateet, jotka koettelivat osia Eurooppaa syyskuussa, osoittivat.

Toinen raportti keskittyy kesään 2024 ja kertoo yksityiskohtaisesti Kaakois-Euroopassa koetusta ennennäkemättömästä lämpöstressistä. Tällä alueella nähtiin ennätysellinen kuumuus, mikä lisäsi entisestään ilmastonmuutoksen torjunnan kiireellisyyttä. Raportissa korostetaan myös sademäärien eroja eri puolilla

Eurooppaa: sademäärä on keskimääräistä pienempi useimmilla alueilla ja keskimääräistä suurempi joillakin pohjoisilla alueilla. Nämä muutokset sademäärissä voivat johtaa kuivuuteen joillakin alueilla ja tulviin toisilla alueilla, mikä aiheuttaa merkittäviä häiriöitä maataloudelle ja ekosysteemeille.

Lopuksi kolmas raportti vahvistaa, että elokuu 2024 oli kaikkien aikojen lämpimin elokuu maailmanlaajuisesti. Tämä havainto on linjassa globaalien lämpötilojen nousun laajemman suuntauksen kanssa, ja elokuu on 13. kuukausi viimeisestä 14:stä, jolloin lämpötilat ylittivät 1.5 ° C esiteollisen tason yläpuolella. Raportissa korostetaan myös merenpinnan keskilämpötilan huolestuttavaa nousua, jolla voi olla syvälinen vaikutus meriekosysteemeihin ja säämalleihin.

Näiden C3S-raporttien tulokset ovat karu muistutus ilmastonmuutoksen kiihtyvistä vauhdista. Vuonna 2024 on nähty ennätysellisiä lämpötiloja, äärimmäisiä sääilmiöitä ja häiriöitä hydrologisissa malleissa. Nämä eivät

Podcast in English:
The Terrifying Reality of Climate Change
<https://vpress.ovh/podcasts.htm>

ole yksittäisiä tapauksia; Ne edustavat johdonmukaista suuntausta, joka vaatii välittömiä toimia.

Ilmastonmuutoksen ja sen vaikutusten kvantifiointi

E erityisiä tilastoja ja C3S-raporteista saatuja tietoja

Copernicuksen ilmastonmuutospalvelun (C3S) raporteista saadaan runsaasti tietoa ilmastonmuutoksen laajuuden kvantifioimiseksi. Keskeisiä havaintoja ovat:

Globaali lämpötilan

nousu: Raportit osoittavat jatkuvasti, että globaalit lämpötilat nousevat hälyttävällä nopeudella. Vuonna 2024 useat kuukaudet ylittivät 1,5 celsiusastetta esiteollisella kaudella vällinneeeseen tasoon verrattuna, mikä on Pariisin sopimuksessa määritetty kriittinen kynnyksarvo.

Äärimmäiset lämpötahtumat: Kesällä 2024 Kaakois-Euroopassa nähtiin ennätysellisiä helleaaltoja, ja lämpötilat nousivat ennennä-

kemättömälle tasolle. Näillä hellealloilla oli vakavia seurauksia ihmisten terveydelle ja maataloudelle.

Sateiden poikkeamat: Raporteissa korostetaan merkittäviä eroja sademäärissä eri puolilla Eurooppaa. Joillakin alueilla sademäärä oli keskimääräistä pienempi, mikä johti kuivuuteen, kun taas toisilla alueilla satoi liikaa, mikä johti tulviin.

Merenpinnan lämpötilan nousu: Merenpinnan keskilämpötila on noussut tasaisesti, mikä on osaltaan lämmittänyt valtamerien lämpötiloja ja vaikuttanut meriekosysteemeihin.

Ilmastonmuutoksen todelliset vaikutukset

Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät eri puolilla maailmaa. Tässä muutamia esimerkkejä:

Helleaallot: Äärimmäiset helleaallot ovat yleistyneet ja voimistuneet, mikä on johtanut kuumuuteen liittyviin sairauksiin ja kuolemiin. Vuonna 2024 monilla alueilla koettiin ennätysellisiä lämpötiloja, mikä vaaransi haavoittuvat väestöryhmät.

Kuivuus: Pitkittänyt kuivuus on vaikuttanut maataloustuotantoon, vesivaroihin ja ekosysteemeihin. Joillakin alueilla sateiden puute on johtanut vesipulaan ja maastopaloihin.

Tulvat: Rankkasateet

ovat aiheuttaneet laajoja tulvia, vahingoittaneet infrastruktuuria, siirtäneet yhteisöjä ja aiheuttaneet taloudellisia menetyksiä. Ilmastonmuutos lisää näiden tapahtumien esiintymistiheyttä ja voimakkuutta.

Maastopalot: Nousevat lämpötilat ja kuivemmat olosuhteet ovat osaltaan lisänneet maastopaloja, tuhonneet metsiä, koteja ja villieläinten elinympäristöjä. Maastopalojen savu voi myös aiheuttaa merkittäviä terveysriskejä.

Merenpinnan nousu: Jäätiköiden ja jäätiköiden sulaminen aiheuttaa merenpinnan nousua, mikä uhkaa rannikkoyhteisöjä ja ekosysteemejä. Tätä ilmiötä pahentaa meriveden lämpölaajeneminen sen lämmitessä.

Nämä ovat vain muutamia esimerkkejä ilmastonmuutoksen todellisista vaikutuksista. Seuraukset ovat kauaskantoisia ja vaikuttavat kaikkiin ihmiselämän osa-alueisiin ja ympäristöön. Ilmastonmuutokseen puuttuminen on olennaisen tärkeää näiden vaikutusten lieventämiseksi ja kestäväen tulevaisuuden varmistamiseksi.

MUSEO

Tampereen Lenin-museo sulkeutuu lopullisesti marraskuussa Yksi luku Suomen historiassa päättyy

Suomen puhutuimpiin matkailukohteisiin kuuluva Lenin-museo Tampereella sulkee marraskuussa ovensa lopullisesti. Museon hallitus on tehnyt päätöksen usean vuoden taloudellisten vaikeuksien jälkeen.

Vuonna 1946 käyttöön vihitty museo on ollut kiistanalainen paikka vuosien varrella. Sitä on sekä ylistetty tärkeänä osana Suomen historiaa että kritisoitu diktaattorin ihannoinnista. Museossa on ollut esillä esineitä Leninin

elämästä ja tuotannosta, ja se on ollut suosittu kohde sekä suomalaisten että ulkomaisten vierailijoiden keskuudessa.

"Vaikea päätös"

"Tämä on erittäin vaikea päätös tehdä." "Mutta huolellisen harkinnan jälkeen olemme tulleet siihen tulokseen, että museon pyörittäminen ei ole enää kestäväää."

Viime vuosina museolla on ollut vaikeuksia houkuttaa kävijöitä, kävijät Venäjältä ovat kadonneet kokonaan ja

tulot ovat laskeneet jyrkästi. Lisäksi museon ylläpitoon on tullut yhä vaikeammaksi löytää rahoitusta.

Mitä kokoelmille tapahtuu?

Mitä museon kokoelmille tapahtuu, ei ole vielä päätetty. Keskustellaan esineiden lahjoittamisesta muille museoille tai arkistoille.

Kiistanalainen tarina Lenin-museo on aina ollut kiistanalainen paikka. Toisaalta museolla on ollut tärkeä rooli Suomen historian sekä Suomen

ja Neuvostoliiton välisen suhteen dokumentoinnissa. Toisaalta museota on kritisoitu miljoonien ihmisten kuolemasta vastuussa olevan diktaattorin ylistämisestä.

Lenin-museon sulkeminen herättää epäilemättä voimakkaita reaktioita. Monille se on merkki siitä, että aikakausi on mennyt hautaan. Toisille se on helpotus.

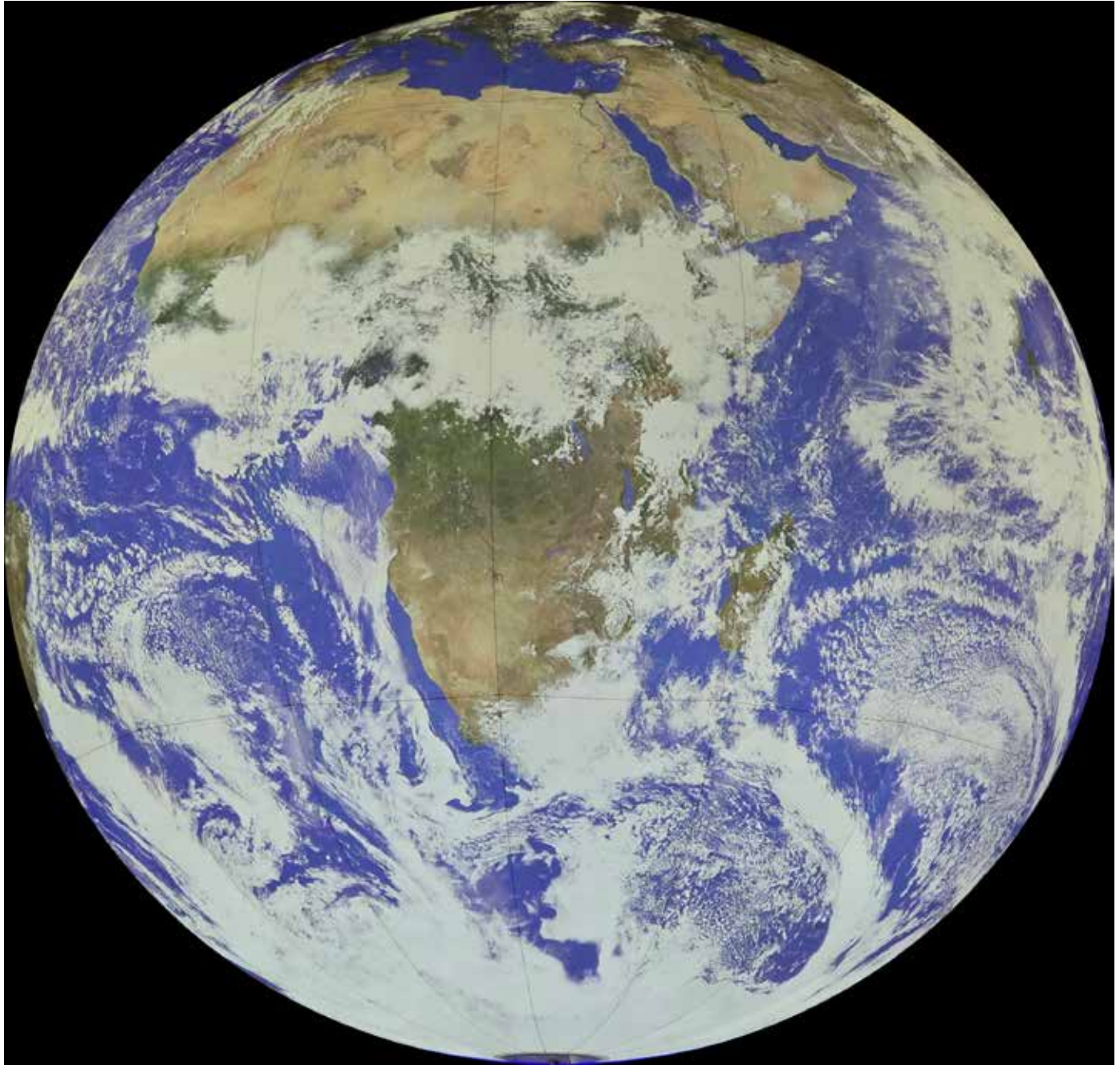

GAIA TUOMIOKIRKOSSA

GAIA – maapallo Helsingin tuomiokirkossa

Luke Jerramin vaikuttava taideteos Gaia on valloittanut maailman ja nyt on Suomen vuoro. Lokakuussa 2024 seitsenmetrinen maapallo koristaa Helsingin tuomiokirkkoa osana Kestävä tulevaisuus -tapahtumaa.

Gaia on enemmän kuin pelkkä taideinstallaatio. Se on kokemus, jonka tavoitteena on herättää syvempi ymmärrys planeetastamme ja paikastamme maailman kaikkeudessa. NASAn yksityiskohtaisiin kuviin perustuva Gaia tarjoaa

vierailijoille ainutlaatuisen mahdollisuuden nähdä maapallo täysin uudesta perspektiivistä – leijuen kolmessa ulottuvuudessa. Mikä on yleiskatsausvaikutus? Taideteos on saanut inspiraationsa niin kutsutusta "yleiskuvae-fektistä", ihmetyksen, yhteyden ja vastuun tunteesta, jota monet astronautit kokevat nähdessään maapallon avaruudesta. Luomalla samanlaisen kokemuksen maapallolle Jerram haluaa inspiroida meitä pitämään huolta planeetastamme ja työskentelemään kestävämmän

tulevaisuuden puolesta.

Tulevaisuuden näyttely

Helsingin tuomiokirkon näyttely on osa laajempaa hanketta, jolla edistetään keskustelua planeettamme tulevaisuudesta. Yhdistämällä taiteen, tieteen ja yhteisöllisyyden tapahtuman tavoitteena on innostaa sekä nuoria että vanhoja ottamaan vastuuta ympäristöstämme.

Miksi Gaia on niin erityinen? Upea mittakaava: Seitsenmetrinen maapallo on vaikuttava nähdä läheltä. Yksityiskohtaiset kuvat:

NASAn kuvien avulla voit tunnistaa kuuluisat maamerkit ja valtameret.

Tunnelmallinen kokemus: Erityisesti sävelletty ääni parantaa kokemusta ja luo avaruudessa leijumisen tunteen.

Universaali viesti: Gaia puhuu kaikille taustasta tai kiinnostuksesta riippumatta.

Tätä ainutlaatuista tilaisuutta kokea Gaia Helsingissä ei kannata jättää väliin! Näyttely on ehdoton nähtävä kaikille taiteesta, tieteestä, ympäristöstä ja planeettamme tulevaisuudesta

kiinnostuneille. Vieraile Helsingin tuomiokirkossa lokakuussa 2024 ja anna Gaian koskettaa itseäsi.

Gaia tarjoaa mahdollisuuden nähdä maapallo kolmessa ulottuvuudessa ja vaikuttavassa mittakaavassa: 1 cm taideteoksessa vastaa itse asiassa 18 kilometriä maan pinnalla. Teosta ympäröivät BAFTA-palkitun säveltäjän Dan Jonesin luomat tilalliset äänet. Teos nähdään osana Sustainable Future -tapahtumaa. Moninkertaisesti palkittu brittitaiteilija Luke Jerram tunnetaan ainutlaatuisista veistoksistaan, installaatioistaan ja live art -esityksistään. Hänet tunnetaan erityisesti suurikokoisista julkisista taideteoksistaan, jotka ovat inspiroineet ja inspiroineet ihmisiä ympäri maailmaa. Jerramin töitä on ollut esillä yli 800 näyttelyssä yli 50 maassa. Gaia-teokseen voi tutustua kirkkovierailujen yhteydessä viiden euron pääsymaksua vastaan. Pääsymaksu ei koske tuomiokirkkoseurakunnan jäseniä eikä alle 18-vuotiaita. Koululaisryhmät voivat vierailla koululla maksutta kirkon vierailuaikoina tapahtuman aikana.

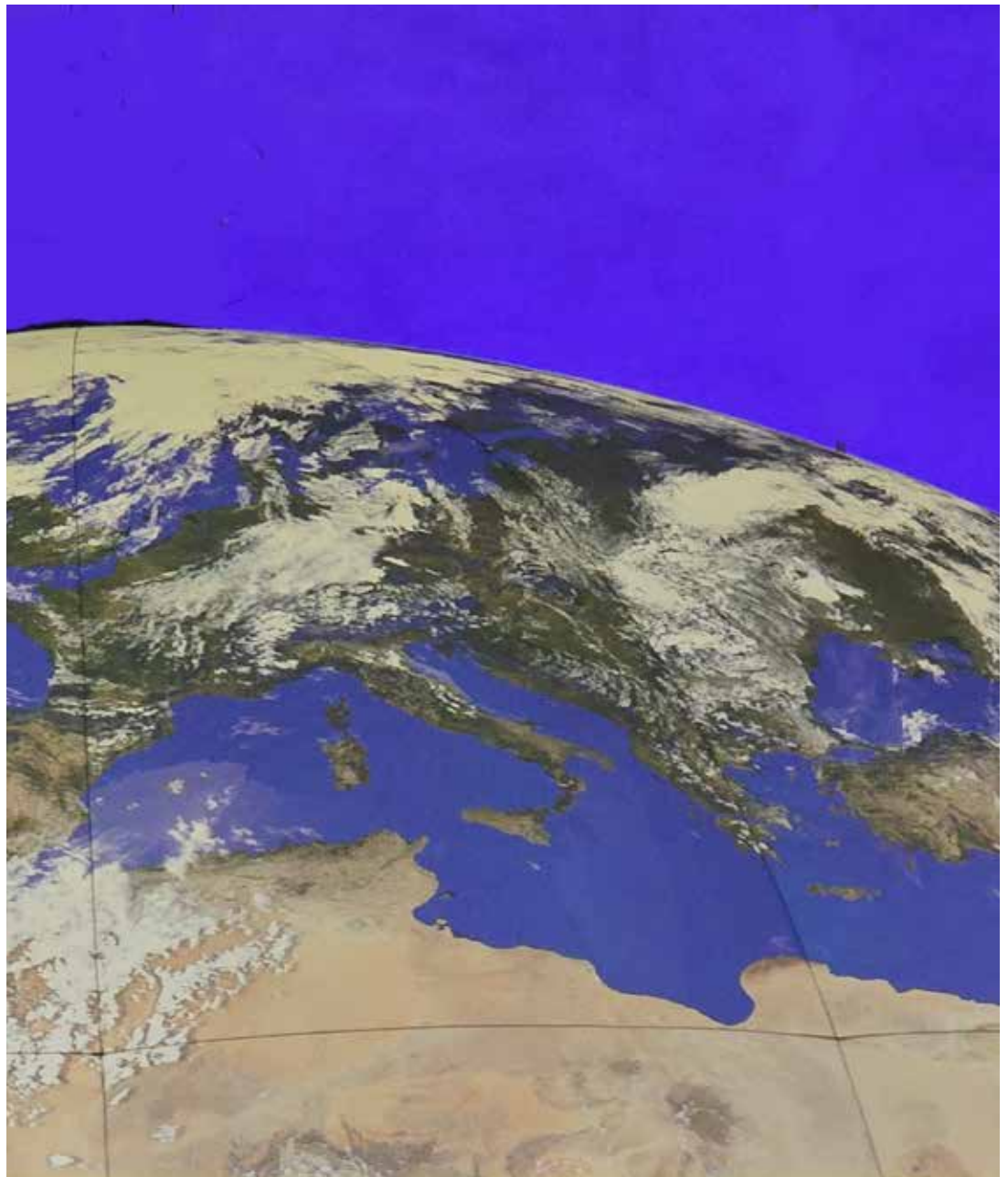
Näyttely on esillä 7.–26. lokakuuta ja katedraalin osoite saattaa olla kaikkien tiedossa, mutta tässä se on: Uniongatan 29. Pääsisäänkäynti on suljettu korjaustöiden vuoksi, mutta sisäänkäynti Senaatintorilta on auki.

Kun katsot maapalloa, yllätyt todennäköisesti siitä, kuinka pieni Eurooppa on. Tavallisissa kartoissa Eurooppa on suhteettoman suuri karttaprojektoiden vuoksi.

Lauantaina 26.10. vietetään iltajumalanpalvelusta ”maapallon alla” Aki Kekkosen ja Inka Kinusen johdolla. Teologian opiskelija Riina Pelto puhuu.

Taiteen rooli yhteiskunnassa: heijastusta Gaiasta

Gaia, Luke Jerramin vaikuttava Maa, on enemmän kuin pelkkä taideteos. Se on katalysaattori keskusteluille planeetastamme ja paikastamme maailmankaikkeudessa. Aistiemme ja tunteidemme

avulla taiteella on kyky herättää tietoisuus ja luoda muutosta tavalla, johon pelkät sanat eivät pysty.

Taiteen rooli yhteiskunnassa voidaan tiivistää muutamaan tärkeään kohtaan:

Merkityksen ja kontekstin luominen: Taide antaa meille mahdollisuuden pohtia elämäämme, arvojamme ja paikkaamme maailmassa. Gaia kutsuu meitä yksityiskohtaisella maapallon kuvauksellaan näkemään itsemme osana jotain suurempaa.

Haastavat normit ja näkökulmat: Esittelemällä uusia tapoja katsoa maailmaa taide voi haastaa ennakkoluulojamme ja kannustaa meitä kriittiseen ajatteluun. Esimerkiksi Gaia voi inspiroida meitä kyseenalaistamaan luontosuhdettamme ja kulutustottumuksiamme.

Ihmisten yhdistäminen: Taide voi toimia siltana eri kulttuurien, sukupolvien ja sosiaalisten ryhmien välillä. Gaian kaltaiset näyttelyt voivat luoda kohtaamispaikkoja, joissa ihmiset voivat jakaa ajatuksiaan ja tunteitaan.

Yhteiskunnallisen muutoksen edistäminen: Taiteella on pitkä historia yhteiskunnallisen muutoksen välineenä. Nostamalla esiin tärkeitä yhteiskunnallisia kysymyksiä taide voi innostaa aktivismiin ja muutokseen.

Gaia muutoksen katalysaattorina:

Gaia on erinomainen esimerkki siitä, miten taiteen avulla voidaan edistää yhteiskunnallista muutosta. Luomalla visuaalisen ja tuntekokemuksen Maasta Gaia voi:

Tietoisuuden lisääminen ilmastomuutoksesta: Näyttämällä maapallon kauneuden ja haavoit-

tuvuuden Gaia voi inspiroida meitä pitämään huolta planeetastamme.

Edistä kestävä kehitystä: Taideteos voi toimia muistutuksena siitä, että teoillamme on seurauksia tuleville sukupolville.

Edistä tunnetta maailmankansalaisuudesta: Osoittamalla, että jaamme kaikki saman planeetan, Gaia voi edistää yhteenkuuluvuuden ja vastuun tunnetta.

Taiteella ja erityisesti Gaian kaltaisilla teoksilla on tärkeä rooli yhteiskuntamme muokkaamisessa. Aktivoimalla aistejamme, haastamalla ajatuksiamme ja luomalla merkityksellisiä kokemuksia taide voi inspiroida meitä luomaan paremman maailman.

TERVEYS

Kannattaa olla onnellinen – silloin ei saa dementiaa

Elinikämme pidentyessä ja väestön ikääntyessä kohtaamme kiistattoman haas-teen: miten vähentää kasvavaa neurodegeneratiivisten sairauksien, kuten demencian, taakkaa. Dementia, jonka yleisin muoto on Alzheimerin tauti, on ollut kasvussa jo vuosikymmeniä.

Arvioiden mukaan vuonna 2050 maailmassa elää jopa 139 miljoonaa ihmistä, joilla on dementia. Huolestuttavasti uusia tapauksia diagnosoidaan vuosittain yli 10 miljoonaa – eli yksi tapaus joka kolmas sekunti.

Uusi tutkimus kuitenkin tarjoaa toivoa ja raikkaan näkökulman: hyvinvointi saattaa olla avain demencian ehkäisyyn tai ainakin sen riskin lieventämiseen. Vaikka useimmat kansanterveysstrategiat keskittyvät biolääketieteellisiin interventioihin, nouseva näyttö viittaa siihen, että mielenterveyden ja positiivisten tunteiden edistäminen voi toimia tehokkaana työkaluna demencian ehkäisyssä. Vuosikymmenen tutkimus yhdistää hyvinvoinnin ja aivoterveysten Washingtonin yliopiston St. Louisissa sijaitsevan Well-being and Emotion

ac-ross the Lifespan Labin (WELLab) tutkijat julkaisivat merkittävän tutkimuksen, joka korostaa vahvaa yhteyttä hyvinvoinnin ja demencian riskin vähentämisen välillä. Yli kymmenen vuotta kestänyt monitieteellinen tutkimus tekee vakuuttavan esityksen hyvinvoinnin suojaavasta vaikutuksesta aivoihin.

Tutkimuksen tulokset perustuvat Chicagon ja Illinoisin vanhuksilta kerättyyn dataan vuodesta 1997 alkaen. Osallistujat suorittivat vuosittain kognitiivisia arvioita ja antoivat itsearviointeja tunne-elämästään ja yleisestä hyvinvoinnistaan. Tutkijat havaitsivat, että ne henkilöt, jotka ilmoittivat säännöllisesti korkeista hyvinvoinnin tasoista, olivat vähemmän alttiita muistin ja ajattelukyvyn heikentymiselle, vaikka heillä olisi ollut Alzheimerin tautiin liittyviä biologisia merkkejä.

Vaikka tämän yhteyden tarkat mekanismit ovat edelleen epäselviä, tulokset viittaavat vahvasti siihen, että hyvinvoinnin ylläpitäminen läpi elämän voisi auttaa viivästyttämään tai jopa ehkäisemään demencian puhkeamista. Hyvinvointi – suoja

dementiaa vastaan? Tutkimus herättää myös laajemman kysymyksen: miksi hyvinvointi liittyy aivo-terveyteen? WELLabin johtaja, tohtori Emily Willroth, ehdottaa, että tähän yhteyteen voi olla useita selityksiä. ”Ihmiset, jotka raportoivat korkeammasta hyvinvoinnista, ovat todennäköisemmin mukana toiminnassa, jonka tiedämme edistävän aivoterveyttä, kuten säännöllisessä liikunnassa, sosiaalisessa kanssakäymisessä ja henkisessä virikkeellisyydessä”, Willroth toteaa. Näillä aktiviteeteilla on pitkään tiedetty olevan yhteys kognitiivisen heikkenemisen vähentämiseen, mutta tutkimus menee as-keelen pidemmälle ja viittaa siihen, että hyvinvointi saattaa myös toimia puskurina stressin haitallisilta vaikutuksilta, jotka ovat tunnettu demencian riskitekijä. Tohtori Kyrsten Costlow Hill, yksi tutkimuksen toisista kirjoittajista, selittää, että stressi voi vahingoittaa aivojen tärkeitä järjestelmiä, jotka ylläpitävät kognitiivisia toimintoja. Korkea hyvinvointi sen sijaan voi tarjota resilienssiä, joka auttaa torjumaan tai lieventämään näitä vahinkoja. Mitä hyvinvointi merkitsee jo dementiaa sairastaville? Vaikka hyvinvointi

tunnistetaan nyt mahdolliseksi ennaltaehkäiseväksi keinoksi, sillä on myös keskeinen rooli jo demenciasta kärsivien ihmisten elämän parantamisessa. WELLab korostaa, että hyvinvointiin kohdistuvat interventiot voivat lisätä autonomiaa, osaamisen tunnetta ja yhteenkuuluvuutta myös demencian edessä. Yksinkertaiset aktiviteetit, kuten liikunta, ulkoilu ja sosiaalinen kanssakäyminen, ovat osoittautuneet erittäin hyödyllisiksi dementiaa sairastaville. Nämä toimenpiteet eivät pelkästään paranna mielialaa ja kognitiivisia toimintoja, vaan ne myös lisäävät elämänlaatua. Lisäksi muisteluterapia, jossa ihmiset kannustetaan reflektoimaan menneitä muistojaan, voi edistää emotionaalista vakautta ja vahvistaa kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kotona vanheneminen – eli asuminen omassa kodissa sen sijaan, että siirryttäisiin laitokseen – on osoittautunut erityisen tehokkaaksi keino lisätä vanhusten, myös dementiaa sairastavien, hyvinvointia. Käyttämällä yksinkertaisia kodin mukautuksia, apuvälineitä ja ylläpitämällä sosiaalisia yhteyksiä yksilöt voivat kokea suurempaa tyytyväisyyttä elämäänsä. Dementiakylät, jotka tarjoavat turvallisen mutta tutun ympäristön, ovat myös nousseet malliksi, joka säilyttää dementiapotilaiden arvokkuuden ja elämänlaadun.

Tie eteenpäin: Toimi nyt, kun tiedämme

Vaikka tulokset ovat lupaavia, tohtori Willroth korostaa, ettei dementiaan ole olemassa "ihmelääkettä". Kuitenkin näyttö viittaa siihen, että voimme jo nyt ryhtyä toimiin tämän tuhoisan sairauden riskin vähentämiseksi. Kansanterveydellisten aloitteiden tulisi asettaa hyvinvointi etusijalle dementiaa ehkäisevänä tekijänä. Väestön ikääntyessä tarve strategioille, jotka eivät ainoastaan hoida

vaan myös ehkäisevät neurodegeneratiivisia sairauksia, tulee jatkossa kasva-maan. Hyvinvoinnin sisällyttäminen päivittäisiin rutiineihin ei ole pelkästään onnellisemman elämän asia; se voi olla myös avain kognitiivisen toimintakyvyn säilyttämiseen vanhuuteen asti. Liikunta, sosiaalinen vuorovaikutus, tietoisuusharjoitukset ja positiivinen tunne-elämä ovat kaikki saavutettavia ja tehokkaita keinoja parantaa sekä mielen että aivojen

terveyttä. Kuten tutkimus osoittaa, hyvinvointiin sijoittaminen tuo pitkän aikavälin hyötyjä paljon pidemmälle kuin pelkkä onnellisuus – se voi olla avain dementia-
pausten vähenemiseen tulevaisuudessa. Vaikka emme voi täysin poistaa riskiä sairastua neurodegeneratiivisiin sairauksiin, askeleet kohti mielen ja tunne-elämän hyvinvoinnin edistämistä voivat pienentää dementia-
todennäköisyyttä miljoonille ihmisille.

Maailmassa, jossa dementia on yksi kiireellisimmistä kansanterveyden haasteista, meidän on toimittava nyt. Hyvinvoinnin asettaminen etusijalle, sekä henkilökohtaisessa elämässä että kansanterveyspolitiikassa, voi johtaa terveempään ikääntymiseen ja lopulta dementia-
kuormituksen yksilöille, perheille ja yhteiskunnalle. Hyvinvoinnin laiminlyönnillä on liian kova hinta – sekä mielellemme että tulevaisuudellemme.

ENERGIAJUOMAT

Pitäisikö meidän olla huolissamme, kun teini-ikäiset juovat paljon energiajuomia?

Energiajuomista on tullut yhä suosittumia teini-ikäisten keskuudessa, ja kirkkaat tölkit lupaavat nopeaa energian lisäystä pitkien opiskelutuntujen, urheilun tai sosiaalisen toiminnan kautta. Mutta onko tämä äkillinen kofeiiniin ja muiden stimulanttien, kuten tauriinin, nousu, josta vanhempien ja opettajien pitäisi olla huolissaan? Lyhyt vastaus on: kyllä, on syytä olla varovainen.

ainesosat: Kofeiini ja tauriini
Useimmat energiajuomat sisältävät runsaasti kofeiinia, usein huomattavasti enemmän kuin mitä löytyy kupillisesta kahvia. Kofeiini on stimulantti, joka vaikuttaa keskushermostoon ja parantaa väliaikaisesti valppautta ja keskittymistä. Aikuisille kohtuullinen kofeiinin kulutus on yleensä turvallista. Teini-ikäisille, jotka kehittyvät edelleen fyysisesti ja henkisesti, tarina voi kuitenkin olla erilainen.

Kofeiinin lisäksi monet energiajuomat sisältävät tauriinia, aminohappoa, joka auttaa säätämään veren vesi- ja mineraalitasoja. Vaikka tauriinia on luonnollisesti lihassa ja kalassa, energiajuomien määrät ovat paljon suurempia. Tauriinin on osoitettu tukevan sydämen ja lihasten toimintaa, mutta yhdessä kofeiinin ja muiden stimulanttien kanssa sen vaikutuksia nuoriin ei täysin tunneta.

Kuinka paljon on liikaa?

Kofeiinin suositeltu päivittäinen raja teini-ikäisille on noin 100 mg, mikä vastaa suunnilleen yhtä kupillista kahvia. Monet energiajuomat ylittävät tämän määrän vain yhdessä tölkipöytä, ja jotkut teini-ikäiset kuluttavat useita tölkkejä päivässä. Kofeiinin liiallinen kulutus voi johtaa erilaisiin sivuvaikutuksiin, kuten:

Lisääntynyt syke ja verenpaine: Liiallinen kofeiinin saanti voi saada sydämen lyömään, aiheuttaen sydämentykytystä tai jopa rytmihäiriöitä joissakin tapauksissa.

Ahdistus ja värinä: Liiallinen kofeiini voi johtaa levottomuuden, ahdistuksen tai jopa paniikkikohtausten tunteisiin, erityisesti teini-ikäisillä, jotka saattavat jo olla alttiita stressille.

Unihäiriöt: Myöhemmin päivällä nautitut energiajuomat voivat häiritä teini-ikäisen unta, mikä johtaa unettomuuteen tai huonoon unen laatuun, mikä puolestaan vaikuttaa akateemiseen suoriutumiskykyyn ja mielialaan.

Riippuvuus: Energiajuomiin luottavat teini-ikäiset voivat kehittää toleranssin kofeiinille, ja he tarvitsevat enemmän tunteakseen samat vaikutukset, mikä voi johtaa riippuvuuteen.

Entä tauriini?

Vaikka tauriinia pidetään turvalisena kohtuullisina määrinä, sen yhdistämisen pitkäaikaisia vaikutuksia suuriin kofeiiniannoksiin ei ole tutkittu hyvin, etenkin nuorilla. Jotkut asiantuntijat ovat huolissaan siitä, että kofeiinin ja tauriinin sekoitus energiajuomissa voi johtaa yleistimulaatioon, joka vaikuttaa erityisesti sydämeen ja hermostoon. Vaikka tutkimukset tauriinin erityisistä riskeistä ovat käynnissä, on hyvä idea rajoittaa saantia, kunnes tiedetään enemmän.

Akateeminen vaikutus

Teini-ikäiset vetoavat usein energiajuomiin pysyäkseen valppaina opiskelutuntujen aikana tai menestyäkseen paremmin koulussa. Mutta väliaikaista energian lisäystä seuraa usein ”romahdus”, jolloin he ovat väsyneempiä ja vähemmän keskittyneitä kuin ennen. Sen sijaan, että energiajuomat parantaisivat akateemista suorituskykyä, ne voivat vaikeuttaa opiskelijoiden keskittymistä, tietojen muistamista ja stressin hallintaa.

Lisäksi uni on ratkaisevan tärkeää aivojen kehitykselle ja oppimiselle. Kun teini-ikäiset käyttävät säännöllisesti energiajuomia ja häiritsevät unirytmiansä, he saattavat heikentää kykyään säilyttää

tietoa ja menestyä hyvin koulussa. Pitkäaikainen unihäiriö liittyy muistiongelmiiin, heikentyneeseen kognitiiviseen toimintaan ja jopa mielenterveysongelmiin, kuten masennukseen.

Terveellisempien vaihtoehtojen edistäminen

Niin houkuttelevia kuin energiajuomat ovatkin, teini-ikäisillä on terveellisempiä tapoja pysyä energisinä ja keskittyneinä. Tasapainoisen ruokavalion, säännöllisen liikunnan ja asianmukaisen nesteytyksen edistäminen voi tarjota luonnollista ja kestävää energiaa koko päivän ajan. Hyvien nukkumistottumusten kehittäminen, kuten nukkumaanmeno ja herääminen samaan aikaan joka päivä, on avain pitkäaikaiseen henkiseen ja fyysiseen tervey-

teen. Teini-ikäisille, jotka tarvitsevat hieman ylimääräistä vauhtia opiskelutuntujen aikana, ehdota juomavettä, yrttiteetä tai pientä kupillista kahvia suosituissa rajoissa. Nämä vaihtoehdot tarjoavat kosteutta ja hellävaraisen energiakohotuksen ilman energiajuomien äärimmäisiä sivuvaikutuksia.

Malti on avainasemassa

Vaikka satunnainen energiajuoma ei todennäköisesti aiheuta vakavaa haittaa, jatkuva ja liiallinen käyttö voi johtaa terveysongelmiin, erityisesti kehittyvillä teini-ikäisillä. Korkean kofeiini- ja tauriinipitoisuuden yhdistelmä tekee energiajuomista vähemmän kuin ihanteellisen valinnan nuorille opiskelijoille.

RUSKA - SYKSYN VÄRIT TAITEESSA

Ruskan taika: Luonnon väripaletti syksyllä

Syksy saapuu hiljalleen, ja luonnon värit muuttuvat pehmeämmiksi ja syvemmiksi.

Lehdet, jotka kesäisin hehkuivat vihreänä, pukeutuvat nyt kirjavaan asuun. Punainen, oranssi ja keltainen sekoittuvat luoden maisemaan unohtumattoman väripaletin. Tätä ilmiötä kutsumme ruskaksi, ja se on yksi Suomen luonnon kauneimmista näkymistä.

On luonnollista, että tämä värien ilotulitus on inspiroinut monia suomalaisia taiteilijoita. Tässä muutama syksyinen taulu Suomen taideperinnöstä.

Miksi lehdet muuttuvat värikkäiksi syksyllä? Vastaus löytyy lehtien sisältämistä väriaineista. Kesällä lehdet ovat vihreitä klorofyllin ansiosta, joka auttaa kasvia yhteyttämään. Syksyllä, kun päivät lyhenevät ja lämpötila laskee, puut vähentävät klorofyllin tuotantoa. Tällöin muut väriaineet, kuten keltainen ksan-tofylli ja oranssi karotiini, tulevat näkyviin. Lisäksi jotkin puut tuottavat pu-naista antosyaania, joka suojaa

puuta kylmältä. Ruska on paljon muutakin kuin vain kaunis näky. Se vaikuttaa monin tavoin luontoon ja ihmisiin. Linnut muuttavat lämpimämpiin maihin, eläimet varastoiivat ravintoa talvea varten ja ihmiset lähtevät nauttimaan syksyn väriloistosta. Ruska on myös tärkeä osa monia kulttuureja ympäri maailman.

Ruska on tosiaan inspiroinut runoilijoita, taiteilijoita ja muusikkoja kautta aikojen. Sen kauneus on herättänyt ihmisissä voimakkaita tunteita ja saanut aikaan monia kauniita teoksia. Ruska on kuin luonnon oma taide-teos, joka muuttuu ja tkuvasti.

Suomi on yksi parhaista paikoista ihaila ruskaa. Metsät pukeutuvat värikkääseen asuun, järvet heijastelevat syksyn värjä ja ilma täyttyy raikkaan tuoksusta. Ruska alkaa yleensä pohjoisesta ja etenee etelään. Parhaat ruskakuukaudet ovat syyskuu ja lokakuu.

Miten voit nauttia ruskasta?

- Lähde patikoi-

Victor Westerholm
4.1.1860, Turku
19.11.1919, Turku
Oktoberdag på Åland, 1885
Lokakuun päivä Ahvenanmaalla, 1885

maan: Metsä on paras paikka kokea ruskan kaikki sävyt.

• Käy järven rannalla: Vesiaiheet tekevät ruskasta vieläkin kauniimman.

• Ihaile ruskaa kotonasiin: Jos et pääse metsään, voit nauttia ruskasta myös ikkunasta tai parvekkeelta.

• Ota kuvia: Taltioi muistoja kauniista syyspäivistä.

Ruska on luonnon ihme, joka ihastuttaa vuodesta toiseen. Se on muistutus siitä, kuinka kaunis ja moni-

nimuotoinen maailmamme on. Nautitaan siis ainutlaatuisesta ajasta ja annetaan ruskan värittää syksyämme.

Akseli Gallen-Kallela
26.4.1865, Björneborg
7.3.1931, Stockholm
Höstlandskap, 1911
Syysmaisema, 1911
Autumn Landscape, 1911

Magnus Enckell
9.11.1870, Hamina
27.11.1925, Tukholma
Maisema, jossa nainen, 1894 - 1895

Fanny Churberg 12.12.1845, Vaasa - 10.5.1892, Helsinki
Höstlandskap, 1878
Syysmaisema, 1878
Autumn Landscape, 1878

Torsten Wasastjerna
17.12.1863, Helsinki - 1.7.1924, Helsinki
Varisevia lehtiä (Varisevien lehtien tanssi), 1897

YMPÄRISTÖ JA TERVEYS

Luteet - inhottavat, mutta vaarattomat Kaikki mitä haluat tietää luteista

Luteet voivat olla yksi pelätyimmistä kotitalouksien tuholaisista, jotka usein herättävät inhon ja ahdistuksen tunteita. Vaikka luteet ovat varmasti ei-toivottuja vieraita, niitä pidetään yleensä vaarattomina tautien leviämisen kannalta.

Tässä artikkelissa tutkimme kaiken, mitä sinun tarvitsee tietää luteista, mukaan lukien niiden historia, ulkonäkö, kuinka ne saastuttavat asuintiloja, ehkäisystrategiat ja hoitovaihtoehdot.

Mitä ovat luteet?

Historia

Muinaiset tuholaiset: Luteet (*Cimex lectularius*) ovat olleet osa ihmiskunnan historiaa tuhansia vuosia. Niitä on löydetty jopa egyptiläisistä muumioista. Lontoossa 1930-luvulla noin joka kolmannessa kodissa oli luteita, mutta sodan jälkeen esiintyvyys väheni rajusti, mutta lisääntyi vähitellen uudelleen.

Ne ovat eläneet ihmisten kanssa niin kauan, että luttikapopulaatiot ovat oppineet selviytymään ihmisten ympäristöissä. He ovat erittäin taitavia piiloutumaan päivällä, kun on valoa. Tuskin on jalkalistaa, jonka takana ei olisi tarpeeksi suurta rakoja lutikan piilou-

tumiseen. Tämä on yksi syy siihen, miksi niitä on niin vaikea hallita. Mutta yöllä, kun on pimeää ja henkilö nukkuu makuuhuoneessa -

o la la - nyt on aterian aika!. Luteet voivat selviytyä lähes vuoden ilman ruokaa. Joten se, että kotia ei ole käytetty pitkään aikaan, ei takaa, että siellä ei voi olla luteita.

Lasku ja elpyminen: Torjunta-aineiden käytöstä johtuvan merkittävän laskun jälkeen 20-luvun puolivälissä luteet ovat tehneet merkittävän paluun viime vuosina, mikä johtuu suurelta osin lisääntyneestä kansainvälisestä matkustamisesta ja vastustuskyvystä tavallisille hyönteismyrk-

kyille. DDT oli erittäin tehokas tätä vikaa vastaan, mutta se kiellettiin lähes 50 vuotta sitten ympäristösyistä.

Tänä vuonna uutisissa on kerrottu, että lutikat leviävät pahasti monissa Suomen suurissa kaupungeissa. Tämä koskee todennäköisesti myös Vaasaa, vaikka tarkkoja tilastoja ei ole saatavilla.

Kun ihmiset puhuvat, käy ilmi, että melkein kaikki tuntevat jonkun, jonka asunnossa tämä loinen on löydetty.

Ulkonäkö

Fyysiset ominaisuudet: Aikuiset luteet ovat pieniä, litteitä ja soikeita, noin 4-5

mm pitkiä. Ne ovat väriltään punertavanruskeita ja muuttuvat enemmän ja tummemmiksi ruokinnan jälkeen. Koko ja ulkonäkö ovat hyvin samanlaisia kuin omenansiemenet.

Nymfit ja munat: Nuoret luteit tai nymfit ovat pienempiä ja vaaleampia, kun taas munat ovat pieniä, valkoisia ja noin neulanpään kokoisia.

Miten saat luteita asuntoosi?

Yleiset lähteet: Luteet tuodaan koteihin pääasiassa käytettyjen huonekalujen, matkatavaroiden tai vaatteiden kautta. He voivat saada kyydin saastuneista paikoista, kuten hotelleista, julkisista liikennevälineistä tai jaetuista asuintiloista.

Sosiaaliset asetukset: Ne voivat levitä myös paikoissa, joissa ihmiset kokoontuvat, mikä tekee niistä huolen asuntoloissa, teattereissa ja muissa yhteisissä tiloissa.

Kuinka välttää luteita

Tarkastus: Tarkista asuintilasi säännöllisesti, erityisesti patjojen, sängynrunkojen ja huonekalujen ympärillä. Etsi merkkejä luteista, kuten tummia täpliä (ulostetta) tai irtoavia nahkoja.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet:

Käytä patjojen ja laatikojousien suojapeitteitä.

Vältä matkatavaroiden sijoittamista vuoteisiin tai pehmustettuihin huonekaluihin hotelleissa.

Pese ja kuivaa vaatteet korkealla lämmöllä matkan jälkeen.

Siirtävätkö luteet sairauksia?

Yleensä vaaraton: Vaikka luteet voivat aiheuttaa ku-

uinaa ja epämukavuutta puremiensa vuoksi, niiden ei tiedetä välittävän sairauksia ihmisille. Raapimispuremat voivat kuitenkin johtaa sekundaarisiin infektioihin, mikä on pidettävä mielessä.

Kuinka hoitaa luteita

Tunnistaminen
Vahvasta tartunta: Jos epäilet luteita, ota näyte tunnistamista varten tai etsi muita merkkejä, kuten puremia, ulostetta tai veritahroja.

Hoitovaihtoehtoja

Ammattimainen tuhoaminen: Tuholaistorjunnan ammattilaisen palkkaaminen on usein tehokkain tapa poistaa lutikkatartunta. Heillä on pääsy erikoistuneisiin hoitoihin ja hyönteismyrkkyyhin.

Tee se itse: Menetelmät:

Pesu: Pese kaikki vuodevaatteet, vaatteet ja kankaat kuumassa vedessä ja kuivaa ne korkealla lämmöllä.

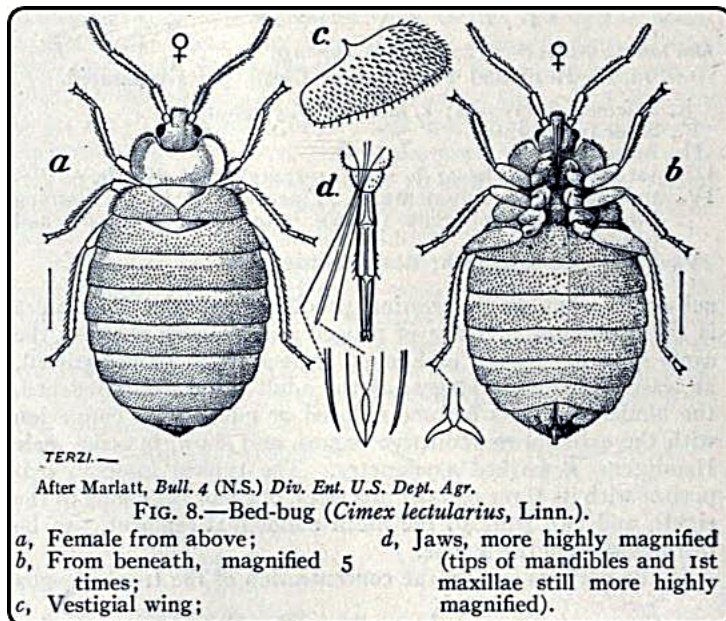
Imurointi: Imuroi säännöllisesti alueet, joihin luteet voivat piiloutua, mukaan lukien matot, raot ja huonekalut. Hävitä tyhjöpussi välittömästi.

Höyrypuhdistus: Käytä höyrypuhdistimia saastuneiden alueiden hoitoon, koska lämpö voi tappaa luteita kaikissa elämänvaiheissa.

Jatkuva ennaltaehkäisy
Monitori: Hoidon jälkeen jatka kodin tarkastamista säännöllisesti lutikoiden varalta.

Johtopäätös

Vaikka luteet voivat olla inhottavia ja ärsyttäviä, ne eivät yleensä ole terveysvaara tautien leviämisen kannalta. Niiden käyttäytymisen, leviämisen ja tartuntojen tehokkaan hoidon ymmär-

Kuva luteista Encyclopædia Britannica:ssa 1911

Luteiden aiheuttamat puremajäljet

täminen voi auttaa sinua hallitsemaan tätä ei-toivottua tuholaista. Ryhtymällä ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja toimimalla nopeasti, jos epäilet tartuntaa, voit suojata kotisi näiltä joustavilta pieniltä otuksilta. Muista, että ajan tasalla pysyminen on paras puolustuksesi luteita vastaan!

Ja ei todellakaan ole syytä paniikkiin! Lutikat voidaan hoitaa, mutta asiantuntemusta tarvitaan!

Kuva 1: Wikimedia Commons. Content Providers(s): CDC/Harvard University, Dr. Gary Alpert; Dr. Harold Harlan; Richard Pollack. Photo Credit: Piotr Naszkrecki Public domain

Kuva 2: <https://archive.org/details/encyclopaediabrit13chisrich/page/260/mode/1up?view=theater>

Kuva 3: Hermann Luyken, Creative Commons Zero, Public Domain Dedication

ATENEUM

Uusi näyttely:

Gothic Modern – Pimeydestä valoon

4 lokakuuta 2024 - 26 Tammikuuta 2025

Keskiajan ja renessanssin taide inspiroi modernisteja Ateneumin ”Gothic Modern” -näyttelyssä

Ateneumin taidemuseo avaa ovensa ainutlaatuiselle Gothic Modern – Pimeydestä valoon -näyttelylle, joka valottaa taidehistorian vähän tutkittua ilmiötä. 4. lokakuuta 2024 – 26. tammikuuta 2025 esillä oleva näyttely tuo esiin, kuinka keskiajan ja renessanssin taide tarjosi 1800- ja 1900-luvun taiteilijoille emotionaalisesti syvällistä materiaalia, jonka kautta he tutkivat elämän perimmäisiä kysymyksiä, kuten syntymää, kuolemaa, kärsimystä ja seksuaalisuutta.

Gothic Modern -näyttelyssä on esillä teoksia tunnetuilta taiteilijoilta, kuten Arnold Böcklin, Vincent van Gogh, Akseli Gallen-Kallela, Edvard Munch ja Helene Schjerfbeck, sekä vähemmän tunnetuilta taiteilijoilta, kuten Fritz Boehle ja Marianne Stokes. Näyttelyssä nähdään myös harvoin esillä olevia esineitä, kuten Akseli ja Mary Gallen-Kallelan yhdessä 1890-luvun lopulla valmistama nuot-

Lucas Cranach vanhempi: Lucretia (1530). Kansallisgalleria / Sinebrychoffin taidemuseo. Kuva: Kansallisgalleria / Hannu Aaltonen.

Helene Schjerfbeck: John Chambers, kopio Hans Holbein nuoremman mukaan (1894). Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo, valtion kopiokokoelma. Kuva: Kansallisgalleria / Aleks Talve.

Hugo Simberg: Kuoleman puutarha (1896). Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo. Kuva: Kansallisgalleria /

tikaappi. Tämä osoittaa, kuinka keskiajan taide inspiroi taiteilijoita paitsi maalauksissa myös huonekaluissa ja veistoksissa.

Vuonna 2018 käynnistetty kansainvälinen yhteistyöprojekti on syntynyt yhteistyössä Norjan Nasjonalmuseetin ja Wienin Albertina-museon kanssa. Ateneum toimii näyttelyn ensimmäisenä esityspaikkana, jonka jälkeen näyttely matkaa Norjan ja Itävallan arvostettuihin museoihin, missä sen ku-

raattoreina toimivat muun muassa Vibeke Waallan Hansen ja Cynthia Osiecki.

Näyttelyn keskiössä on ajatus siitä, että moderni taide ei aina suuntautunut tulevaisuuteen vaan otti usein vaikutteita menneisyydestä. Ensimmäisen maailmansodan jälkeisessä maailmassa taiteilijat löysivät tarttumapintaa keskiajan ja pohjoisen renessanssin taiteen synkistä ja introspektiivisistä teemoista. Nämä ajanjaksot tarjosivat keinoja kuvata

yhteisöllisyyttä, traumaa ja ihmisen yhteyttä luontoon, heijastellen laajempia yhteiskunnallisia pohdintoja.

Näyttelyn yhteydessä julkaistava laaja näyttelyluettelo on saatavilla englanniksi, norjaksi ja suomeksi. Sen esseet tarjoavat syvällisen katsauksen siihen, kuinka keskiajan vaikutteet muovasivat modernia taidetta ja tuovat uutta näkökulmaa taidehistoriaan. Näin Gothic Modern -näyttely tarjoaa kiehtovan ja ajankohtai-

sen elämyksen kaikille eurooppalaisen taiteen kehityksestä kiinnostuneille.

Ateneumin yhteistyö kansainvälisten instituutioiden kanssa uudistaa modernin taiteen käsitystä ja korostaa sen ajankohtauutta myös nyky-yhteiskunnassa. Näyttely käsittelee elämän suuria kysymyksiä, kuten menetystä, traumaa ja identiteettiä, ja kytkeytyy näin tiiviisti teemoihin, joiden kanssa ihmiset kamppailevat edelleen tänä päivänä.

TEKOÄLY-RADIO

Suomen ensimmäinen tekoälyllä tuotettu radiokanava vuoden vanha

Suomen tekoälyradio aloitti toimintansa keskiviikkona 29. marraskuuta 2023 nettiradiona. Bauer Media tekee merkittävän harppauksen äänimarkkinoilla lanseeraamalla Pohjoismaiden ensimmäisen radiokanavan, jonka sisältö on täysin tekoälyn tuottamaa. Tämä innovaatio yhdistää teknologian ja viihteen ja vahvistaa Bauer Median asemaa äänibisneksen edelläkävijänä.

”Olemme innoissamme ja ylpeitä tuodessamme markkinoille Pohjoismaiden ensimmäisen Tekoälyradion. Tämä on mielenkiintoinen virstanpylväs radiomaailmassa ja osoitus sitoutumisestamme tuoda uutta ja innovatiivista sisältöä kuulijoillemme myös jatkossa”, kertoo Bauer Median toimitusjohtaja Sami Tenkanen.

Tekoälyradion ensivaiheessa sisältö koostuu seuraavista ominaisuuksista:

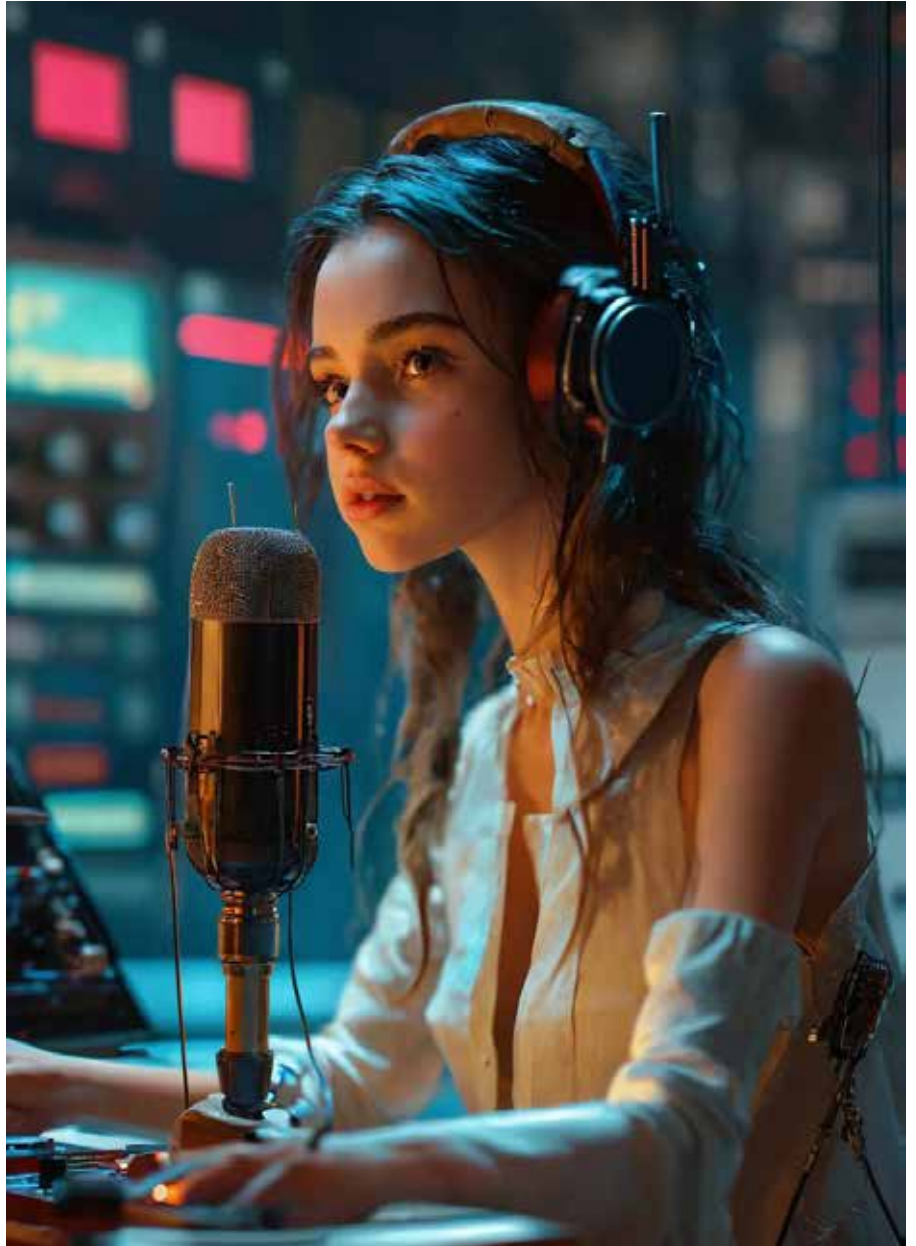
Äänituotannot, jotka on tuotettu tekoälyn avustuksella

Valtakunnallisesti merkittävät tekoälyn tuottamat liikennetiedotteet

Valtakunnalliset tekoälyn tuottamat säävaroitukset huonon kelin varalta

Viihdeuutiset, jotka luetaan tekoälyn avulla Voice.fi viihdepalvelusta.

Tekoälyradioon suunnitellaan jatkuvasti uusia ominaisuuksia, jotta se pysyy kiinnostavana ja relevanttina kuulijoilleen. Myös mainostajat huomioidaan innovatiivisten audiomainosratkaisujen avulla.

Tekoälyn luoma kuva tekoäly-radiokanavasta

”Tämä lanseeraus edustaa Bauer Median sitoutumista innovaatioon ja uusimman teknologian hyödyntämiseen radioliiketoiminnan kehittämisessä. Tulemme jatkamaan kehitystyötä aktiivisesti myös lanseerauksen jälkeen tarjotaksemme kuulijoille entistä henkilökohtaisempia ja räätälöidymiä kokemuksia radiomaailmassa”, ker-

too projektista vastaava Head of Innovation, Sini Kervinen.

Tekoälyradio laajenee myös FM-taajuuksille. Helsingissä kanava kuuluu taajuudella 102,0 MHz ja Kangasalla taajuudella 101,6 MHz 8. huhtikuuta asti. Verkossa kanavaa voi kuunnella osoitteessa: <https://radioplay.fi/tekoalyradio/>

AI

Algoritmien merkitys journalistikassa

Journalismi sai alkunsa Suomessa 1800-luvun puolivälissä. Tuolloin oli olemassa kaksi massamedian muotoa: lehdistö ja saarnatuolista annetut ilmoitukset. Sosiaalinen media tarkoitti kylän osuuskaupassa tavattuja tuttavuuksia. Ja niin se jatkui sata vuotta. Lapsuudessani meillä oli kaksi massamedian muotoa Pörtömässä: Vasabladet ja radio. Sitten televisio saapui 1950-luvun lopulla. Kaikkina näinä vuosikymmeninä tieto kulki lähettäjältä vastaanottajalle, keskuksesta periferiaan.

Mutta sitten tulivat tietokoneet ja niiden mukana algoritmit, ja kaikki muuttui. Viimeisten kahden vuosikymmenen aikana algoritmit ovat tulleet mukaan jokaiseen journalistiseen prosessiin (Karlsson, Michael, 2019). Ovatko algoritmit hyviä vai pahoja?

Modernina digitaalisena aikana algoritmit ovat nousseet merkityksessä ja erityisesti viime vuosikymmeninä niistä on tullut ratkaisevia siinä, miten kulutamme tietoa. Sosiaalisesta mediasta uutisaluksiin ja viihteen sivustoihin algoritmit vaikuttavat valintoihimme ja määrittävät sen sisällön, johon altistumme. Kysymys nousee siitä, ovatko algoritmit ottamassa vallan massamediassa ja määräävätkö ne nyt, mitä luemme, kuuntelemme ja katsomme televisiosta.

Algoritmit ovat matemaattisia kaavoja ja ohjeita, jotka on ohjelmoitu suorittamaan tiettyjä teh-

viä. Massamediassa niitä käytetään räätälöimään sisältöä ja sovittamaan se kunkin yksilöllisen käyttäjän mukaan heidän aiemman käyttäytymisensä ja mieltymystensä perusteella. Tämä henkilökohtainen lähestymistapa on sekä etuja että haittoja.

Toisaalta algoritmit mahdollistavat henkilökohtaisen ja räätälöidyn kokemuksen käyttäjille. Saamme suosituksia, jotka vastaavat kiinnostuksen kohteitamme, mikä voi johtaa tehokkaampaan ja nautittavampaan käyttäjäkokemukseen. Toisaalta tämä järjestelmä voi luoda suodatin-kuplia, joissa käyttäjät altistuvat vain sellaiselle tiedolle ja näkemyksille, jotka jo ovat linjassa heidän omiensa kanssa. Jos emme esimerkiksi internetin selaillessamme koskaan etsi tietoa ilmastonmuutoksesta, meille ei tarjota tällaista tietoa Facebookissa tai Instagramissa. Meille ei koskaan tarjota kirjaa, joka voisi herättää kiinnostuksemme ilmastonmuutokseen. Tämä voi luoda vääristyneen käsityksen todellisuudesta ja vähentää mahdollisuutta monipuoliseen tietoon. Se, että algoritmit määräävät, mitä näemme Facebookissa tai muissa sosiaalisissa medioissa, on esimerkki tästä suodatin-kuplasta. Viestit ja uutiset priorisoidaan sen perusteella, mitä algoritmit uskovat meidän tykkävän, kommentoivan tai jakavan.

Globaali journalismi voi yhdis-

tää maailman eri kulttuureja. Se voi luoda eettisen suhteen mediakuluttajien ja kärsivien uhrien välille toisella puolella maapalloa, ja tämä voi synnyttää sitoutumista ihmisiin hädässä (Berglez, Peter, 2019). Mutta algoritmi ”joka tietää, ettei tämä lukija ole kiinnostunut kärsivistä ihmisistä” voi tehokkaasti sabotoida globaalin journalismin ja lot tavoitteet.

Tämä toimii yksilötasolla, mutta se toimii myös suurille väestöryhmille. Jos kymmenet tuhannet verkkolehden lukijat eivät lue ensimmäisellä sivulla olevaa uutista, esimerkiksi ilmastonmuutoksesta, tämä uutinen muutetaan lyhyeksi huomautukseksi lehden sisällä. Ja etusivulle siirretään uutinen tunnetun poliitikon mokasta, johon monet lukijat ovat klikanneet. Se, mikä uutinen on tärkeämpää meille kaikille, ei merkitse paljon. Ei enää ole uutisen arvo, joka määrittelee sen, julkaistaanko ja miten se julkaistaan. Mikä katsotaan julkaisukelpoiseksi, on se, mitä lukijat jakavat ja vuorovaikuttavat, ja päinvastoin (Andersson Schwarz, 2019). Vuorovaikutus on keskeinen sana tässä yhteydessä; se ei ole enää ”lähettäjä-vastaanottaja” -malli, joka pätee; tieto leviää verkostossa, jonka muodostavat toimitukset, toimittajat ja lukijat, jotka tekevät yhteistyötä kehittyneiden algoritmien avulla. Mutta kaikki lukijat eivät voi osallistua tähän prosessiin; lukijan on saatava ”pääsy teknisiin, kulttuurisiin ja diskursiivisiin resursseihin, joita tarvitaan” (Andersson Schwarz, 2019, s. 411).

Tekoälyn yritys visualisoida algoritmeja

Toinen näkökohta algoritmien vaikutuksesta on niiden luojia ympäröivä anonymiteetti. Digitaalisen virtamme hallitsevat algoritmit ovat yleensä monimutkaisten työryhmien ja yritysten tulosta, eikä aina ole selvää, miten nämä algoritmit on ohjelmoitu tai mitä harkintoja niiden kehittämisessä tehdään. Tämä herättää kysymyksen mahdollisesta piilotetusta agendasta, joka on sisäänrakennettu algoritmeihin. Algoritmit tuotetaan aina tiettyjen tarkoitusten pohjalta, ja niiden ohjelmointi tehdään ei-journalistien toimesta, mikä luo epävarmuutta puhtaasti journalistisista arvoista tässä työssä (Karlsson, Michael, 2019). Saattaa

olla huolta siitä, että algoritmeja voidaan käyttää muokkaamaan ja vaikuttamaan yleisen mielipiteen muodostumiseen. Koska algoritmit määrittävät, mitä priorisoidaan ja näkyy, on olemassa riski, että niitä voidaan käyttää tiettyjen näkökulmien tai agendojen edistämiseen muiden kustannuksella.

Useimmat algoritmit luodaan parantamaan käyttäjäkokemusta ja optimoimaan yrityksen tavoitteita, jotka ovat pääasiassa tulovirtojen tuottaminen. Koska monimediatit Facebook ja Google ovat parhaita mainostulojen ja sivutoliikenteen imemisessä, tämä voi heikentää laadukasta journalismia

(Andersson Schwarz, 2019).

Algoritmien käytön ymmärtäminen ja valvonta on siten ratkaisevan tärkeää terveen tiedonvälitysympäristön varmistamiseksi. Avoimuus algoritmien toiminnasta ja tarkoituksesta on välttämätöntä varmistaaksemme, etteivät niitä käytetä väärin. Keskustelu algoritmien vallasta massamediassa on tärkeä keskustelu tasapainottaakseen personoinnin etuja ja välttääkseen vääristyneitä suodatin-kuplia, jotka rajoittavat näkemystämme maailmasta. Algoritmien vaikutuksen kriittinen tarkastelu massamediaan on olennaista avoimen ja monipuolisen tiedonvälitysympäristön ylläpitämiseksi, joka edistää demokraattisia arvoja. Tämä kriittinen tarkastelu loistaa kuitenkin vielä poissaolollaan. On korkea aika, että aloitamme keskustelun algoritmien roolista nykyaikaisessa journalismissa!

Lähteet:

Andersson Schwarz, Jonas. (2019). Journalismin rooli uudessa mediaympäristössä. Teoksessa: Karlsson, Michael & Strömbäck, Jesper (Toim.). Journalismin tutkimuksen käsikirja. Studentlitteratur, s. 407–420.

Berglez, Peter. (2019). Maailmanlaajuinen journalismi. Teoksessa: Karlsson, Michael & Strömbäck, Jesper (Toim.). Journalismin tutkimuksen käsikirja. Studentlitteratur, s. 433–443.

Karlsson, Michael. (2019). Journalismin algoritmisaatio. Teoksessa: Karlsson, Michael & Strömbäck, Jesper (Toim.). Journalismin tutkimuksen käsikirja. Studentlitteratur, s. 421–431.

Hans Björknäs

Ruotsin kansanterveysvirasto: Suositukset tasapainoisesta näyttöajasta lasten keskuudessa

Kun digitaalisesta mediasta tulee yhä kiinteämpi osa lasten ja nuorten elämää, Ruotsin kansanterveysvirasto on antanut uusia suosituksia näyttöjen tasapainoisen käytön edistämiseksi.

Viimeisimpien hallituksen puolesta kehitettyjen ohjeiden mukaan alle 2-vuotiaiden lasten tulisi välttää digitaalista mediaa kokonaan, kun taas vanhempia lapsia kehoitetaan rajoittamaan näyttöaikaansa priorisoimaan tärkeitä elämän osa-alueita, kuten liikuntaa, unta ja sosiaalisia suhteita.

Suosituksia

Ruotsin kansanterveysviraston suosituksissa määrätään enintään 1–3 tunnin ruutu-aika päivässä lapsen iästä riippuen. Erityisiä ohjeita ovat:

2–5-vuotiaat lapset:

Enintään 1 tunti ruutu-aikaa päivässä.

Lapset 6–12 vuotta: Enintään 1–2 tuntia ruutu-aikaa päivässä.

13–18-vuotiaat nuoret: Ruutu-aikaa enintään 2–3 tuntia päivässä.

Lisäksi suositellaan, että näyttöjä ei käytetä ennen nukkumaanmenoa ja että matkapuhelimet ja tabletit jätetään makuuhuoneen ulkopuolelle yön ajaksi. Tämän tarkoituksena on suojella lasten unta ja luoda terveellisempi ympäristö palautumiselle.

Lapsen hoito ja yhteistyö

Ruotsin kansanterveysviraston virkaatekevä pääjohtaja Olivia Wigzell korostaa näiden ohjeiden merkitystä sekä vanhempien että lasten tukena. Hän sanoo: «Toivomme, että se edistää parempaa tasapainoa, ehkäisee ongelmakäyttöä ja auttaa perheiden arjessa.»

On tärkeää, että vanhemmat valvovat aktiivisesti, mihin sisältöön lapset osallistuvat ja keskustelevat toiminnastaan digitaalisessa mediasa. Ohjeet kannustavat myös vanhempia pohtimaan omia näyttötottumuksiaan, koska ne vaikuttavat myös heidän lastensa käyttäytymiseen ja tottumuksiin.

Tietämyksen ja tutkimuksen tila

Ruotsin kansanterveysviraston ja Ruotsin mediaviraston kesäkuussa esittelemässä raportissa korostetaan liiallisen näytön käytön kielteisiä seurauksia. Tutkimukset osoittavat, että digitaalisen median runsas käyttö voi johtaa ongelmiin, kuten huononpuuneeen, masennusoireisiin ja tyytymättömyyteen omaan kehoon. Monet lapset ja nuoret itse vahvistavat, että he juuttuvat usein ruutuihinsa tärkeiden toimintojen, kuten unen, ihmissuhteiden ja liikunnan, kustannuksella.

Ruotsin kansanterveys-

viraston lääkäri ja tutkija Helena Frielingsdorf lisää: «Monilla nuorilla on sekä myönteisiä että kielteisiä kokemuksia digitaalisesta mediasta ja he ovat huolissaan siitä, miten niiden käyttö vaikuttaa heihin. Suositustemme avulla toivomme voivamme auttaa heitä muuttamaan tapojaan.»

Näillä uusilla suosituksilla Ruotsin kansanterveysvirasto asettaa selkeät puitteet sille, miten lasten ja nuorten tulisi hallita ruutu-aikaansa. Edistämällä tasapainoa ja tietoisuutta digitaalisesta mediasta voimme auttaa luomaan terveellisemmän kasvatuksen tuleville sukupolville. Se on yhteinen ponnistus, jossa sekä vanhempien, lasten että yhteiskunnan on työskenneltävä yhdessä varmistamiseksi, että näytön käyttö ei vaikuta muihin elämän tärkeisiin osa-alueisiin.

HISTORIA

Sanomalehtilehdistö 1800-luvun puolivälissä Suomessa

Jotta sanomalehti voidaan julkaista, monien ehtojen on täytyttävä. Ainakin osan väestöstä on oltava lukutaitoisia. Paperia on oltava saatavilla ja painotaloja on oltava. Tietty sananvapaus on myös edellytys.

Lukutaito oli Suomessa melko yleistä jo 1600-luvulla, mutta lukutaito lienee melko teoreettinen käsite. Kirkko edellytti, että miehet ja naiset osasivat lukea, jotta he voisivat mennä naimisiin, mikä vuoksi motivaatio oppia lukemaan oli suuri. Mutta kouluja ei ollut paljon, ja suurelle yleisölle lukutaito rajoittui siihen, että hän pystyi kirjoittamaan laulukirjan säkeen hitaasti ja vaivalloisesti. Luettavaa ei muuten ollut paljon ennen 1800-luvun alkua. Virsikirja, Raamattu ja katekismus löytyivät monista varakaista kodeista, mutta ei mitään muuta.

Mutta Suomessa oli myös eliittiä, joka osasi lukea. Eliitti koostui koulutetuista ihmisistä, papeista, lääkäreistä, virkamiehistä, upseereista ja yleensä myös heidän puolisoistaan. Voidaan arvioida, että tähän kulttuuriseen ja lukutaitoiseen eliittiin kuului Suomessa noin 30 000 ihmistä. Valitettavasti osa eliitistä menetti lukutaitonsa vanhuudessa, koska silmäairauksiin ei ollut parannuskeinoja, eikä myöskään silmälaseja.

Johannes Gutenberg keksi kirjapainon 1440-luvulla. Seuraavina vuosikymmeninä moniin Euroopan maihin perustettiin kirjapainoja. Sanomalehtiä muistuttavia painettuja teoksia alkoi ilmestyä monissa Euroopan kaupungeissa 1600-luvun alussa.

Ensimmäiset kirjapainot perustettiin Ruotsiin (johon Suomi kuului) jo 1480-luvulla. Mutta Ruotsissa asiat olivat hitaita, aina 1600-luvulle asti siellä oli vain yksi kirjapaino. Ruotsin ensimmäinen sanomalehti, *Ordinarie Post-Tijdender*, alkoi ilmestyä vuonna 1645. Lähes 100 vuoden ajan tämä oli ainoa sanomalehti Ruotsissa.

Suomessa ensimmäiset kirjapainot perustettiin Turkuun vuonna 1642, Viipurin vuonna 1689 ja Vaasaan vuonna 1776. 1900-luvun alkupuoliskolla kaikki

Suomen tärkeät kaupungit saivat kirjapainon. Kehittyneet ”suurnopeuspainokoneet” tulivat maahan 1840-luvulla, ensimmäiset Vaasaan vuonna 1847.

Jotta painotalo toimisi, tarvitaan paperia. 1800-luvun puoliväliin asti paperia valmistettiin käsin käyttäen raaka-aineena rättejä. Vaeltavat rätтикаuppiat keräsivät käytettyjä tekstiilejä. Kaikki kuitenkin muuttui, kun Tampereen paperitehdas aloitti paperin teollisen tuotannon selluloosasta raaka-aineena.

Suomen ensimmäinen sanomalehti, *Tidningar Utgifne Af ett Sällskap i Turku*, alkoi ilmestyä 15.1. 1771. Nimi oli pitkä ja epäkäytännöllinen, ja se muutettiin pian Turun sanomalehdiksi. Vuoteen 1809 asti tämä oli Suomen ainoa sanomalehti.

19. vuosisadan ensimmäisellä puoliskolla sanomalehtilehdistö kehittyi nopeasti. Vuonna 1866 julkaistiin 20 päivälehteä, joista 4 ilmestyi 6 päivää viikossa. Vuonna 1868 ruotsinkielisiä sanomalehtiä oli 9 ja suomenkielisiä 8. Jälkimmäisistä 7 sanomalehteä julkaisiin vain kerran viikossa.

”Suuren” sanomalehden levikki voisi olla 2000. Mutta suurin osa sanomalehdistä oli pieniä, levikki voisi liikkua noin 200 - 500. Mainostulot jäivät vähäisiksi, eikä tilausmaksu mennyt pitkälle. Useimmilla sanomalehdillä oli vain yksi toimittaja, ja tämä oli joskus osa-aikaisista. Ei todellakaan ollut helppoa löytää materiaalia kaikkien 4 sivun täyttämiseksi - ja siksi sanomalehdet kopioivat toisiaan, joskus niin, että melkein kaikki sanomalehden uutiset kopioitiin muista sanomalehdistä.

Tärkeimmät ruotsinkieliset sanomalehdet vuonna 1868

Suomen virallinen lehti, viranomaisen virallinen elin, aloitti julkaisemisen vuonna 1820. Vuonna 1831 lehti alkoi ilmestyä 6 päivänä viikossa ja oli silloin Suomen ensimmäinen oikea päivälehti. Kuten useissa muissakin sanomalehdissä, FAT sisälsi ”sarjoja”, yleensä ulko-

Tämä 1800-luvun alun käsipainokone on ollut kirjapainossa Vanhassa Vaasassa. On todennäköistä, että Vasabladetin edeltäjä, sanomalehti Ilmarinen, painettiin tällä painokoneella. Kun Vaasa paloi vuonna 1852, painokone putosi lattian läpi kellariin ja mursi kaikki 4 jalkaa, mutta painokone voitiin korjata ja käyttää tämänkin jälkeen. Kirjapaino on nyt Kirjapainomuseossa Stundarsissa, lähellä Vaasa.

maisia käännettyjä historiallisia romaaneeja, ja niiden voidaan sanoa olevan tuon ajan ”saippuaopperoita”, mikä varmasti lisäsi sanomalehtien suosiota, koska harrastuksesta oli pulaa. Suomen virallisen lehden levikki oli noin 1500.

Helsingin *Dagblad* oli Suomen suurin päivälehti parin vuosikymmenen ajan. Sanomalehti perustettiin vuonna 1861. Vuonna 1863 sanomalehden levikki oli jo 1500 ja suurin levikki vuonna 1884 oli 4250. Lehden viimeinen numero ilmestyi 31.12.1888, minkä jälkeen Helsingin-lehti lakkasi ilmestymästä, ja syy lienee lähinnä taloudellinen.

Hufvudstadsbladetin ensimmäinen numero ilmestyi 5. joulukuuta 1864 ja lehti ilmestyy tunnetulla tavalla tästä lähtien. Vuonna 1868 sanomalehdellä oli 1750 tilaajaa.

VENÄJÄN HYÖKKÄYS UKRAINAAN

Kehitämme voittosuunnitelmaamme viestinnässä kumppaneidemme kanssa; Lisäksi valmistellaan toista rauhanhuippukokousta – presidentin puhe

18. lokakuuta 2024 - 18:34 edustajien ryhmän kanssa. Aiemmin edustajamme – yleisesikunnan päälikkö ja varapääministeri Stefanishyna – olivat Washingtonissa. Puolustusministeri Umerov, ulkoministeri Sybiha ja ylipäälikkö Syrskyi tekevät yhteistyötä eurooppalaisten kollegoidensa kanssa. Kehitämme voittosuunnitelmaamme kommunikoimalla kumppaneidemme kanssa. Lisäksi valmistellaan toista rauhanhuippukokousta – vilpiniin, että jokainen kumpontä diplomatiaa. Meidän pani hyötyy yhteistyöstä on lopetettava sota tavalla, Ukrainan kanssa. joka takaa turvallisuuden ja rauhan ukrainalaisille ja koko Ukrainalle. Kabinet-tini päälikkö Yermak ja Ukrainan pääministeri Shmyhal pitävät asiaankuuluvat kokoukset. Olen kiitollinen jokaiselle johtajalle ja jokaiselle valtiolle, joka on osannut turvallisuuksia rikollisuuden torjunnassa. Sain äskettäin ilmoituksen valmis auttamaan tavoilla, jotka voivat ohjata nykyistä tilannetta kohti rauhaa. Tänäpä oli myös ylipäälikkö Syrskyin raportti. Kyse oli rintamasta. Kyse oli ohjeistamme. Kyse oli Ukrainan rautatieoperaatiosta pidettiin kokous. Olen kiitollinen kaikille, jotka tekevät yhteistyötä me suojelemista muilta riikiltä nyt Ukrzaliznytsia kollisuuden muodoilta. On pitää maatamme pystyssä hyvin tärkeää, että toimieli-

hanhuippukokousta – vilpiniin, että jokainen kumpontä diplomatiaa. Meidän pani hyötyy yhteistyöstä on lopetettava sota tavalla, Ukrainan kanssa. joka takaa turvallisuuden ja rauhan ukrainalaisille ja koko Ukrainalle. Kabinet-tini päälikkö Yermak ja Ukrainan pääministeri Shmyhal pitävät asiaankuuluvat kokoukset. Olen kiitollinen jokaiselle johtajalle ja jokaiselle valtiolle, joka on osannut turvallisuuksia rikollisuuden torjunnassa. Sain äskettäin ilmoituksen valmis auttamaan tavoilla, jotka voivat ohjata nykyistä tilannetta kohti rauhaa. Tänäpä oli myös ylipäälikkö Syrskyin raportti. Kyse oli rintamasta. Kyse oli ohjeistamme. Kyse oli Ukrainan rautatieoperaatiosta pidettiin kokous. Olen kiitollinen kaikille, jotka tekevät yhteistyötä me suojelemista muilta riikiltä nyt Ukrzaliznytsia kollisuuden muodoilta. On pitää maatamme pystyssä hyvin tärkeää, että toimieli-

monessa suhteessa. Tänäpä myös varapääministeri Fedorov antoi raportin – olemme saavuttaneet hyviä tuloksia. Ja tämä on tärkeintä Ukrainalle – päivittäiset, viikoittaiset tulokset valtiollemme ja kansallemme. Saamme jatkuvasti uutta tukea puolustuksellemme. Ja enemmän mahdollisuuksia tuoda rauhaa lähemmäksi. Ukrainan on oltava johtaja kaikissa tilanteissa – tarjottava ratkaisuja, ehdotettava polkuja ja ohjattava työtä

License: Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. The use of any materials posted on the website is permitted provided you link to www.president.gov ua regardless of full or partial use of materials.

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

TASS a few days before the Russian invasion into Ukraine

TASS 20 Feb 2022, 22:56

Russia not invading Ukraine and has no such plans – Russian ambassador to US

The leadership of our country has repeatedly declared and continues to declare its readiness to continue solving outstanding problems through diplomacy, Anatoly Antonov said

Federation, the United States, or any other country is no exception. Russian troops are on our sovereign territory. We don't threaten anyone. Why do other countries try to dictate to us where can we deploy our troops and how many. I would like to emphasize once again that this is our own territory. Can one even imagine that Russia will demand the U.S. not to deploy its troops in Alaska or Florida? I am sure that such a requirement would be unacceptable for the United States.," he said.

WASHINGTON, February 20. /TASS/. Russia has no plans of any "invasion" of Ukraine and is not implementing it now, Russian Ambassador to the United States Anatoly Antonov said in an interview with CBS.

"There are no such plans," he said.

"The leadership of our country has repeatedly declared and continues to declare its readiness to continue solving outstanding problems through diplomacy. <...> Every state has the right to protect its territory and borders. The Russian

The interview was aired on CBS on Sunday. The transcript released later demonstrated that the TV company has abridged Antonov's answers. The interview was not aired live.

The West and Kiev have recently been echoing allegations about Russia's potential invasion of Ukraine. Kremlin Spokesman Dmitry Peskov castigated these claims as "empty and un-

We don't threaten anyone.

founded", serving as a ploy to escalate tensions

Ukraine would have serious consequences.

Peskov pointed out that Russia did not pose any threat whatsoever to anyone.

Peskov pointed out that Russia did not pose any threat whatsoever to anyone. However, Peskov did not rule out the possibility of provocations aimed at justifying such claims and warned that attempts to use military force to resolve the crisis in southeastern

=====
Comment:

"Peskov warned that attempts to use military force to resolve the crisis in southeastern Ukraine would have serious consequences."

Yes. He was perfectly right. It did have serious consequences. Above all for Russia.

Image: Lexica.art

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

Parts of Putin's speech on February 24, 2022, the day when Russia attacked Ukraina

"It is not our plan to occupy the Ukrainian territory. We do not intend to impose anything on anyone by force"

I consider it necessary today to speak again about the tragic events in Donbass and the key aspects of ensuring the security of Russia.

I will begin with what I said in my address on February 21, 2022. I spoke about our biggest concerns and worries, and about the fundamental threats which irresponsible Western politicians created for Russia consistently, rudely and unceremoniously from year to year. I am referring to the eastward expansion of NATO, which is moving its military infrastructure ever closer to the Russian border.

It is a fact that over the past 30 years we have been patiently trying to come to an agreement with the leading NATO countries regarding the principles of equal and indivisible security in Europe. In response to our proposals, we invariably faced either cynical deception and lies or attempts at pressure and blackmail, while the North Atlantic alliance continued to expand despite our protests and concerns. Its military machine is moving and, as I said, is approaching our very border.

In December 2021, we made yet another attempt to reach agreement with the United States and its allies on the principles of European security and NATO's non-expansion. Our efforts were in vain. The United States has not changed its position. It does not believe it necessary to agree with Russia on a matter that is critical for us. The United States is pursuing its own objectives, while neglecting our interests.

In 1940 and early 1941 the Soviet Union went to great lengths to prevent war

Of course, this situation begs a question: what next, what are we to expect? If history is any guide, we know that in 1940 and early 1941 the Soviet Union went to great lengths to prevent war or at least delay its outbreak. To this end, the USSR sought not to provoke the potential aggressor until the very end by refraining or postponing the most urgent and obvious preparations it had to make to defend itself from an imminent attack. When it finally acted, it was too late.

As a result, the country was not prepared to counter the invasion by Nazi Germany, which attacked our Motherland on June 22, 1941, without declaring war. The country stopped the enemy and went on to defeat it, but this came at a tremendous cost. The attempt to appease the aggressor ahead of the Great Patriotic War proved to be a mistake which came at a high cost for our people. In the first months after the hostilities broke out, we lost vast territories of strategic importance, as well as millions of lives. We will not make this mistake the second time. We have no right to do so.

We had to stop that atrocity, that genocide of the millions of people

As I said in my previous address, you cannot look without compassion at what is happening there. It became impossible to tolerate it. We had to stop that atrocity, that genocide of the millions of people who live there and who pinned their hopes on Russia, on all of us. It is their aspirations, the feelings and pain of these people that were the main motivating force behind our decision to recognise the independence of the Donbass people's republics.

In this context, in accordance with Article 51 (Chapter VII) of the UN Charter, with permission of Russia's Federation Council, and in execution of the treaties of friendship and mutual assistance with the Donetsk People's Republic and the Lugansk People's Republic, ratified by the Federal Assembly on February 22, I made a decision to carry out a special military operation.

To protect people who, for eight years now, have been facing humiliation and genocide

The purpose of this operation is to protect people who, for eight years now, have been facing humiliation and genocide perpetrated by the Kiev regime. To this end, we will seek to demilitarise and denazify Ukraine, as well as bring to trial those who perpetrated numerous bloody crimes against civilians, including against citizens of the Russian Federation.

It is not our plan to occupy the Ukrainian territory

It is not our plan to occupy the Ukrainian territory. We do not intend to impose anything on anyone by force.

We will seek to demilitarize

and denazify Ukraine

To this end, we will seek to demilitarize and denazify Ukraine, as well as bring to trial those who perpetrated numerous bloody crimes against civilians, including against citizens of the Russian Federation.

I would also like to address the military personnel of the Ukrainian Armed Forces.

Comrade officers,

I urge you to refuse to carry out their criminal orders. I urge you to immediately lay down arms and go home. I will explain what this means: the military personnel of the Ukrainian army who do this will be able to freely leave the zone of hostilities and return to their families.

I want to emphasise again that all responsibility for the possible bloodshed will lie fully and wholly with the ruling Ukrainian regime.

Russia will respond immediately, and the consequences will be such as you have never seen in your entire history

I would now like to say something very important for those who may be tempted to interfere in these developments from the outside. No matter who tries to stand in our way or all the more so create threats for our country and our people, they must know that Russia will respond immediately, and the consequences will be such as you have never seen in your entire history. No matter how the events unfold, we are ready. All the necessary decisions in this regard have been taken. I hope that my words will be heard.

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

The advance of Russia and the new world

Here are parts of an article published by Ria Novosti (a Russian news agency surely never publishing anything without Kremls permission") on February 26, 2022, two days after the start of the Russian military operation in Ukraine.

Two days after the start of the war - and Ria Novosti is declaring the victory over Ukraine. "Now this problem is gone - Ukraine has returned to Russia."

This article is also proof that the goal of Russia's war of aggression was to conquer all of Ukraine, incorporate it into Russia, and recreate the former Soviet Union."Russia is restoring its unity - the tragedy of 1991, this terrible catastrophe of our history, its unnatural dislocation, has been overcome."

"Russia is returning."

"A new world is being born before our eyes. Russia's military operation in Ukraine has opened a new era - in three dimensions at once. And of course, in the fourth, domestic Russian one. Here a new period begins both in ideology and in the very model of our socio-economic system - but this is worth discussing separately a little later.

Russia is restoring its unity - the tragedy of 1991, this terrible catastrophe of our history, its unnatural dislocation, has been overcome. Yes, at a great cost, yes, through the tragic events of a de facto civil war, because now brothers, divided by their belonging to the Russian and Ukrainian armies, are still shooting at each other - but Ukraine as anti-Russia will no longer exist. Russia is restoring its historical completeness, gathering the Russian world, the Russian people together - in all its totality of Great Russians, Belarusians and Little Russians. If we had refused this, had allowed the temporary division to become entrenched for centuries, then we would not only have betrayed the memory of our ancestors, but would also have been cursed by our descendants - for allowing the disintegration of the Russian land.

Vladimir Putin has taken upon himself - without a drop of ex-

aggeration - historical responsibility, deciding not to leave the solution of the Ukrainian question to future generations.

After all, the need to solve it would always remain the main problem for Russia - for two key reasons. And the issue of national security, that is, the creation of an anti-Russia and an outpost for the West to put pressure on us from Ukraine, is only the second most important of them.

The first would always remain the complex of a divided people, the complex of national humiliation - when the Russian house first lost part of its foundation (Kyiv), and then was forced to come to terms with the existence of two states, not one, but two peoples. That is, either to renounce its history, agreeing with the crazy versions that "only Ukraine is the real Rus", or helplessly gnash its teeth, remembering the times when "we lost Ukraine". Returning Ukraine, that is, turning it back to Russia, would be more and more difficult with each decade - the recoding, de-Russification of Russians and setting Little Russians-Ukrainians against Russians would gain momentum. And in the case of the consolidation of complete geopolitical and military control

of the West over Ukraine, its return to Russia would beco-

me completely impossible - it would be necessary to fight for it with the Atlantic bloc.

Now this problem is gone - Ukraine has returned to Russia. This does not mean that its statehood will be liquidated, but it will be restructured, re-established and returned to its natural state of being part of the Russian world. Within what borders, in what form will the union with Russia be secured (through the CSTO and the Eurasian Union or the Union State of Russia and Belarus)? This will be decided after the period in the history of Ukraine as anti-Russia is put to rest. In any case, the period of the split of the Russian people is ending.

And here begins the second dimension of the coming new era - it concerns relations between Russia and the West. Not even Russia, but the Russian world, that is, three states, Russia, Belarus and Ukraine, acting in geopolitical terms as a single whole. These relations have entered a new stage - the West sees Russia returning to its historical borders in Europe. And it loudly resents this, although deep down it must admit to itself that it could not have been otherwise.

Did anyone in the old European capitals, in Paris and

Berlin, seriously believe that Moscow would abandon Kiev? That the Russians would forever be a divided people? And at the same time, when Europe is uniting, when the German and French elites are trying to wrest control over European integration from the Anglo-Saxons and assemble a united Europe? Forgetting that the unification of Europe became possible only thanks to the unification of Germany, which happened by Russian good will (even if not very smart). To then set their sights on Russian lands is the height of not even ingratitude, but geopolitical stupidity. The West as a whole, and even more so Europe separately, did not have the strength to keep Ukraine in its sphere of influence, much less take it for itself. Not to understand this, one would have to be a geopolitical fool.

More precisely, there was only one option: to bet on the further collapse of Russia, that is, the Russian Federation. But the fact that it did not work should have become clear twenty years ago. And already fifteen years ago, after Putin's Munich speech, even the deaf could hear - Russia is returning."

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

What Russia Should Do with Ukraine

Published by Ria Novosti 09:15 04.04.2022

If Russia were to win the war of aggression against Ukraine and take control of the entire country, this would not mean an end to the suffering of the people of Ukraine, on the contrary, it would be the beginning of a new severe suffering for the next 25 years. This article, published in April 2022 by Ria Novosti, the state and state-controlled news agency that never publishes anything without the Kremlin's permission, shows the fate that Ukraine would be deprived of after a defeat.

Here are some important parts of this article.

RIA Novosti columnist Timofey Sergeytsev shared his thoughts on what the denazification of Ukraine implies and why it is needed. "RIA Novosti columnist Timofey Sergeytsev shared his thoughts on what the denazification of Ukraine implies and why it is needed."

A significant part of the people are Nazis

"Denazification is necessary when a significant part of the people - most likely, its majority - is drawn into the Nazi regime's policy. That is, when the hypothesis "the people are good - the government is bad" does not work. Recognition of this fact is the basis of the policy of denazification, all its measures, and the fact itself is its subject."

"Nazis who have taken up arms must be destroyed on the battlefield to the maximum extent possible.

No significant distinction should be made between the Ukrainian Armed Forces and the so-called national battalions, as well as the territorial defense that has joined these two types of military formations. All of them are equally involved in extreme cruelty towards the civilian population, equally guilty of the genocide of the Russian people, and do not

comply with the laws and customs of war. War criminals and active Nazis must be punished in an exemplary and demonstrative manner. Total lustration must be carried out."

A significant part of the masses are also guilty

"However, in addition to the top, a significant part of the masses, who are passive Nazis, accomplices of Nazism, are also guilty.

The further denazification of this mass of the population consists of re-education, which is achieved by ideological repression (suppression) of Nazi attitudes and strict censorship: not only in the political sphere, but also necessarily in the sphere of culture and education."

"The period of denazification cannot be shorter than one generation, which must be born, grow up and reach maturity under the conditions of denazification."

"In this case, the necessary initial steps of denazification can be defined as liquidation of armed Nazi

formations (which are understood to mean any armed formations of Ukraine, including the Armed Forces of Ukraine), as well as the military, information, and educational infrastructure that ensures their activity;

the formation of organs of popular self-government and militia (defense and law enforcement) of liberated territories, protecting the population from the terror of underground Nazi groups;

installation of the Russian information space;

confiscation of educational materials and prohibition of educational programs at all levels that contain Nazi ideological principles;

mass investigative actions to establish personal responsibility for war crimes, crimes against humanity, the dissemination of Nazi ideology and support for the Nazi regime;"

Forced labor as punishment for Nazi activities (from among those to whom the death penalty or imprisonment will not be applied)

lustration, publication of the names of accomplices of the Nazi regime, their forced labor to restore the destroyed infrastructure as punishment for Nazi activities (from among those to whom the death penalty or imprisonment will not be applied);

the adoption at the local level, under the supervision of Russia, of primary normative acts of denazification "from below", the prohibition of all types and forms of the revival of Nazi ideology;

the establishment of memorials, commemorative signs, and monuments to the victims of Ukrainian Nazism, perpetuating the memory of the heroes of the fight against it;

inclusion of a set of anti-fascist and denazification norms in the constitutions of the new people's republics;"

This will go on for 25 years

"creation of permanent denazification bodies for a period of 25 years."

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

Dmitry Medvedev's Rhetoric on Ukraine: A Glimpse into His Language and Ideology

Dmitry Medvedev, the former President of Russia and current Deputy Chairman of the Security Council, has once again attracted attention with a provocative and incendiary statement about the ongoing conflict in Ukraine. On August 30, Medvedev posted a message on Telegram that stands out for its harsh language and extreme accusations, revealing the extent to which Russian political discourse has escalated in recent years.

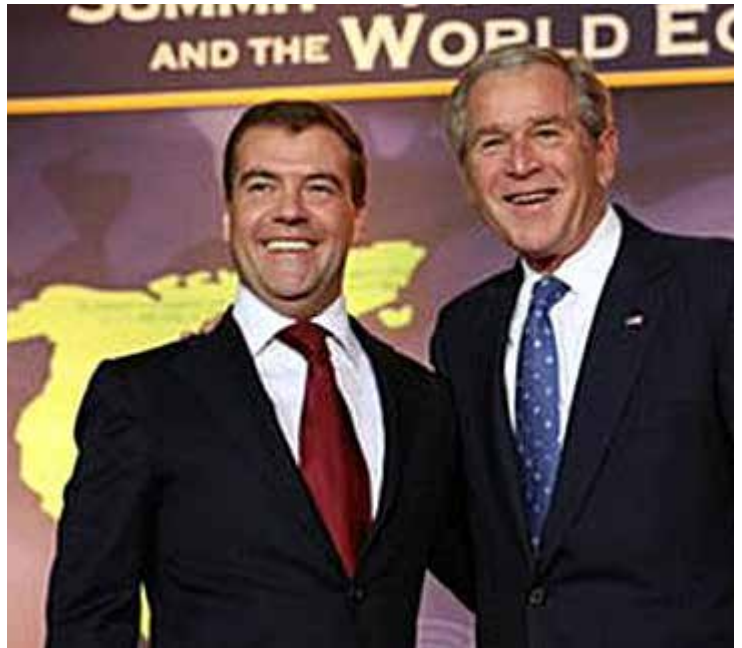
In his post, Medvedev launches into a tirade against the Ukrainian government and its Western allies, labeling them with a string of derogatory terms. He refers to Ukrainian leaders as "Kyiv neo-Nazis" and claims that they are "desperately supported" by what he describes as "rabid animals who guard the Western world today." These comments not only reflect a starkly hostile stance but also employ dehumanizing language, a tactic often used to demonize opponents and justify aggressive actions.

Medvedev goes on to make sweeping accusations about the motivations behind Ukraine's efforts to regain control over the Donbass region. He asserts that the Ukrainian leadership is driven solely by a desire for money, claiming, "The reason is banal: they need money. Cash - or money, in other words." According to Medvedev, this financial desperation stems from the alleged corruption and economic mismanagement by President

Zelensky's administration, which he describes as a "criminal clique" that has led Ukraine to "disaster."

One of the most striking elements of Medvedev's message is his use of grotesque metaphors and insults to describe both Ukrainian and Western figures. For instance, he refers to U.S. President Joe Biden's administration as "Biden's half-dead dog" and dismisses other Western leaders as "insignificant homunculi standing by a stinking trough in the so-called Baltics." Such language is unusually coarse for a former head of state, suggesting a deliberate attempt to provoke and appeal to a specific audience that resonates with such rhetoric.

Medvedev also delves into the economic aspects of the conflict, specifically focusing on Ukraine's mineral resources. He argues that Western countries are primarily interested in Ukraine because of its vast mineral wealth, particularly in the Donbass region. He notes, "according to open sources, the total value of Ukraine's mineral resource base is estimated at almost \$14.8 trillion," with a significant portion located in regions that are now controlled by Russia. This framing suggests that Medvedev views the conflict as not just a geopolitical struggle but also a resource war, with the West exploiting Ukraine for its natural riches.

Dmitry Medvedev and George W. Bush

In a particularly alarming section of his post, Medvedev accuses Western powers of having no regard for Ukrainian lives, claiming they are pushing for a war "to the last Ukrainian" in order to gain access to these resources. He writes, "The lives of ordinary Ukrainians do not matter. That is the entire cynical interest of the green meat and hairy dung flies from the Anglo-Saxon world." This vivid and repugnant imagery serves to further dehumanize both Western leaders and the Ukrainian people, painting them as mere pawns in a larger, malevolent scheme.

Medvedev's rhetoric culminates in a grim prediction for Ukraine's future, suggesting that the country is on the brink of "rapid decomposition and inevitable collapse." He argues that with much of its resource base now under Russian control, Ukraine

has little left to sustain itself and will soon face economic ruin. This apocalyptic vision is presented with a sense of satisfaction, as Medvedev concludes that the "resource base illegally obtained by Bandera's creatures at the end of the 20th century has returned to their native country."

Overall, Medvedev's Telegram post is a stark example of how the conflict in Ukraine is being framed within Russian political discourse. The use of inflammatory language, dehumanizing metaphors, and extreme accusations reflects not only the depth of hostility but also a deliberate strategy to vilify opponents and justify Russia's actions. For a former president of a global power, such rhetoric is both surprising and unsettling, highlighting the extent to which the norms of political communication have shifted in the current geopolitical climate.

PAKINA

Maalattia vai betoni – odottamaton terveysongelma?

Olemme jo pitkään nähneet betonilattiat merkinä nykyaikaisuudesta ja hygieniasta. Mutta entä jos vanha totuus siitä, että maalattiat ovat epäterveellisiä, ei olekaan totta?

Bangladeshissa meneillään oleva tutkimus haastaa nyt ennakkoluulomme lattian roolista terveydellemme.

Tutkimuksen virallinen nimi on «Sementtilattiat ja lasten terveys (CRADLE): satunnaistettu tutkimus Bangladeshin maaseudulla» ja se löytyy verkosta. Tutkimusta johtaa yhdysvaltalaisen Stanfordin yliopiston tutkija Jade Benjamin-Chung.

Bangladeshin tutkijat vertaavat nyt, saavatko maalattiaisten talojen pienet lapset enemmän suolistoinfektioita kuin betonilattiallisten talojen lapset. Tutkimuksen tuloksilla voi olla merkittäviä seurauksia paitsi kehitysmaailmalle myös omalle kotiympäristöllemme.

Entä jos käy ilmi, että maalattioilla ja niiden luonnollisilla materiaaleilla voi todella olla positiivinen vaikutus terveytemme? Ehkä maaperän lattiat voivat edistää tasapainoisempaa mikrobiomia, toisin sanoen

miljardeja bakteereja, jotka elävät meissä ja meissä. Yhä useammat tutkimukset osoittavat, että suolistofloorallamme on ratkaiseva rooli terveydellemme.

Jos Bangladeshissa tehty tutkimus osoittaa, että

maaperän lattiat voivat olla terveellisempiä, mitä se tarkoittaa meille täällä Pohjoismaissa? Pitäisikö meidän alkaa repiä betonilattioitamme ja korvata ne likaisilla lattioilla? Ehkä ei täysin, mutta se voi pakkota meidät miettimään

uudelleen kotimme ja suhteemme luontoon.

Ehkä voimme inspiroitua muista kulttuureista, joissa likalattiat ovat luonnollinen osa elämää. Ehkä voimme löytää tapoja yhdistää modernit mukavuudet luonnollisempiin materiaaleihin.

On tärkeää muistaa, että yksittäinen tutkimus ei tarjoa koko totuutta. Mutta se voi sytyttää uusia ajatuksia ja keskusteluja. Ehkä on aika kyseenalaistaa joitakin juurtuneita käsityksiämme siitä, mikä on hygieenistä ja terveellistä.

Joten odottaessamme Bangladeshin tuloksia voimme pohtia seuraavia kysymyksiä:

Mitä etuja ja haittoja näemme maalattioissa ja betonilattioissa?

Miten voimme luoda koteja, jotka ovat sekä terveellisiä että mukavia?

Miten voimme tasapainottaa nykyaikaisuuden tarpeemme ja yhteyden luontoon?

Riippumatta tutkimuksen tuloksista, se voi edistää tärkeää keskustelua elinympäristöstämme ja terveydestämme. Ehkä on aika katsoa kotejamme uusin silmin ja löytää uusia tapoja elää kestävämmän ja terveellisemmän.

ASTRONOMIA

Ensi vuonna aurinko ja kuu pimenevät - kuten aina aikaisemminkin

Ensi vuonnakin taivaalla tapahtuu jälleen säännöllistä menoa. Aurinko ja kuu tekevät sitä, mitä ne ovat tehneet miljardeja vuosia – pimenevät. Nämä taivaalliset tapahtumat ovat aina herättäneet ihmisissä ihmetystä ja jopa pelkoa, mutta nykyään tiedämme, että ne ovat vain luonnonlakien mukaisia ilmiöitä.

Kuunpimennyksen päivämäärät: Osittainen kuunpimennys tapahtuu 25. maaliskuuta 2024 ja osittainen kuunpimennys on odotettavissa myös 17. syyskuuta 2024, molemmat näkyvät Suomesta. Täydellinen auringonpimennys nähdään maailmalla 8. huhtikuuta 2024; Se ei kuitenkaan näy Suomesta.

Molemmat kuunpimennykset siis näkyvät Suo-messa, mikä tarjoaa erinomaiset havaintomahdollisuudet.

Pimennyksiä ei saa koskaan katsoa suoraan aurinkoon, sillä se voi vahingoittaa silmiä pysyvästi.

Aurinko- ja kuunpimennykset ovat kuin maailmankaikkeuden oma pieni teatteriesitys. Aurinko-pimennyksessä kuu kulkee maapallon ja auringon väliin, varjostaen auringon valon. Kuunpimennyksessä taas maa kulkee auringon ja kuun väliin, heittäen varjonsa kuuhun. Näitä tapahtumia on nähtävissä eri puolilla maapalloa vuosittain, joskus useita kertoja.

Vaikka pimennykset ovatkin toistuvia tapahtumia, ne eivät ole koskaan täysin samanlaisia. Pimennysten kesto, näkyvyysalue ja jopa väri voivat vaihdella. Esimerkiksi auringonpimennykset voivat

olla osittaisia tai täydellisiä, ja kuunpimennykset voivat olla punertavia, kun auringonvalo taittuu maapallon ilmakehän läpi.

Nykyään meillä on tarkkoja tietokoneohjelmia, joiden avulla voimme ennustaa tulevat pimennykset vuosikymmeniä etukäteen. Tämä on valtava edistysaskel verrattuna muinaisiin kansoihin, jotka usein tulkitsivat pimennykset jumalien vihan merkeiksi.

Mutta miksi meitä sitten kiehtoo edelleen seurata taivaalla tapahtuvia muutoksia? Eh-kä se johtuu siitä, että pimennykset muistuttavat meitä omasta pienuudestamme ja siitä, että olemme osa jotakin paljon suurempaa. Tai ehkä se on vain se ihmeellinen tunne, kun näkee taivaan muuttuvan hetkessä.

Oli syy mikä tahansa, on varmaa, että ensi vuoden pimennykset herättävät jälleen ihmisten uteliaisuuden ja ihailun. Niiden seuraaminen on loistava tapa muistuttaa

itseään siitä, kuinka upea ja monimuotoinen maailma meitä ympäröi.

Mitä seuraavaksi?

Jos olet kiinnostunut seuraamaan ensi vuoden pimennyksiä, kannattaa tarkistaa paikalliset tähtitieteelliset yhdistykset tai nettisivut. Niistä löydät tarkemmat tiedot siitä, milloin ja missä pimennykset ovat nähtävissä. Voit myös hankkia itsellesi pienen teleskoopin tai kiikarit, joilla voit tarkkailla taivaan tapahtumia tarkemmin.

Muista: Pimennyksiä ei saa koskaan katsoa suoraan aurinkoon, sillä se voi vahingoittaa silmiä pysyvästi. Käytä aina asianmukaisia suojalaseja tai muita suojavälineitä.

Ensi vuonnakin taivaalla tapahtuu siis jälleen säännöllistä menoa. Aurinko ja kuu pimenevät, kuten aina aikaisemminkin. Nämä taivaalliset tapahtumat ovat loistava tilaisuus pysähtyä hetkeksi ja ihailua maailmankaikkeuden kauneutta.

TEKOÄLY

AI-luodut podcastit: Uusi aikakausi audio-sisällön parissa NotebookLM

Digitaalisen median nopeasti kehittyvässä maailmassa tekoäly (AI) jatkaa rajojen venyttämistä ja muokkaa teollisuuksia sekä määrittelee luovia prosesseja uudelleen.

Yksi merkittävimmistä edistysaskeleista on Googlen NotebookLM, edistynyt kieliteknologia, jolla on potentiaalia mullistaa podcast-maailma. Sen kyky tuottaa laadukasta äänisisältöä, joka vastaa ihmisen tuottamaa, avaa uusia ja jännittäviä mahdollisuuksia tekoälyn ohjaamille tarinoille, koulutukselle ja viihteelle.

AI-luotujen podcastien nousu

Podcast-alan kasvaessa hurjaa vauhtia sisällöntuottajat ja mediaryitykset etsivät jatkuvasti innovatiivisia työkaluja, joilla tehostaa tuotantoa ja vahvistaa luovuutta. NotebookLM, joka sai alun perin huomiot kyvystään tuottaa korkealaatuisia tekstejä, on nyt ottanut askeleen äänisisällön pariin. Tämä uraauurtava teknologia voi tuottaa podcasteja, joita on lähes mahdotonta erottaa ihmisten luomista, mikä avaa uusia mahdollisuuksia tulevaisuudelle.

NotebookLM tuottamien podcastien veto-voima perustuu useisiin ainutlaatuisiin ominaisuuksiin, jotka erottavat ne perinteisistä podcasteista:

Luonnollisen kuuloinen ääni: NotebookLM voi tuottaa äänisisältöä, joka jäljittelee ihmisen puheen luonnollista rytmiä ja sävyä. Tämä takaa kuuntelijalle sujuvan kokemuksen, jossa on vaikea havaita, että podcast on tekoälyn luoma.

Monipuoliset aiheet: Olipa kyse uutisista, ajankohtaisista tapahtumista tai kevyistä tarinoista, NotebookLM voi käsitellä monenlaisia aiheita. Sen joustavuus tekee siitä ihanteellisen työkalun sisällöntuottajille, jotka haluavat tutkia eri genrejä ilman aikaa vievää tuotantoa.

Mukautettavat formaatit: Malli voi tuottaa podcasteja eri formaateissa, kuten monologeja, haastatteluja tai paneelikeskusteluja. Tämä joustavuus antaa tuottajille mahdollisuuden kokeilla erilaisia tyylejä ja vastata kuuntelijoidensa erityisiin mieltymyksiin.

Reaaliaikainen luonti: Yksi NotebookLM vaikuttavimmista ominaisuuksista on kyky tuottaa sisältöä reaaliajassa.

Tämä mahdollistaa on-demand-podcastien luomisen, joita voidaan nopeasti mukauttaa reaaliaikaisiin tapahtumiin, kuten uutisraportteihin tai livekommentteihin.

Mahdolliset sovellukset eri aloilla

NotebookLM-podcastien mahdollisuudet ovat valtavat, ja niillä on potentiaalia muuttaa tiedon kulutusta useilla eri aloilla:

Uutiset ja ajankohtaiset tapahtumat: Toimittajat ja mediaryitykset voivat käyttää NotebookLM:ää luodakseen kiinnostavia ja ajantasaisia uutispodcasteja. Tekoälyn kyky tiivistää tietoa nopeasti varmistaa, että kuuntelijat pysyvät aina ajan tasalla.

Koulutus: Koulutuspodcastit ovat suosittu tapa tehdä oppimisesta saavutettavampaa, ja NotebookLM voi parantaa tätä entisestään. AI voi tuottaa informatiivisia podcasteja monenlaisista aiheista, historiasta ja tieteestä kielten oppimiseen, tehden oppimisesta mielenkiintoisempaa ja mukautettavaa.

Viihde: Tekoälyn tuottamat podcastit voivat viihdyttää kuuntelijoita tarinoilla, vitseillä ja luovilla narratiiveilla. Malli voi luoda

juonia, hahmoja ja dialogeja, mikä tarjoaa rajattomat mahdollisuudet viihteen maailmassa.

Henkilökohtainen sisältö: Analysoimalla kuuntelijoiden mieltymyksiä NotebookLM voi mukauttaa podcasteja vastaamaan yksilöllisiä kiinnostuksen kohteita. Olipa kuuntelija kiinnostunut syvällisistä poliittisista analyyseistä tai rentouttavista keskusteluisista, AI voi luoda sopivaa sisältöä.

Eettiset näkökulmat ja haasteet

Vaikka NotebookLM-podcasteilla on monia etuja, teknologia herättää myös tärkeitä eettisiä kysymyksiä. AI luoman sisällön nopea kehitys on herättänyt huolta tiedon paikkansapitävyydestä ja luotettavuudesta. Erityisesti on pelko disinformaatiosta ja siitä, että ihmisten luoma sisältö voi joutua kilpailemaan AI kanssa.

NotebookLM kehittäjät tunnistavat nämä haasteet ja korostavat vastuullisen käytön merkitystä. Kun AI ä tuotettu sisältö kehittyä edelleen, on ratkaisevaa luoda ohjeita ja sääntöjä, jotka takaavat avoimuuden ja vastuun sisällöntuotan-

**Podcast in English:
Russian disinformation**
<https://vpress.ovh/podcasts.htm>

nossa. On tärkeää säilyttää sekä tiedon luotettavuus että ihmisten luova panos.

Lisäksi ei voida sivuuttaa AI:n mahdollisia vaikutuksia työmarkkinoihin mediassa ja luovilla aloilla. Tekoälyn ottaessa haltuunsa yhä enemmän ihmisten perinteisesti hoitamia tehtäviä, se voi johtaa muutoksiin työmarkkinoilla. Toisaalta AI voi toimia työkaluna, joka tukee ihmisen luovuutta ottamalla hoitaakseen toistuvia tai aikaa vieviä tehtäviä.

Podcastien tulevaisuus tekoälyn avulla

NotebookLM-podcastit

edustavat uutta rajapyykkiä digitaalisessa äänisisällössä. Kyky luoda korkealaatuisia, kiinnostavia ja monipuolisia podcasteja voi muokata mediakulutuksen tulevaisuutta merkittävästi. Kuten kaikkien teknologisten edistysaskeleiden kohdalla, on tärkeää löytää tasapaino innovaation hyödyntämisen ja laajempien sosiaalisten sekä eettisten vaikutusten huomioon ottamisen välillä.

Kun tekoälystä tulee yhä suurempi osa arkeamme, NotebookLM tarjoaa sisällöntuottajille mahdollisuuden venyttää luovuuden ja tehokkuuden rajoja. Olipa kyseessä koulutussisältö,

uutisraportointi tai viihde, tekoälyn tuottamat podcastit voivat tavoittaa uusia yleisöjä ja tuoda uuden ulottuvuuden sisällöntuotantoon.

Näin luot oman podcastin NotebookLM:ä: Vaihteellinen opas

Niille, jotka haluavat tutkia tätä uutta teknologiaa, podcastin luominen NotebookLM:ä on yksinkertaista. Tässä on vaihteellinen opas alkuun pääsemiseksi:

Määrittele konsepti: Aloita määrittelemällä podcastisi aihe, kohdeyleisö ja formaatti. Riippumatta siitä, onko kyseessä keskusteluformaatti vai tarinankerrontaan perustuva podcast, selkeä visio auttaa ohjaamaan sisällöntuotantoa.

Luo käsikirjoitus: Käytä NotebookLM:ää luodaksesi käsikirjoituksen tai luonnoksen. Antamalla tekoälylle tiettyjä kommentoja tai kysymyksiä voit ohjata sisältöä ja varmistaa, että se vastaa tavoitteitasi.

Muokkaa ja viimeistele: Kun käsikirjoitus on luotu, käy se läpi ja tee

tarvittavat muutokset. Voit lisätä oman henkilökohtaisen kosketuksesi tai hienosäätää sisältöä varmistaaksesi, että se sopii yleisöllesi.

Muuta äänimuotoon: Käytä tekstistä puheeksi -työkalua muuntaaksesi käsikirjoituksen äänimuotoon. NotebookLM voi myös antaa ehdotuksia äänistä, jotka sopivat podcastisi sävyyn ja tyyliin.

Lisää ääniefektejä: Paranna kuuntelukokemusta harkitsemalla musiikin, ääniefektien tai siirtymien lisäämistä, jotka tuovat sisältösi syvyyttä ja dynamiikkaa.

Julkaise ja jaa: Kun podcastisi on valmis, voit jakaa sen eri alustoille, kuten Apple Podcasts, Spotify tai Google Podcasts, tavoittaaksesi laajemman yleisön.

NotebookLM kehittyessä edelleen se tarjoaa jännittäviä mahdollisuuksia podcastin tekijöille viedä ideansa uudelle tasolle. Podcastien tulevaisuus on täällä – ja sitä vauhdittaa tekoäly.

TEKOÄLY

Paras tekoäly on vielä nimeämättä

Tekoälyn nopeasti kehittyvässä maailmassa muutama malli on noussut kärkijoukkoon kilpailussa luoda kyvykkäin ja monipuolisin tekoälyavustaja. GPT-3.5, GPT-4, GPT-4.0, Gemini Pro, Monica ja Claude 3.5 kamppailevat kaikki ykkösjästä, jokaisella omat vahvuutensa ja heikkoutensa.

Tekoälyalan jatkaessa huimaa kehitystään kysymys siitä, mikä malli on paras,

pysyy avoimena keskustelunaiheena. OpenAI:n kehittämät GPT-3.5 ja GPT-4 ovat herättäneet huomiota vaikuttavilla luonnollisen kielen käsittelykyvyillään. GPT-3.5 tarjoaa hyvän tasapainon suorituskyvyn ja kustannuste-hokkuuden välillä, tehden siitä saavutettavan laajemmalle käyttäjäkunnalle. GPT-4 puolestaan ylpeilee paremmilla päättelykyvyillä ja kehittyneemmällä kontekstin ymmärtämisellä, mutta tulee korkeammalla hintalapulla.

Googlen Gemini Pro on astunut areenalle lupaavilla multimodaalisilla kyvyillään, pystyen käsittelemään

saanut tunnustusta vahvasta painotuksestaan turvallisuuteen ja eettisiin näkökohtiin. Sisäänrakennettujen suojelemissä ja vastuullisen tekoälykehityksen sitoutumisen ansiosta Claude 3.5 vetoaa käyttäjiin, jotka priorisoivat luotettavuutta ja eettistä linjausta tekoälyvuorovaikutuksissaan.

Näiden mallien jatkaessa kehittymistään niiden suhteelliset vahvuudet ja heikkoudet muuttuvat. GPT-4.0 esimerkiksi lupaa vieläkin suurempia kykyjä kuin edeltäjänsä, mutta yksi-tyiskohdat ovat vielä hämärän peitossa. Nopea kehitystahti tarkoittaa, että

ja tuottamaan sekä tämän päivän johtaja voi tekstiä että kuvia. jäädä huomisen innovaation jalkoihin.

Tämä monipuolisuus antaa sille etulyöntiaseman tietyissä sovelluksissa, erityisesti niissä, jotka vaativat ymmärrystä kielenkäsittelyn rinnalla.

Vähemmän tunnettuna kilpailija Monica on löytänyt oman paikkansa keskusteluissa. Vaikka se ei ehkä vastaa joidenkin tekoälyn mahdollisuuksien rajoja voimme odottaa näkevämme entistä sen kykyä käydä vi-

teikkäämpinä, neempiä malleja. Kilpailu tunneälykkäämpiä keskusteluja erottaa ajaa inno-vaatiota, kannustajien joukosta.

Anthropicin kehittämä Claude 3.5 on Toistaiseksi "parhaan tekoälyn" kruunu on vielä lu-

nastamatta, jokaisen mallin tarjotessa oman ainutlaatuisen panoksensa alalle. Näiden teknologioiden jatkaessa kehittymistään käyttäjien ja kehittäjien on huolellisesti harkittava erityisiä vaatimuksiaan ja eettisiä näkökohtia valitessaan tekoälymallia.

Tekoälymaisema on kaukana vakiintuneesta, ja paras saattaa todella olla vielä tulossa. Seis-tessämme vieläkin suurempien tekoälyn läpimurtojen kynnyksellä yksi asia on varma: kilpailu täydellisen tekoälyavustajan luomiseksi on kaukana päättymisestä.

TEKOÄLY

20 jokapäiväistä lyhennettä, jotka sinun on tiedettävä (ja ehkä joitain, joita et tarvitsekaan!)

Lyhenteitä on nykyään kaikkialla. Tekstiviestien lyhenteistä tekniiseen ammattikieleen, kätevät 3-kirjaimiset yhdistelmät (ja joskus pidemmät) voivat olla hämmentäviä, jos et ole tietoinen. Mutta älä pelkää, muut lyhenne seikkailijat! Tämä artikkeli antaa sinulle tietoa tulkita 20 yleisintä lyhennettä, joita kohtaat jokapäiväisessä elämässä.

LOL: Laughing Out Loud, Lot of Laugh, Äänekäs nauru (Tämä saattaa olla jo klassikko monille!)
BRB: Be Right Back (Täydellinen nopeaan wc-taukoon keskustelun aikana)
OMG: Oh My God (Ilmaisee yllättyneisyyttä tai voimakkaita tunteita)
IMHO: In My Humble Opinion, Nöyrän mielipiteeni mukaan (tapa aloittaa

mielipiteesi kohteliaasti)
** ASAP:** Mahdollisimman pian (Tulen syyttämisen jonkun alle... kiva)
FYI: For Your Information, Tiedoksi (heads-up jollekin)
ETA: Estimated Time of Arrival arvioitu saapumisaika (ilmoittaa, milloin odottaa jotakuta)
Vastauspyyntö: Vastaa (virallinen pyyntö vastauksesta kutsuun)
PDF: Portable Document Format, Siirrettävän asiakirjan muoto
JPG: Joint Photographic Experts Group (suositettu kuvatiedostomuoto)
GIF: Graphics Interchange Format (Toinen kuvamuoto, joka tunnetaan animaatioista)
TIFF: Tagged Image File Format (käytetään korkealaatuisille kuville)
WWW: World Wide Web (Internetin perusta, jonka tunnemme)

HTTP: Hypertext Transfer Protocol (kieli, jota verkkosivut käyttävät puhumiseen)
GPS: Global Positioning System (auttaa navigoimaan maailmassa)
Pankkiautomaatti: Pankkiautomaatti (ystävällinen paikallinen pankkiautomaatti)
DIY: Tee se itse (käteville ihmisille)
VIP: Erittäin tärkeä henkilö (joku, joka saa erityiskohdeltua)
TBA: To Be Announced Ilmoitetaan myöhemmin (Pysy kuulolla saadaksesi lisätietoja)
TBD: Ole luja (selvitämme edelleen asioita)
Tämä on vain esimakua lyhenteiden maailmasta, mutta kun nämä 20 ovat vyön alla, olet hyvin matkalla tulkitsemaan jokapäiväistä kieltä satunnaisista teksteistä teknisiin asiakirjoihin. Joten seuraavan kerran, kun näet lyhenteen, joka saa sinut naarmuttamaan

päätäsi, muista tämä luettelo ja jatka pikakirjoituksen viestinnän ihmeellisen

Maailman tulkki

Moderni sanomalehti, jonka ulkoasussa on piirteitä 1870-luvun lehdistöstä. Silloin sanomalehdissä oli vain 4-8 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten muutamassa sivussa on paljon luettavaa.

Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansallisarkistosta (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3, Gemini ja Monica tekevät osan rutiininomaisesta toimitustyöstä, kuten käännöstyö, korrehtuurin luku ja lyhyen notisien kirjoittaminen. Kaikki tekstit on tarkastettu toimittajilla ja toimitus vastaa tekstien sisällöstä.

Waasan Päivälehti on päivälehtityyppinen julkaisu, toistaiseksi se ilmestyy sunnuntaiaamuisin. mutta tavoitteenamme on että se jatkossa ilmestyy joka aamu.

Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi.

Päätoimittaja on Hans Björknäs. Lukijoiden kirjoitukset ovat tervetulle!

Lehti on paikallisessa omistuksessa ja tulee sellaisenaan pysymään.

Toimitus: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

Helsingin toimitus: Waasan Päivälehti, Toinen linja 9 B 36, 00530 Helsinki. Puhelin +358-40-5462455. Ilmoitukset pyydetään lähettämään emaililla jpg-muodossa.

Email: waasanpaivalehti@gmail.com

Mikä talo tämä on?

Viime viikon talo: Loftet

He, jotka tietävät hiukan enemmän ovat he, jotka lukevat Waasan päivälehteä

Wasa Daily
Wasa Dagblad
Photo Supplement

República's president Alexander Stubb in Vaasa 27.4.2024

Kärlsfestival denna vecka!

Kalevaspeleinen i Vaasa 27-30.6.2024

Kremlin gör natt av sina motsståndare - 1939 liksom nu

HERE WE ARE vpress.se/hi

EN IT press: Grunden för lycka och demokrati

Kommittéens utredningens djupgående konsekvenser för Finland under de kommande 50 åren

KÖR-FESTIVALEN

Sinebrychhoff Konstmuseum

Kremlin gör natt av sina motsståndare - 1939 liksom nu

HERE WE ARE vpress.se/hi

Enligt gravbräddskände Åtgärder

Pain-maja, en Pörtomdiktare

Puccinis "TOSCA" KOMMER TILL VASA I JANUARI

Kremlin gör natt av sina motsståndare - 1939 liksom nu

HERE WE ARE vpress.se/hi

Wasa Dagblad
Photo Supplement

Sinebrychhoffin taidemuseo

Sinebrychhoffin konstmuseum

Sinebrychhoff Art Museum

Wasa Daily
Wasa Dagblad
Photo Supplement

**Pörtom kyrka
Pirttikylän kirkko
The Church in Pörtom**

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Ihana kuofestivaali tulossa!

Tasavallan presidentti Alexander Stubb Vaasassa 27.4.2024

Jeff Goodell: The Heat will kill you first

Kaleva kilpailut VAASASSA 27-30.6

Hylkeenpyynti Raippaluodossa 1895

Jussi Adler-Olsen

Venäjän omittainen diplomaattinen kieli

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Hylkeenpyynti Raippaluodossa 1895

WASA LEHDISTÖ: Ummellisuuden ja demokratian perusta

KUORO-FESTIVAALI

Sinebrychhoffin taidemuseo

Venäjän omittainen diplomaattinen kieli

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Puccinin "Tosca" Näin löydät tie-oppaan on tulos kirkkoon!

NAISTEN ÄÄNI-elämäkertakirjasto

KUORO-FESTIVAALI

Sinebrychhoffin taidemuseo

Venäjän omittainen diplomaattinen kieli

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Mysterious green giants in the Laastipalatsi square, Helsinki

Mystical East in Ika-noja
All EU-candidates

Puccini's "Tosca" is coming to Vaasa

ROAD CHURCHES

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

What a wonderful start week we have ahead of us!

Cycling Week in Vaasa this week

Climate Change's Profound Impact on Finland

Kaleva Games in Vaasa 27-30.6

Jussi Adler-Olsen

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

CHOIR FESTIVAL

A Free Place: The Hedrick of Happiness and Democracy

ROAD CHURCHES

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Mysterious green giants in the Laastipalatsi square, Helsinki

Mystical East in Ika-noja
All EU-candidates

Puccini's "Tosca" is coming to Vaasa

ROAD CHURCHES

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se/hi

Wasa Daily
Wasa Dagblad
Photo Supplement

Fero Järnefelt (1863-1937)

Wasa Daily
Wasa Dagblad
Photo Supplement

I K Inha (1865-1930)

I Replot 1895

Raippaluodossa 1895

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Tasavallan presidentti Alexander Stubb Vaasassa 27.4.24

Jeff Goodell: The Heat will kill you first

Kaleva kilpailut Vaasassa 27-30.6

Jussi Adler-Olsen

Vaasaan istutetaan 70 000 puita

Hylkeenpyynti Raippaluodossa 1895

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Finland's president Alexander Stubb in Vaasa 27.4.2024

Jeff Goodell: The Heat will kill you first

Kaleva Games in Vaasa 27-30.6

Jussi Adler-Olsen

A tree for everyone in Vaasa

ROAD CHURCHES

HERE WE ARE vpress.se/hi

MARRASKUUN HOROSKOOPPI

Marraskuun horoskooppi: Mitä tähdet kertovat?

Oinas (21.3.–19.4.): Marraskuussa innostuksesi on huipussaan, Oinas! Varo kuitenkin—kaikki eivät ole valmiita energiaasi ennen kolmatta kahvikuppiaan. Kanavoi intohimosi johonkin hyödylliseen, kuten sukkalaa-tikon järjestelyyn. Pienetkin voitot ovat voittoja!

Härkä (20.4.–20.5.): Marraskuu tuo mukanaan ihanan kotoisan tunnelman, Härkä. Sinulla on valtava halu kaperäytyä viltin alle ja katsoa suosikkisarjosi putkeen. Tuottavuus? Yliarvostettua. Mukavuus? Välttämätöntä. Älä anna kenenkään vakuuttaa sinua toisin.

Kaksonen (21.5.–20.6.): Tällä kuulla jongleeraat enemmän asioita kuin sirkusartisti, Kaksonen. Multitasking on supervoimasi, mutta muista: sähköposteihin vastaaminen samalla kun teet joogaa voi tuottaa mielenkiintoisia hetkiä. Hengitä syvään—tai viisi kertaa.

Rapu (21.6.–22.7.): Marraskuussa tunteesi ovat yhtä arvaamattomia kuin sää. Yhtenä hetkenä olet valmis talviunille, seuraavana suunnittelet spontaania automattakaa. Hyvä uutinen on, että ystäväsi ovat jo tottuneet tunnevuoristorataan—nauti kyydistä!

Leijona (23.7.–22.8.):

Tässä kuussa tunnet itsesi erityisen upeaksi, Leijona! Jokainen katu on kuin oma catwalkisi, mutta älä ylläty, jos kompastut välillä omiin jalkoihisi. Se on vain osa viihätysvoimaasi. Muista, että itsevarmuus vie pitkälle!

Neitsyt (23.8.–22.9.): Marraskuu on täydellistä aikaa järjestelylle, Neitsyt. Saat iloa elämän järjestämisestä pienintäkin yksityiskohdasta myöten. Älä kuitenkaan liioittele—ystäväsi eivät ehkä arvosta, jos alat aakkostaa heidän maustehyllyjään.

Vaaka (23.9.–22.10.): Tässä kuussa sinusta tulee porukan diplomaatti, Vaaka. Kaikki kääntyvät puoleesi ratkaisemaan riitoja, oli kyseessä sitten illallissuunnitelmat tai viimeinen pizzapala. Älä kuitenkaan uhraudu liikaa—ansaitset sen viimeisen palan aivan yhtä paljon kuin muut!

Skorpioni (23.10.–21.11.): Nyt on sinun kaudesi, Skorpioni, ja tunnet itsesi salaperäiseksi ja vetovoimaiseksi. Saatat haluta vähän synkistellä, mutta muista: myös sinä tarvitset välillä naurua. Anna sisäisen koomikkosi loistaa—olet hausempi kuin uskotkaan!

Jousimies (22.11.–21.12.): Seikkailut kutsuvat, Jousimies! Ennen kuin varaat viime hetken matkan kaukaiseen maahan, kannattaa ehkä ensin siivota jääkaappi. Se vanhentunut jugurtti ei selviä kotiinpaluuseesi asti, mutta matkakuumeesi kylläkin!

Kauris (22.12.–19.1.): Olet työfiliksissä, Kauris, mutta älä anna kiireen viedä sinua mukanaan. Muista, että jopa supersankarit pitävät taukoja (ja näyttävät hyvältä tehdessään sen). Keitä kuppi teetä, laita jalat ylös ja anna maailman pyöriä hetken ilman sinua.

Vesimies (20.1.–18.2.): Olet täynnä ideoita tänä kuukautena, Vesimies, ja neroutesi on vaikea hillitä. Varmista vain, että ystäväsi ovat valmiita seuraavaan keksintöösi—se saattaa sisältää enemmän pahvia ja glitteriä kuin he odottivat.

Kalat (19.2.–20.3.): Unelmoiva ja luova, kuten aina, Kalat. Huomaat ajattelevasi omiasi keskellä keskustelua. Älä huoli, jos unohdat, mitä joku juuri sanoi—luultavasti loit seuraavan mestariteoksesi mielessäsi. Nyökkää ja hymyile; se toimii aina!

Iloista marraskuuta, ja muista: edes tähdet eivät osaa ennustaa, milloin lopetat torkuttamisen!

UUTISIA 100 VUOTTA SITTEN

Ilta- Kuriiri

Sunnuntai 27 lokakuuta 1924

Tämä on fikttiivinen päivälehti, joka sisältää täysin autenttisia uutisia tasan 100 vuoden takaa ja jonka tarkoituksena on antaa lukijalle käsitys siitä, miltä arki tuolloin näytti.

Taloudelliset vaikeudet sotkeutuvat.

Eversti Jernström kutsuttiin Tukholmas-ta.

On selvitettävä mat-kustuskiellon syyt.

Lehdistössä mainittiin jokin aika sitten eversti E. Jernströmi nykyisen valtiopäivätalon »Heimola», Regeringsgatan 15, osto ja myynti, jonka hän yhdessä muiden tilojen kanssa siirsi välittäjän kautta Pietarin talonpitäjä J. Piipanojalle. Marie ja hän ostivat sen sijaan Kärsämäen tilan ja muurarin mainitusta seurakunnasta. Eversti Jernström joutui kuitenkin myöhemmin taloudellisiin vaikeuksiin ja ryhtyi toimenpiteisiin myydäkseen Kärsämäen kartanon, joka on myös nyt palannut entiselle omistajalleen Piipanojalle. Elokuussa eversti J. haki asianomaiselta henkilöltä nimitystä Tukholman sotaakatemiaan, ja tämän hakemuksen hyväksymisen jälkeen hän lähti jonkin aikaa sitten Svergeen. Eversti Jernströmin asioiden vuoksi siviiliviranomaiset määräsivät kuitenkin matkustuskiellon. Kun tämä piti tehdä, eversti J. oli jo lähtenyt. Nya Tidningen on pyynnöstä saanut puolustusministeri L. M. almbergilta tietoonsa, että eversti Jernström on kutsuttu sähkönenä Tukholmasta ja hän on myös

jo palannut selvittämään asiaa, mikä on mahdollisesti epäselvää.

Päivän lento-onnettomuus.

Armeijan lentokone syöksyi maahan

Sandhamnissa

Kolme lentäjää loukkaantui, kone tuhoutui täysin. Lauantaina tapahtui luutnantti Miettisen seuran mukaan Nya Tidningen koki toisen lento-onnettomuuden ilmavoimissamme. Pahoitelmasta toimittajat saivat seuraavat viestit soittaessaan ilmavoimiin; Armeijan lentokone, jota lennätti korpraali Sipilä, törmäsi Kungsholmin ja Sandhamnien väliin ja tuhoutui siten täysin. Scout-mekaanikkona kersantti Hoine. Syksyllä kersantti Hoinen käsi katkesi. Korpraali Sipilä haavoittui päähän ja luutnantti Miettinen sai päähänsä ruuhteita. Ilmavoimien päivystys toteutti, että onnettomuuden syynä oli moottorivaurio

Agi Niska toimii Ruotsissa? ”Viinakuningas” aiheuttaa huolta Tukholmassa TUKHOLMA 19. lokakuuta Ruotsissa kerrotaan olevan Helsingissä tunnettu viinakuljettaja Algot Niska, jota kutsutaan myös ”viinan salakulje-

tuskuninkaaksi”. Tukholman poliisi ilmoittaa, että jos hän päätyisi Ruotsiin ilman passia, mikään ei estä poliisia huolehtimasta miehestä ja lähettämästä hänet takaisin maahansa. Mutta hän on saattanut myös tulla Svergeen väärällä passilla ja väärällä nimellä, ja sitten on puhdasta sattumaa, jos hän jää kiinni. Aina osoittamallaan ehdottomuudella hän voi luultavasti pysyä poissa.

Maailmanrauhan takamiseksi

Kansainliitto voi jättää kysymyksen rauhasta, johon se ei missään tapauksessa ole tyytyväinen, ja käsitellä jotakin hyödyllisempää. Rauhankysymys on selvä. Professori Henry Prall Fairchild New Yorkin yliopistosta on ystävällisesti järjestänyt pihvin. Professori on löytänyt ehdottoman varman tavan estää sota, ja tapa on hallinta hedelmällisyyttä. Sodat syttyvät ylikansoitukseen takia. Viimeisen sadan vuoden aikana maailman väkiluku on kasvanut 700 miljoonasta 1 700 miljoonaan, ja sen seuraukset tuntuvat. Nyt professori vaatii, että jokainen maa säätelee väestöään järjevin toimenpitein. Siten sodan alku ja syy ovat poissa maailmasta, ja ikuinen rauha on taattu. Professori ei täsmennä, mihin järjevin toimenpiteisiin pitäisi ryhtyä, mutta voidaan kuvitella, että tilastokeskuksen tehtävänä on joka vuosi tehdä ehdotuksia k.m:lle seuraavana vuonna syntyvien lasten lukumäärästä. Kun hallitus hyväksyi esityksen, jakamisesta lähetettiin postitse ilmoitus kaikille maan perheille. Aviottomia lapsia ei saa esiintyä, ja jos sellaisia tulee maailmaan, heidät katsotaan syntymättömiksi ja ne merkitään kirjanpitoon,

jotta ne eivät pilaa tilastoa. Voit myös kuvitella pienen koskettavan perhekohtauksen: - Äiti, sanoo ainoa lapsi Gustav Adolf, minulla ei ole ketään, jonka kanssa leikkiä. Enkö voisi saada pikkuveljen syntymäpäivälahjaksi? - Ei, poikani, Tilastokeskus ei salli sitä. - Mutta miksi sitten? - Koska se vaarantai-

si maailmanrauhan. Pikku Gustav menee pois ja itkee katkerasti, kun hänen nuorena sielussaan alkaa kasvaa terve viha tilastoja kohtaan.

UUDEN FORD FORDOR SEDANIN VIIMEISISTÄ PARANNUKSISTA ovat erittäin huomattavat vaunun vakinaisten varusteihin kuuluvat lamppu, tuulilasin kuivaaja ja koljelaudan valaisemiseksi lamppu, joka samalla tarkistaa takakalvydyn toimintaa. Päällystys on nykyään sinisestä verasta. Takaikkunoiden samenväriset silkkikuulimet. Takimmaisissa ovissa on suuret ja avarat taskut. Edessä torpedon alla löytyy tasku kartoja y. m. varten. Huolimatta näistä parannuksista ei uusi Ford Fordor Sedan ole entisestä kalliimpi, vaan makssa edelleen

Smk. 38,425:—

fob Helsinki. Rahti ostajan paikkakunnalle erikseen.

Tuberkuloosi Suomessa ja sen torjunta.

Täällä kuolee vuosittain 9 000 ihmistä tuberkuloosiin, lähinnä Vaasan läänissä; Keuhkosairaudet lisääntyvät Suomessa, mutta vähenevät Skandinaviassa.

Tuberkuloosikomitean mietintö.

Valtioneuvosto asetti 20 päivänä huhtikuuta 1922 Suomen Lääkäriseuran 25. yleiskokouksen pyynnöstä komitean, jonka tehtävänä oli valmistella kattavasti kysymystä tuberkuloosin torjunnasta maassa ja tehdä täydelliset ehdotukset tätä tarkoitusta varten tarvittavista toimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta. Wasan ensimmäinen kaupunginlääkäri, professori Wold, nimitettiin tämän komitean jäseneksi. Backman, puheenjohtaja, sekä tehtaan ja kunnanlääkäri, tohtori Tord Dreijer ja ambulanssilääkäri, tohtori S e v e r i S a v o n e n, jäsenet. Komitea, joka asiantuntijatyössään on ottanut mukaan tohtori Axel von Bonsdorffin, professori O. von Hellensin, professori Onni Tarjanteen ja arkkitehti Axel Mörnen, luovutti raporttinsa hallitukselle jokin aika sitten. Koska tämä raportti on äskettäin julkaistu painettuna, Arbetarbladeti-la on mahdollisuus raportoida siitä seuraavat mielenkiintoiset tiedot.

Tuberkuloosi on Suomessa tuhoisa todellinen sairaus.

Tuberkuloosi näyttäytyy Suomessa hyvin tuhoisana todellisena sairautena. Pelkästään keuhkotuberkuloosista tai keuhkosairaudesta maassamme on tällä hetkellä noin 45 000 ihmistä. Keuhkosairauksiin kuolee vuosittain noin 7 500 ihmistä ja muuhun tuberkuloosiin noin 1 500 ihmistä. Kaikista eniten työikäisistä, 15–60-vuotiaista, kuolemista jopa 40,6% johtuu keuhkokuumeesta. Keuhkokuumeeseen kuolleiden määrä 15–60-vuotiaana oli vuosina 1911–20 kaupungeissa keskimäärin 33 ja maaseudulla 31, laskettuna 10 000:sta mainittuun ikäry-

hmään kuuluvasta. Viimeksi mainittu luku oli korkein Vaasan läänissä, 37, ja pienin Mikkelin läänissä, 18. Jos vertaamme ajanjaksoja 1883-1897 ja 1911-1920, havaitsimme, että

15–60-vuotiaiden keuhkokuolleisuus on vähentynyt kaupungeissa (35:stä 33:een 10 000:ta elävää asukasta kohti), mutta lisääntynyt maaseudulla 28:sta 31:een). Keuhkosairauksien esiintyvyys koko maassa on siis lisääntynyt. Samaan aikaan keuhkokuolleisuus monissa muissa maissa, myös koko Skandinaviassa, on vähentynyt huomattavasti. Kuitenkin 30 vuotta sitten keuhkokuolleisuus oli Skandinavian maissa lähes yhtä korkea kuin Ruotsissa. Tanskassa se on edennyt niin pitkälle, että vuonna 1921 keuhkokuolleisuus siellä on laskenut 7,2:een, laskettuna 10 000 elävästä henkilöstä.

Kansantalouden näkökulmasta maamme keuhkojen noki tarkoittaa yksinkertaisimpien arvioiden mukaan 500 miljoonan markan menetystä vuosittain.

Ennalta ehkäisevän työn tekee ensisijaisesti komitea. Laatiessaan ehdotuksia tuberkuloosin vastaisiksi toimenpiteiksi komitea asettaa ennalta ehkäisevän työn etusijalle ja pitää tässä yhteydessä erittäin tärkeänä pienten lasten suojelemista tuberkuloositarunnalta, osittain siksi, että lapset ovat alttiimpia tuberkuloositarunnalle, ja osittain siksi, että valtaosa tuberkuloositapauksista, jopa aikuisikäällä, johtuu varhaislapsuudessa saadusta vakavasta infektiosta. Varsinainen ennaltaehkäisevä työ olisi tehtävä ensisijaisesti kodeissa, joissa tämä tauti esiintyy.

Tuberkuloosin ehkäisyn

käytännön organisoinnin osalta komitea ehdottaa, että kaupunkeihin perustetaan lääkärijohtoisia lääkekeskuksia, jollaisia on jo useissa kaupungeissa. Kaupunkien olisi myös perustettava riittävä määrä terveydenhuoltopalveluja tuberkuloosia sairastaville. Komitea ehdottaa, että maaseudulle perustetaan erityisiä tuberkuloosin hoitopiirejä, joissa tätä tarkoitusta varten palkatut lääkärit ja avoitoijat tekisivät ennaltaehkäisevää työtä. Suomessa toimii jo kolme tällaista apteekkipiiriä. Lääkehoitopiirien asukasluku vaihtelisi 40 000:n ja 100 000:n välillä, ja vuositain perustettaisiin kaksi uutta piiriä, alkaen niistä piireistä, joissa tuberkuloosi on yleisintä. Jokaiselle alueelle oli tarkoitus rakentaa keuhkokuumeeparantola, jossa oli noin 30 vuodepaikkaa ja orpokoti noin 30 vangille tuberkuloosikodeista tuleville terveille lapsille. Koko maaseudulla tehtävää tuberkuloosin ehkäisytyötä johti tuberkuloosin ehkäisydistys, jolle valtion tuli myöntää tähän tarkoitukseen tarvittavat varat.

Huutava pula parantolapaikoista; Uusia ihmisten sanatorioita tulisi rakentaa.

Maassamme on tällä hetkellä noin 1 020 sairaalapaikkaa keuhkosairaille. Yhteensä tällaisia paikkoja tarvittaisiin noin 7 500. Uusien sairaalapaikkojen saamiseksi komitea esittää, että lääkäripiirien yhteyteen perustettavien parantoloiden lisäksi seuraavan kymmenen vuoden aikana rakennetaan valtion varoin 4 parantolaa, joissa kussakin on 150 sairaalapaikkaa, joiden toiminnan myös kustannetaan valtion varoista. Nämä parantolat sijaitsisivat Etelä-Pohjan-

maalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Kuopion alueella ja Etelä-Suomessa Hyvinkään alueella. Parantolissa tulisi olla runsaasti vapaita paikkoja, esimerkiksi puolet kokonaismäärästä, ja muissa paikoissa päivämaksu tulisi asettaa alhaiseksi, esimerkiksi 15 mk. Maassamme on tällä hetkellä useita tuhansia niin sanottuja kirurgisia tuberkuloosi- ja scrofulosis-potilaita, jotka tarvitsevat laitoshoidoa. Näitä varten on nyt tai perustetaan yhteensä noin 210 paikkaa. Tällaisia vuodepaikkoja tarvitaan noin 2 000. Tämän puutteen vähentämiseksi komitea ehdottaa, että läänin- ja yleissairaaloitten yhteyteen perustetaan vuositain kaksi lisärakennusta, joissa on noin 30 vuodepaikkaa, ja että tämän lisäksi rakennetaan lähitulevaisuudessa parantola, jossa on 100 vuodepaikkaa näistä sairauksista kärsiville.

Olisi annettava tuberkuloosiasetus; desinfiointin pakko.

Komitea asettaa muun maassa erityisen tuberkuloosiasetuksen, jossa säädettäisiin muun maassa desinfiointivelvollisuudesta ja lääkäreiden velvollisuudesta ilmoittaa vahvistamistaan tuberkuloositapauksista. Lisäksi komitea esittää muun muassa, että lääkintöhallituksen yhteyteen perustettaisiin uusi lääkintäneuvoston virka, jonka haltija vastaisi johtaa sitä osaa tuberkuloosin vastaisesta työstä, joka tulee valtiolta; että yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan perustetaan keuhkosairauksien opettajan virka; tuberkuloosisairaanhoidajille olisi järjestettävä sopivia kursseja; että olisi toteutettava toimenpiteitä desinfiointilaitteiden kouluttamiseksi; nautatuberkuloosin torjuntaan olisi myönnettävä tarvittavat varat; olisi toteutettava toimenpiteitä tuberkuloosia ja yleensä terveydenhuoltoa sekä erityisesti asumishygieniaa, kodinhoitoa ja kotitalouksien taloutta koskevien tiedotustimien kehittämi-

seksi ja parantamiseksi; katsoo, että ala-asteen oppilaiden terveydenhuollon parantamiseen olisi kiinnitettävä aiempaa enemmän huomiota erityisesti edistämällä koulujen keittiötä ja koululääkintälaitoksia; ja että opetus

Peruskoulujen terveyskasvatusta oli tarkoitus parantaa.

Kustannukset; 10-35 miljoonasta. Vuodessa 10 vuoden ajan.

Lopuksi komitea on tehnyt laskelmat kustannuksista, joita valtiokunnan ehdotusten toteuttamisesta aiheutuisi valtiolle seuraavan kymmenen vuoden aikana. Laskelma vie ensimmäisenä vuonna 15 miljoonaa markkaa ja sitten jokaisena vuonna hieman enemmän, joten kymmenentenä vuonna tähän tarkoitukseen oli tarkoitettu käyttää lähes 35 miljoonaa markkaa. Mk. Nämä määrät saattavat ensi silmäyksellä tuntua suurilta. Mutta jos tarkastelemme tuberkuloosia sen aiheuttaman tuhon valossa, jos tarkastelemme sen kansallista ja taloudellista merkitystä maallemme, jos kiinnitämme huomiota siihen, että taudin vähentämistä ei ole merkkejä, ja jos tarkastelemme myös sitä, kuinka suuria summia muissa maissa käytetään tuberkuloosin torjuntaan, On myönnettävä, että valtiokunnan ehdottamat summat ovat suhteellisen vaatimattomia. Jos komitean ehdottama ohjelma toteutuisi, 10 vuoden kuluttua maassamme tuberkuloosityö olisi käynnissä 23 ambulanssipiirissä; Keuhkokuumeetta sairastaville olisi noin 2 700 vuodepaikkaa ja niin sanottua kirurgista tuberkuloosia ja skrofuloosia sairastaville noin 900 vuodepaikkaa, minkä lisäksi tuberkuloosikodeista löytyville terveille lapsille oli noin 600 paikkaa.

Silloin tilanne olisi täysin erilainen kuin nyt.

HUUMORIA SADAN VUODEN TAKAA

UKKONEN

Herrasmies: Viime yönä oli kauhea ukkosmyrsky...

Vaimo: Voi luoja, miksi et herättänyt minua? Tiedät, etten saa unta, kun ukkos-
taa!

LYHYT MEKKO

Uusi näkökulma. Herra ja rouva Mattson odottavat vieraita päivälliselle ja herra Mattson tutkii kriittisesti vaimonsa pukua. Eikö se ole vähän rohkea? hän projektoi. Hie-
man liian lyhyt ja vähän liian matala? Haluan kertoa sinulle jotain, rouva Mattson sanoo. He ovat tulleet tapaamaan minua. He haluavat nähdä minut, eivätkö mekkoa?

OMATUNTO

Täti: Omatuntosi kertoo sinulle aina, kun et tee oikein.

Lillan: Kenestä se puhuu? Täti: Sinulle.

Lillan: Se oli silloin liian hyvin! Ajattelin, että se juorua-
aisi sinulle tai äidille..

EI MAKUA

Lisa vieraalle: Pidätkö tästä kakusta, rouva Linusson? Kyllä, se maistuu erittäin hyvältä. Niin hauska! Äiti sanoi, että sinulla ei ole makua.

EPÄILYTTY

Rouva A.: Menetkö jo kotiin?

rouva B.: Kyllä, kirjoitin miehelleni ja pyysin lisää rahaa, ja hän lähetti sen ilman meteliä, joten minun täytyy mennä kotiin ja selvittää, mitä hän tekee.

PUOLIKUUMA KYLPY

- Tällä kertaa laskulle ei voi kirjoittaa penniäkään kuumasta kylvystä.. Vesi oli vain haaleaa. Emäntä: Kuuma kylpy maksaa kruunun ja kylmä viisikymmentä öreä. Se on yksi ja viisikymmentä lämpimäksi.

VOIKO HÄN KANNATA HÄNTÄ

Hän: Kultaseni, lupaan kantaa sinua sylissäni. Tyttöystävä: Sylje nyrkkiin ja yritä!

VARO MATOJA

Hyvää tarkoittava herrasmies pienelle pojalle, joka syö omenaa:

— Varo matoja, poika!

Nuori mies: Jos syön omenan, katsokoon madot itse!

Viikon astronominen kuva:

Euclid's view of the Horsehead Nebula - zoom 2
ESA25180614.jpg

This is a cutout from Euclid's full view of the Horsehead Nebula at the resolution of the NISP instrument.

The full view of the Horsehead Nebula at the highest definition (VIS resolution) can be explored on ESASky.

Read more about Euclid's view of the Horsehead Nebula

ESA/Euclid/Euclid Consortium/NASA image processing by J.-C. Cuillandre (CEA Paris-Saclay) G. Anselmi

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 igo

Ensi viikolla:

Lukijoilta

erittäin mielellämme vastaan lukijoidemme kommentteja. Kommentteja, tarinoita, muistoja, keskustelua, uutisia kotoa. Tämä on luultavasti tämän paperin tärkein osa.

Mutta tilaa on rajoitetusti, joten kirjoita mahdollisimman lyhyesti! Joten lähetä viestit osoitteeseen:

waasanpaivalehti@gmail.com

Ilmoita WP:ssä

Tässä historiallisessa ja hypermodernissa päivälehdessä ensimmäisten joukossa mainostamisella voi olla PR-arvoa. waasanpaivalehti@gmail.com jpg-, tiff- tai png-muodossa. Mainokset pienennetään sitten 46 mm:n sarakkeen leveyteen.

Ota yhteyttä:

waasanpaivalehti@gmail.com

Waasan Päivälehti
waasanpaivalehti@gmail.com